

781.629591
ค 191 ก
ร.3

การศึกษาทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญ

ปริญญานิพนธ์
ของ
ถนอมศรี แสงทอง

781.62959
1
ค191ก
ร.3

13 ก.พ. 2541

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา

ตุลาคม 2540

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

๕๙๒๙

การศึกษาทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญ

บทคัดย่อ

ของ

ถนนอมศรี · แสงทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา

ตุลาคม 2540

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นการศึกษาและวิเคราะห์ทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและวิเคราะห์ทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญทั้งหมด 26 เพลง โดยใช้การพรรณาวิเคราะห์จากการนำข้อมูลทางร้องที่บันทึกเทปแล้วบันทึกเป็นโน้ตสากล ซึ่งบันทึกไว้ทั้งทางร้องและทางดนตรีควบคู่กันไป

การดำเนินการวิเคราะห์เริ่มจากการรวบรวมข้อมูลโดยการบันทึกเทปทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญทั้ง 26 เพลงตามสถานที่ต่าง ๆ ศึกษาข้อมูลทั้งที่เป็นข้อมูลเอกสารและข้อมูลเพลงแล้วศึกษาวิเคราะห์ตามหัวข้อต่อไปนี้

- วิเคราะห์กลุ่มคำร้องและเอื้อน
- วิเคราะห์คำร้องเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์
- วิเคราะห์เอื้อนท้ายคำ
- วิเคราะห์เอื้อนอิสระ

ผลการวิเคราะห์พบว่า

1. บทเพลงที่มีเอื้อนจะสามารถแบ่งคำร้องออกเป็นกลุ่ม ๆ โดยมีเอื้อนท้ายคำต่อจากกลุ่มคำร้องและมีเอื้อนอิสระระหว่างกลุ่มคำร้อง
2. บทเพลงที่ไม่มีเอื้อนอิสระไม่สามารถแบ่งกลุ่มคำร้องออกเป็นกลุ่ม ๆ ได้
3. คำร้องที่แบ่งเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์นั้นเมื่อร้องเป็นทำนองร้องแล้วส่วนใหญ่ออกเสียงร้องให้ได้ความหมายโดยออกเสียงตามเสียงวรรณยุกต์นั้น ๆ
4. เอื้อนท้ายคำเป็นเอื้อนที่เอื้อนเพื่อให้ลงเสียงลูกตกเมื่อคำร้องที่ตรงกับเสียงลูกตกนั้น ๆ ร้องแล้วไม่ตรงกับเสียงลูกตก
5. เอื้อนอิสระเป็นเอื้อนที่ประดิษฐ์ขึ้นระหว่างกลุ่มคำร้องอาจจะเป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงหรือเอื้อนแตกต่างจากทำนองเพลง

A STUDY OF VOCAL MON STYLE SONGS IN THAI TRADITIONAL MUSIC

ABSTRACT

BY

TANOMSRI SAENGTHONG

Presented in partial fulfillment of the requirements for the

Master of Arts degree in Ethnomusicology

at Srinakharinwirot University

October 1997

This research is to study and analyze Thai vocal melody in Mon style. The objective of this research is to analyze the behavior of the song text and melisma of the 26 Mon style songs through the descriptive analysis from the recorded and transcribed song data. The transcription has both vocal and instrumental line.

The procedure started from data gathering by recording the songs from live performances in various places. Studied the data and analyzed on the following topics;

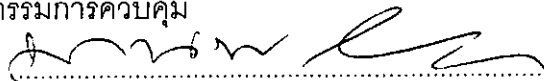
- to analyze the group of word and melisma,
- to analyze each syllable of song text according to its spoken tone level,
- to analyze the melisma after the group of word,
- to analyze the free melisma.

The study can be summarized as followed;

1. The song can be separated into group of word, melisma after the group of word, and free melisma.
2. The song without melisma can not be separated as above.
3. Each syllable of the song text must be sung according to its spoken tone level to keep its meaning.
4. The melisma after the group of word always proceeds to the note of the the ending tone of the phrase when the last word in the group is not sung to the same note of the ending tone.
5. The free melisma is created between words or group of words and its direction can be the same or different from the direction of the instrumental line.

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

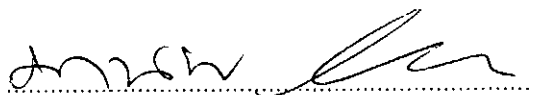
 ประธาน

(รศ.มานพ วิสุทธิแพทย)

 กรรมการ

(ผศ.กาญจนา อินทรสุนานนท์)

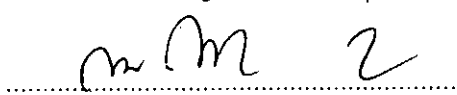
คณะกรรมการสอบ

 ประธาน

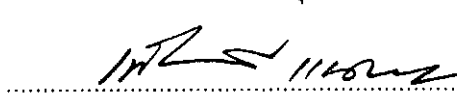
(รศ.มานพ วิสุทธิแพทย)

 กรรมการ

(ผศ.กาญจนา อินทรสุนานนท์)

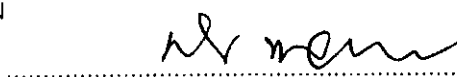
 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์)

 กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รศ. ดร.เพ็ญณี แร่อท)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกมานุษยดุริยางควิทยา ของมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ

 คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ดร.ศิริภา พูลสุวรรณ)

วันที่ 1๑ เดือน ๑๒ ๒๕๖๖ พ.ศ. 2540

ประกาศคุณูปการ

ผู้วิจัยใคร่ขอขอบพระคุณบุคคลต่าง ๆ ต่อไปนี้ที่มีส่วนช่วยให้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้อย่างสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์มานพ วิสุทธิแพทย์ ผู้เป็นประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ซึ่งได้ให้คำแนะนำ เสนอแนะ และให้แนวทางต่าง ๆ ในการศึกษาวิเคราะห์

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์กาญจนา อินทรสุนานนท์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษา ให้ข้อคิดที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการทำปริญญานิพนธ์นี้

ขอขอบพระคุณอาจารย์ ดร.สมศักดิ์ เกตุแก่นจันทร์ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำและหลักการคัดเลือกเพลงมอญที่ใช้เป็นข้อมูล

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมบัติ สังเวียนทอง ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ร่วมมือในการบันทึกเทปทางร้องและเป็นผู้ขับร้องเพลงมอญทุกเพลง และเมื่อบันทึกทางร้องโน้ตสากลแล้วยังได้กรุณาช่วยตรวจและแก้ไขโน้ตเหล่านั้น นอกจากนี้อาจารย์สมบัติ ยังได้เขียนโน้ตทางรับทั้งหมดให้ด้วย ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ข้อมูลที่มีความสำคัญมากและได้พาผู้ทำวิจัยไปยังแหล่งข้อมูลต่าง ๆ

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาดุริยางคศาสตร์ทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ตลอดระยะเวลาที่ผู้วิจัยได้ใช้เวลาศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ขอขอบพระคุณอาจารย์สมภพ ขำประเสริฐ และ อาจารย์ประชิด ขำประเสริฐ ที่ได้กรุณาให้ข้อมูลเกี่ยวกับเพลงมอญและบอกทางร้องเพลงคุ่มมอญรำดาบ

ขอขอบพระคุณอาจารย์จंगกล พงศ์พรหม ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์เทปทางรับเพลงสร้อยทะเล

ขอขอบพระคุณ อาจารย์จิรัช อาจนรงค์ ที่ได้กรุณาบอกทางร้องและทางรับเพลงทะเล-หงสา

ขอขอบพระคุณนักดนตรีทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการบันทึกเทปการบรรเลงเพลงต่าง ๆ ที่ใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัยครั้งนี้

ธนอมศรี แสงทอง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 ภูมิหลัง	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	7
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	7
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	8
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า	8
วิธีการดำเนินการศึกษาค้นคว้า	9
ชีวประวัติอาจารย์สมบัติ สังเวียนทอง	11
ผลงาน อาจารย์สมบัติ สังเวียนทอง	13
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	15
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	21
4 สรุปและอภิปรายผล	233
บรรณานุกรม	235
ภาคผนวก	238
ประวัติย่อของผู้วิจัย	288

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

การศึกษาค้นคว้าทางประวัติศาสตร์ในสาขาใด ๆ ก็ตามมักจะพบลักษณะสำคัญหรือลักษณะเด่นที่ปรากฏขึ้นในช่วงเวลาต่าง ๆ ซึ่งทำให้สามารถแบ่งประวัติศาสตร์ของสาขานั้น ๆ ออกเป็นยุคสมัยตามลักษณะสำคัญดังกล่าว ในสาขาดนตรีก็เช่นเดียวกัน จะเห็นได้ว่าการแบ่งยุคสมัยอย่างชัดเจน เช่นดนตรีตะวันตกได้มีการแบ่งเป็นยุคสมัยต่าง ๆ เช่น ยุค Renaissance, ยุค Baroque, ยุค Classic, ยุค Romantic (Grout. 1980:vii-viii) เป็นต้น แต่ในบางครั้งการแบ่งยุคสมัยของดนตรีตะวันตกก็มิได้แบ่งเป็นยุคแต่แบ่งโดยอิงปีคริสต์ศักราชหรือคริสต์ศตวรรษ

การศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีไทยก็ได้มีการค้นคว้าอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด แต่การแบ่งยุคสมัยของดนตรีไทยยังคงแบ่งตามยุคสมัยของการปกครองมากกว่าที่จะแบ่งตามลักษณะเด่นของดนตรีแต่ละสมัยอย่างเช่นของดนตรีตะวันตกหรือแบ่งโดยอิงปีพุทธศักราชหรือพุทธศตวรรษ

ชั้น ศิลปบรรเลง(2521: 30-108) ได้แบ่งยุคสมัยของดนตรีไทยไว้ดังนี้

- ดนตรีไทยสมัยก่อนกรุงสุโขทัย
- ดนตรีไทยสมัยกรุงสุโขทัยเป็นราชธานี
- ดนตรีไทยสมัยกรุงศรีอยุธยา
- ดนตรีไทยสมัยกรุงรัตนโกสินทร์

ประวัติการดนตรีไทยที่แบ่งตามยุคการปกครองนี้กล่าวถึง เครื่องดนตรีและการประสมวงเป็นส่วนใหญ่ ส่วนบทเพลงได้มีการกล่าวถึงบ้างซึ่งจะเป็นชื่อเพลงมากกว่าทำนองเพลง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสมัยก่อนกรุงสุโขทัยนั้นเรื่องราวทางดนตรีส่วนใหญ่เป็นการสันนิษฐานทั้งสิ้น ส่วนในสมัยกรุงสุโขทัยเริ่มมีหลักฐานทางดนตรีอยู่บ้างซึ่งปรากฏอยู่ในหลักศิลาจารึกของพ่อขุนราม - คำแหงมหาราช สำหรับในสมัยกรุงศรีอยุธยานั้นมีหลักฐานที่กล่าวถึงการดนตรีมากขึ้นทั้งที่เป็นจดหมายเหตุ หนังสือ กฎมณเฑียรบาล บทประพันธ์ในรูปต่าง ๆ ฯลฯ ในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์มีหลักฐานที่กล่าวถึงการดนตรีไว้อย่างชัดเจนมากขึ้นตามลำดับทั้งเรื่องเครื่องดนตรี การประสมวง บทเพลง คีตกวี และวัฒนธรรมด้านอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับดนตรี โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทเพลงไทยในสมัยนี้ได้มีการแบ่งหมวดหมู่ไว้อย่างชัดเจนมากกว่าสมัยก่อน ๆ และได้มีการอธิบายลักษณะของบทเพลงประเภทต่าง ๆ ไว้ด้วย ซึ่งการแบ่งหมวดหมู่ของบทเพลงนี้ได้มีการแบ่งไว้หลายอย่าง

สจัต ภูเขาทอง (2532:113) ได้แบ่งประเภทของเพลงไทยไว้ 12 ประเภทโดยแบ่งตามคุณลักษณะต่าง ๆ ทางดนตรีคือ แบ่งตามคีตลักษณ์ หน้าที่ในการบรรเลง ขนาดหรือความยาวของบทเพลง และแบ่งตามลักษณะการบรรเลง ดังนี้

1 เพลงชุด บทเพลงประเภทนี้แบ่งได้อีก 3 อย่างคือ

- เพลงเถา
- เพลงตับ
- เพลงเรื่อง

2 เพลงเกร็ด

3 เพลงกรอ

4 เพลงโหมโรง

5 เพลงลูกหมด

6 เพลงมีสร้อย

7 เพลงใหญ่

8 เพลงนางเครื่อง

9 เพลงออกภาษา

10 เพลงประกอบกิริยา

11 เพลงเดี่ยว

12 เพลงส่งท้ายหรือเพลงลาโรง

อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2530:104) ได้แบ่งประเภทของเพลงไทยตามลักษณะการบรรเลงไว้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- ประเภทเพลงที่ใช้ดนตรีล้วน ๆ
- เพลงสำหรับร้อง

และยังได้แบ่งบทเพลงทั้ง 2 ประเภทนี้ออกเป็นจำพวกย่อย ๆ ได้ดังนี้

ก. ประเภทเพลงที่ใช้ดนตรีล้วน ๆ

1. เพลงโหมโรง เพลงโหมโรงแบ่งได้เป็น

- โหมโรงเย็นและเช้า
- โหมโรงเทศน์
- โหมโรงโขนละคร
- โหมโรงเสภา

- โหมโรงมโหรี
- โหมโรงหุ่นกระบอก
- โหมโรงหนังใหญ่

2 เพลงหน้าพาทย์ แบ่งได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- เพลงหน้าพาทย์สำหรับโขนละคร
- เพลงหน้าพาทย์สำหรับไหว้ครู

3 เพลงเรื่อง

4 เพลงนางเครื่องและเพลงลูกบท

5 เพลงออกภาษา

ข. เพลงประเภทขับร้อง แบ่งเป็น 3 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

- 1 เพลงเถา
- 2 เพลงตับ
- 3 เพลงเกร็ด

บทเพลงที่แยกเป็นประเภทต่าง ๆ เหล่านี้มีบทบาทหน้าที่ โครงสร้าง และลักษณะเฉพาะที่แตกต่างกันออกไป เพลงออกภาษาเป็นเพลงที่มีคุณสมบัติดังกล่าวแตกต่างไปจากบทเพลงประเภทอื่น ๆ อย่างชัดเจน เพลงออกภาษานี้เป็นการจัดระเบียบวิธีการบรรเลงหรือกำหนดแบบ-แผนของการบรรเลงเพลงไทยที่มี “สำเนียงภาษา” เลียนสำเนียงเพลงของชาติต่าง ๆ โดยกำหนดบทเพลงของแต่ละสำเนียงภาษาไว้แล้วนำมาเรียบเรียงเป็นชุด เพลงสำเนียงภาษาเหล่านี้เป็นบทเพลงที่มีท่วงทำนองที่เลียนสำเนียงดนตรีหรือบทเพลงของชาตินั้น ๆ เพลงสำเนียงภาษาลาวเป็นบทเพลงที่มีท่วงทำนองลีลาหรือสำนวนเพลงที่เลียนแบบดนตรีลาว เพลงสำเนียงภาษาจีนเป็นบทเพลงที่มีท่วงทำนองลีลาหรือสำนวนเพลงที่เลียนแบบดนตรีจีน และเพลงสำเนียงภาษามอญเป็นบทเพลงที่มีท่วงทำนองลีลาหรือสำนวนเพลงที่เลียนแบบดนตรีมอญ เป็นต้น ซึ่งบทเพลงต่าง ๆ เหล่านี้เป็นเพลงไทยแท้ ๆ ดังที่ พูนพิศ อมาตยกุล (2527 : 60) ได้กล่าวถึงเพลงสำเนียงภาษาไว้ในเอกสารประกอบการศึกษาเรื่อง “ดนตรีวิจิตร” ไว้ดังนี้

... เพลงไทยทุกเพลงเป็นของไทยเราแท้ ๆ ได้ประดิษฐ์ขึ้นให้มีสำเนียงแตกต่างกัน ออกไป
อุปมาได้เหมือนเสียงพูดหรือ ภาษาพูดที่มีหลายสำเนียงหลายภาษา มิได้หมายความว่า
เราเอาเพลงของชาตินั้นมาหรือแต่งเพลงไทยแล้วใช้ชื่อเป็นของชาติอื่นแทน ...

เพลงสำเนียงภาษาเหล่านี้มักจะมีชื่อของสัญชาตินั้น ๆ นำหน้าชื่อเพลงเพื่อเป็นการบอกสำเนียงเพลง เช่น เพลงลาวดวงเดือน เพลงเขมรพายเรือ เพลงมอญทำอิฐ เป็นต้น ชื่อเพลงสำเนียงภาษาที่มีชื่อสัญชาตินำหน้าเพลงนั้นส่วนมากไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นบทเพลงที่เกิดขึ้นในสมัยใด ใครเป็นผู้ประพันธ์ หรือได้ทำนองเพลงมาจากไหน โดยมากมักจะบอกสืบทอดกันมาว่า “ทำนองเพลงของเก่า” อย่างไรก็ตามยังมีเพลงสำเนียงภาษาบางเพลงที่มีหลักฐานบ่งบอกยุคสมัยที่กำเนิดเพลงเหล่านั้น เช่น

เพลงมอญทะแยพระสีนวลลา เพลงมอญรำดาบ เพลงมอญเล็ก เป็นทำนองเก่าสมัยอยุธยา
เพลงจีนเก็บดอกไม้ จีนชิมใหญ่ จีนลั่นถัน จีนหลวง เป็นทำนองเพลงเก่าสมัยอยุธยา
เพลงไหมโรงจีนไล่ แต่งโดยครูจันทร์เมื่อประมาณ พ.ศ. 2465-2470

เพลงแขกกินข้าว เพลงแขกต๋อยหม้อ เพลงแขกมอญ เพลงแขกมอญบางช้าง เป็นเพลงทำนองเก่าสมัยอยุธยา เพลงแขกชาวแตงโดยหลวงประดิษฐไพเราะ(ศร ศิลปบรรเลง) เมื่อ พ.ศ. 2464 (ณรงค์ชัย ปิฎกรัตน์. 2534 : 34 - 35, 37)

เพลงสำเนียงภาษานี้มีหลายภาษาและในแต่ละภาษาก็มีหลายเพลง การจัดแบบแผนการบรรเลงเพลงชุด “ออกภาษา” ได้นำเอาเพลงจากเพลงสำเนียงภาษาต่าง ๆ มาจัดเข้าเป็นชุดดังที่ พูนพิศ อมาตยกุล (2527 : 60) ได้กล่าวถึงลักษณะการเล่นดนตรีเพลงภาษาไว้ในเอกสารประกอบการสอนเรื่อง “ดนตรีวิจิตร” ดังนี้

... การที่มีเพลงสำเนียงต่าง ๆ นี้ทำให้เกิดความนิยมในการเล่นดนตรีอีกแบบหนึ่งเรียกว่า “ออกภาษา” ผู้แสดงจะเล่นเพลงสำเนียงต่าง ๆ ติดต่อกันไปอย่างยืดยาว เช่น สำเนียง เขมร มอญ ญวน ลาว ไทย จีน แขก ฝรั่ง พม่า จนถึงจังหวัดพื้นเมือง เช่น ตะลุงและชาตรี...

ในการจัดเพลงชุดออกภาษานี้ อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2530 : 130-131) ได้จัดประเภทของเพลงออกภาษารวมทั้งได้อธิบายความหมายและกล่าวถึงแบบแผนในการบรรเลงเพลงภาษาไว้ดังนี้

... เพลงออกภาษานี้ก็เหมือนกับเพลงหางเครื่องหรือเพลงลูกบทซึ่งออกเป็นภาษาต่าง ๆ แต่แทนที่จะเอาเพลงในภาษาใดภาษาหนึ่งมารวมกันเข้าเป็นชุดภาษา ก็เอาเพลงหลาย ๆ ภาษามารวมกันเข้าเป็นชุดไปเลยทีเดียว เพลงเหล่านี้จะเป็นเพลงดั้งเดิมของภาษานั้นจริง ๆ หรือเพลงที่ไทยเราแต่งขึ้นเลียนสำเนียงภาษานั้น ๆ ก็ได้ ส่วนการเรียงลำดับว่าจะเอาเพลงภาษาใดขึ้นก่อนหลังนั้น ก็แล้วแต่ผู้เรียบเรียงจะจัดให้ฟังได้กระชับกระเฉงและ

ไพเราะเป็นสำคัญ แบบแผนที่โบราณท่านจัดไว้นั้นมีแต่เฉพาะตอนต้น 4 ภาษา คือ จีน
เขมร ตลุง พม่า เท่านั้น ...

สจ๊วต ภูเขาทอง (2532 : 208) ได้กล่าวถึงเพลงออกภาษานี้ไว้ในหนังสือ ดนตรีไทยและ
ทางเข้าสู่ดนตรีไทยโดยกล่าวถึงรายละเอียดของเพลงที่ใช้บรรเลงในชุดนี้ไว้ ดังนี้

... การแสดงเกี่ยวกับเพลงภาษานั้น ปัจจุบันมีเพียง 8-9 ภาษา แต่ในสมัยก่อนมีถึง 12
ภาษาจริง ๆ โดยได้กำหนดเพลงควบคู่ไปกับภาษานั้น ๆ เช่น

1. แหกซิก	ใช้เพลงแขกเจ้าเซ็น
2. แหกขวา	ใช้เพลงตะเซ็งหรือสระหม่า
3. พม่า	ใช้เพลงพม่ารำขวาน
4. มอญ	ใช้เพลงมอญกละ
5. ลาว	ใช้เพลงลาวกระแซ
6. เขมร	ใช้เพลงเขมรอมตัก
7. ญวน	ใช้เพลงญวนรำพัด
8. ฝรั่ง	ใช้เพลงโยสลัม
9. จีน	ใช้เพลงจีนฮ่อแห่
10. แหกกะเร็ง	ใช้เพลงแขกกะเร็ง
11. ข่า	ใช้เพลงวรวะเร
12. ตลุง	ใช้เพลงซัดชาติ ...

ลักษณะของเพลงภาษานั้นแต่ละภาษามีลักษณะเฉพาะที่แตกต่างจากเพลงอื่นแม้จะมี
มิได้มีผู้อธิบายถึงลักษณะเฉพาะอย่างชัดเจน แต่ก็ได้มีการกล่าวถึงลักษณะของเพลงภาษาใน
หนังสือสาส์นสมเด็จไว้ดังนี้ “ในการออกภาษาต่าง ๆ นั้นฟังแปลกหูดีเพราะผิดไปจากเพลงไทย
มาก จึงเป็นที่ฟังใจแก่ผู้ฟัง” (สจ๊วต ภูเขาทอง. 2532 : 211)

นอกจากเพลงในชุดออกภาษาที่ท่านองเพลงเลี่ยนสำเนียงเพลงของชาติต่าง ๆ เหล่านั้น
แล้ว ยังมีบทเพลงอีกหลายเพลงที่มีได้จัดอยู่ในชุดออกภาษาแต่ก็มีสำเนียงเพลงที่เลี่ยนสำเนียง
เพลงของต่างชาติ เช่น เพลงสำเนียงจีน ได้แก่ เพลงจีนขิมเล็ก จีนไฉยอ จีนรำพัด เป็นต้น เพลง
สำเนียงลาว ได้แก่ ลาวดวงเดือน ลาวเจริญศรี ลาวจ้อย เป็นต้น เพลงสำเนียงแขก เช่น แหกต้อย-

หม้อ แยกขาว แยกกลิต แยกสาย เป็นต้น เพลงสำเนียงเขมร เช่น เขมรไทรโยค เขมรพายเรือ เขมรละออองค์ เขมรพวง เป็นต้น เพลงสำเนียงมอญ เช่น มอญรำดาบ มอญทำอิฐ มอญดูดาว เป็นต้น เพลงภาษาที่จัดไว้เป็นชุดเพลงดับ เช่น ดับจุล่ง เป็นเพลงสำเนียงจีน เพลงดับสมิงพระราม เป็นเพลงสำเนียงมอญและพม่า เพลงดับนางซินเดอร์เรลลา เป็นเพลงสำเนียงฝรั่ง เพลงดับพระร่วง เป็นเพลงสำเนียงเขมร

เพลงสำเนียงภาษาเหล่านี้ยังมีบทบาทในการแสดงละครพันทางซึ่งในการแสดงละครประเภทนี้มักมีผู้แสดงที่แสดงเป็นบทบาทของชาวต่างชาติ เมื่อมีการร้องเพลงประกอบตัวละครก็ต้องร้องเพลงสำเนียงภาษาตามสัญชาติของตัวละครนั้น ๆ ราวรี ตรินิตี (2536 : 16) ได้กล่าวถึงความเฟื่องฟูของเพลงสำเนียงภาษาและการนำเพลงสำเนียงภาษามาขับร้องในละครพันทาง ดังนี้

...เครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบการแสดงละครพันทางได้พยายามดัดแปลงให้ได้สำเนียงทางดนตรีของประเทสนั้น ๆ บรรเลงทั้งเพลงไทยและเพลงต่างประเทศ ซึ่งในระยนั้นดนตรีไทยกำลังเฟื่องฟูในด้านการบรรเลงเพลงภาษาและเพลงออกภาษา เช่น จีน พม่า มอญ ลาว เขมร ญวน การร้องก็พยายามให้ไพเราะตามสำเนียงภาษานั้น ๆ ...

นอกจากนี้ ทรงศักดิ์ ปรางค์วัฒนกุล (ม.ป.ป. : 130) ได้กล่าวถึง “เพลงภาษา” ในละครพันทางไว้เช่นกัน โดยกล่าวถึงวงดนตรีและชื่อเพลงบางเพลงที่ใช้ร้องประกอบละครดังนี้

...วงดนตรีที่ใช้ประกอบการแสดงคือวงปี่พาทย์ไม้ยม (ในยุคหลังมีการคิดประดิษฐ์ให้แปลกออกไปอีก เช่น แสดงเรื่องราวชาธิราช ก็ใช้วงปี่พาทย์มอญและวงปี่พาทย์พม่า ประชันกัน เป็นต้น) เพลงที่ใช้ร้องและใช้บรรเลงเป็นเพลงจำพวก “เพลงภาษา” คือเพลงที่ดัดแปลงมาจากสำเนียงเพลงของชาติต่าง ๆ โดยเลือกให้เหมาะสมกับเนื้อเรื่องหรือบทบาทของตัวละครที่เป็นชนชาตินั้น ๆ เพลงเหล่านี้มักจะบอกภาษากำกับชื่อเพลงไว้ด้วย เช่น พม่าเห่ มอญรำดาบ ลาวแพนใหญ่ เป็นต้น...

พูนพิศ อมาตยกุล (2527 : 60) ได้กล่าวถึงเพลงสำเนียงภาษาที่ใช้ในการแสดงละครชุดราชาธิราชหรือดับสมิงพระรามในเอกสารประกอบการศึกษาเรื่อง “ดนตรีวิจักษ์” โดยได้กล่าวถึงเครื่องดนตรีที่ใช้บรรเลงประกอบเพลงสำเนียงภาษาไว้ด้วย ดังนี้

... เพลงที่เล่นในเรื่องมอญและพม่าก็แต่งเป็นสำเนียงมอญสำเนียงพม่า เช่น ในชุด

ราชาธิราช หรือดับสมิงพระราม เช่น พม่าเห่ มอญรำดาบ มอญร้องไห้ โดยใช้เปิงมาง ตะโพนมอญ เปี๊ยมอญเข้าช่วย ...

เพลงสำเนียงภาษาที่มีบทบาทในดนตรีไทยมากสำเนียงหนึ่งคือเพลงสำเนียงภาษามอญ ซึ่งนอกจากจะมีบทเพลงอยู่เป็นจำนวนมากแล้ว วงปี่พาทย์มอญซึ่งถือว่าเป็นวงดนตรีที่มีกำเนิดมาจากมอญนั้นได้มีการประสมวงที่เป็นวงมาตรฐานและมีการบรรเลงในสังคมไทยโดยทั่วไป วงปี่พาทย์มอญและเพลงมอญที่ใช้บรรเลงอยู่โดยทั่วไปนั้นได้มีวิวัฒนาการในด้านบทเพลง ระเบียบวิธีการบรรเลง การประสมวง รวมทั้งประเพณีและวัฒนธรรมของปี่พาทย์มอญ ในขณะที่การประสมวงของดนตรีชาติอื่น ๆ เช่นดนตรีแขก ดนตรีจีน ดนตรีพม่า หรือดนตรีลาว มิได้มีการประสมวงที่เป็นมาตรฐานและใช้บรรเลงในสังคมคนไทย

เพลงสำเนียงมอญแม้ว่าจะมีวิวัฒนาการมากับการดนตรีไทยโดยมีทั้งเพลงเถา เพลงดับ เพลงเรื่อง เพลงไหมโรง เพลงหน้าพาทย์ แต่ทำนองเพลงที่เป็นทำนองเก่าดั้งเดิมที่บอกสำเนียงภาษาได้ชัดเจนส่วนมากเป็นทำนองเพลงในอัตราจังหวะ 2 ชั้น

ในการทำวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญในอัตราจังหวะ 2 ชั้น โดยคัดเลือกเพลงไทยที่มีสำเนียงมอญที่เป็นทำนองเพลงเดิมและมีเนื้อร้องเป็นภาษาไทยจำนวน 26 เพลงมาเป็นข้อมูลในการศึกษา

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาทำนองทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญ
2. เป็นการรวบรวมและเก็บรักษาทำนองทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญโดยบันทึกเป็นโน้ตสากลไว้เป็นเอกสารอ้างอิงต่อไป
3. เพื่อศึกษาทางร้องของครู สมบัติ สังเวียนทอง ศิลปินแห่งชาติ

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. เพลงไทยสำเนียงมอญเป็นบทเพลงที่มีโครงสร้างทางดนตรีที่มีลักษณะเฉพาะเพลงซึ่งจะเป็นข้อมูลอ้างอิงในการศึกษาค้นคว้าบทเพลงประเภทอื่น
2. ทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญมีวิถีทางของการประดิษฐ์ทำนองการร้องที่มีเอกลักษณ์เฉพาะที่แตกต่างไปจากทางร้องเพลงสำเนียงภาษาอื่น
3. การศึกษาค้นคว้าทางร้องเพลงไทยจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถอธิบายลักษณะทางร้องของเพลงไทย และนำเสนอลักษณะของเพลงไทยโดยรวมได้ชัดเจนขึ้น

4. ผลของการศึกษาค้นคว้าจะเป็นประโยชน์ต่อการดนตรีไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาดนตรีไทยในทางทฤษฎีในแง่มุมต่าง ๆ

5. ครูสมบัติ สังเวียนทอง เป็นผู้มีความรู้ความสามารถในการร้องเพลงไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงไทยสำเนียงมอญ และเคยได้รับรางวัลร้องทองคำทางการขับร้อง

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้านี้ ผู้วิจัยมีขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าคือ

1. เป็นการศึกษาค้นคว้าทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญจำนวน 26 เพลงซึ่งมีเนื้อร้องเป็นภาษาไทย
2. ทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญทั้ง 26 เพลงนั้นขับร้องโดย ครูสมบัติ สังเวียนทอง

นิยามศัพท์ที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า

เพลงภาษา	หมายถึงเพลงไทยเดิมที่ผู้แต่งแต่งเลียนสำเนียงเพลงของชาติต่าง ๆ เพลงภาษามักมีชื่อสำเนียงภาษานั้น ๆ นำหน้า เช่น ลาวดวงเดือน จีนรำพัด เขมรพายเรือ ฝรั่งเศสเท้า มอญดูดาว เป็นต้น
เพลงมอญ	หมายถึงเพลงไทยสำเนียงมอญ มีทั้งเพลงที่มีคำว่า “มอญ” นำหน้า เช่น มอญดอกสโน มอญรำดาบ มอญชมจันทร์ เป็นต้น และเพลงที่ไม่มีคำว่า “มอญ” นำหน้า เช่น สุดสงวน นางครวญ ดาวทะเลง ซ่อพุมเรียง เป็นต้น
ทางร้อง	หมายถึงทำนองเพลงที่ใช้ในการขับร้อง มีทั้งส่วนที่เป็นเนื้อร้องและส่วนที่เป็นเอื้อน
ทำนองคำร้อง	หมายถึงทำนองเพลงในส่วนที่เป็นเนื้อร้อง
เอื้อน	หมายถึงส่วนของทำนองเพลงที่ร้องโดยใช้เสียงที่ไม่มีความหมาย การเอื้อนมักใช้คำว่า เออ อือ เอย เอิง เย ฮือ เฮอ
เอื้อนอิสระ	เป็นการเอื้อนที่ประดิษฐ์ขึ้นระหว่างคำร้องหรือกลุ่มคำร้อง
เอื้อนท้ายคำ	หมายถึงส่วนของเอื้อนที่ประดิษฐ์ขึ้นต่อจากคำร้องเมื่อคำร้องนั้นไม่สามารถร้องให้ตรงกับเสียงสำคัญของทำนองเพลงได้ เอื้อนต่อจากคำร้องเป็นการเอื้อนเพื่อให้เสียงสุดท้ายของเอื้อนนี้อยู่ตรงกับเสียงสำคัญของทำนองเพลง
เนื้อร้อง	หมายถึงส่วนหนึ่งของบทประพันธ์ร้อยกรองจากวรรณคดีหรือบทประพันธ์ร้อยกรองที่ประพันธ์ขึ้นสำหรับใช้ร้องเพลงใดเพลงหนึ่งที่กำหนดไว้

บันไดเสียง หมายถึงบันไดเสียงเพลงไทยซึ่งประกอบด้วยเสียง 7 เสียงเรียงตามลำดับ โดยมีกลุ่มเสียงที่เป็นเสียงหลัก 5 เสียง (เสียงลำดับขั้นที่ 1 2 3 5 และ 6) และ เสียงรอง 2 เสียง (เสียงลำดับขั้นที่ 4 และ 7) ตามแผนผังข้างล่าง

1 2 3 (4) 5 6 (7)

ชื่อของบันไดเสียงเรียกชื่อตามชื่อโน้ตที่ตรงกับลำดับขั้นที่ 1 ของบันไดเสียงลำดับขั้นของบันไดเสียง หมายถึงลำดับขั้นของกลุ่มเสียงในบันไดเสียงเพลงไทย ซึ่งมีลำดับขั้นอยู่ 7 ขั้น

ลูกตก หมายถึงเสียงสำคัญของบทเพลงซึ่งตรงกับเสียงสุดท้ายของวรรคเพลงที่มีความยาวเท่ากับ 1 หน้าทับมอญ

เสียงลูกตก หมายถึงโน้ตที่เป็นเสียงลูกตกของวรรคเพลง

เสียงโครงสร้าง หมายถึงโน้ตที่ตรงกับจังหวะตกกลางวรรคเพลง

วรรคเพลง หมายถึงทำนองเพลงที่มีความยาวเท่ากับ 1 หน้าทับมอญ หรือ 4 ห้องโน้ตไทย หรือ 2 ห้อง โน้ตสากล

หน้าทับมอญ หมายถึงหน้าทับตะโพนมอญและเปิงมางที่ใช้ตีประกอบเพลงมอญมีความยาวเท่ากับ 4 ห้องโน้ตไทย ดังโน้ตต่อไปนี้

ตะโพนมอญ	----	----	-- เตะเพ่ง	-- เตะเพ่ง
เปิงมาง	---โป่ง	-โป่ง - โป่ง	----	----

ทำนองเพลง หมายถึงทำนองของบทเพลงที่เป็นทำนองกลาง ไม่ใช่ทำนองหรือทางของเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่ง

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้วิจัยได้แบ่งขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 4 ขั้น ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 รวบรวมรายชื่อเพลงไทยสำเนียงมอญที่คำร้องเป็นภาษาไทยโดยยึด ทำนองเพลงของเดิมหรือของเก่าไว้ซึ่งมีทั้งหมด 26 เพลง คือ

1. เพลงเคียงมอญรำดาบ
2. เพลงมอญดอกโสน
3. เพลงซอพุมเรียง
4. เพลงซอลูกหว่า
5. เพลงมอญร้องไห้
6. เพลงดาวตะเลง
7. เพลงโคกพม่า
8. เพลงมอญตะนาว
9. เพลงทะเลแห่งสา
10. เพลงนางครวญ
11. เพลงนกขมิ้นมอญ
12. เพลงพญาลำพอง
13. เพลงพุงหอก
14. เพลงพญาแปรร
15. เพลงมอญชมจันทร์
16. เพลงมอญดูดาว
17. เพลงมอญทำอิฐ
18. เพลงคู่มอญรำดาบ
19. เพลงมอญรำดาบ
20. เพลงล่องเรือ
21. เพลงมอญอ้อยอิง
22. เพลงสร้อยทะเล
23. เพลงสุดสงวน
24. เพลงขว้างดาบ
25. เพลงมอญยาดเล้
26. เพลงคู่มอญรำดาบ

1.2 นั้ดหมายกับครุสมบัตินี้ สังกะยีนทอง เพื่อบันทึกเทปทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญทั้ง

26 เพลง โดยบันทึกเมื่อมีการบรรเลงปีพาทย์มอญตามสถานที่ต่าง ๆ

1.3 บันทึกทางร้องเพลงไทยสำเนียงมอญทั้งหมดเป็นโน้ตสากลโดยบันทึกทำนองเพลงควบคู่กันไป

2. ชั้นศึกษาข้อมูล

2.1 ศึกษาและแยกแยะทำนองเพลงทางร้อง

2.1.1 ส่วนที่เป็นทำนองเอื้อน

2.1.2 ส่วนที่เป็นทำนองคำร้อง

2.2 ศึกษาโครงสร้างของบทเพลงในหัวข้อต่าง ๆ โดยยึดทำนองเพลงเป็นหลัก

2.2.1 บันไดเสียง

2.2.2 ลูกตกและเสียงสำคัญของบทเพลง

3. ชั้นวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 วิเคราะห์ทำนองเอื้อน

3.1.1 วิเคราะห์ทำนองเอื้อนอิสระ

3.1.1.1 วิเคราะห์รูปแบบของการเอื้อนเปรียบเทียบกับทำนองเพลง

3.1.1.2 วิเคราะห์ทิศทางของทำนองเอื้อน

3.1.2 วิเคราะห์ทำนองเอื้อนที่ต่อจากคำร้อง

3.1.2.1 วิเคราะห์รูปแบบของการเอื้อน

3.1.2.2 วิเคราะห์ทิศทางของทำนองเอื้อนเปรียบเทียบกับลูกตกและเสียง

สำคัญของทำนองเพลง

3.2 วิเคราะห์ทำนองคำร้อง

3.2.1 วิเคราะห์ทิศทางของทำนองร้องแต่ละคำเปรียบเทียบกับวรรณยุกต์ของคำร้องนั้น ๆ

3.2.2 วิเคราะห์ทิศทางของทำนองร้องแต่ละคำตามลำดับชั้นของบันไดเสียงของคำร้องนั้น ๆ

4. ชั้นสรุป

เรียบเรียงจัดทำบทสรุปผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลโดยนำเสนอผลแบบพรรณนาวิเคราะห์ รวมทั้งอภิปรายผลการศึกษา

ชีวประวัติครูสมบัติ สังเวียนทอง

ครูสมบัติ สังเวียนทอง เกิดที่กรุงเทพฯ เมื่อวันที่ 14 เดือนมกราคม พ.ศ. 2488 เป็นบุตรคนที่ 1 ของนายดอกดิน สังเวียนทอง และนางสมบุญ สังเวียนทอง มีพี่น้องทั้งหมด 3 คน

พ.ศ. 2497 เริ่มเรียนขับร้องเพลงไทยเดิมในชั้นเรียนตั้งแต่ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่โรงเรียนวัดปากน้ำ จังหวัดนนทบุรีกับครูอารมณ์ ดาวพราย ขณะอยู่ชั้นประถมศึกษาก็มีความสนใจเกี่ยวกับการขับร้องเป็นอย่างมาก ส่วนเครื่องดนตรีไทยที่ชอบมากตอนเด็ก ๆ คือ ระนาดเอก เพราะเสียงดังฟังชัด

พ.ศ. 2499 เข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาที่โรงเรียนวัดเขมาภิรตาราม จังหวัดนนทบุรี เริ่มหัดอังกะลุงและฝึกหัดดนตรีไทย แตรวง กับครูนาม พุ่มอยู่ หัดขับร้องเพลงไทยกับครูอุ้น บัวเอี่ยม โดยได้ต่อเพลงยะโย ไล่พระจันทร์ เขมรพวง และลาวเสียงเทียนเกา มีโอกาสร่วมกิจกรรมกับทางโรงเรียนมากมายทั้งทางด้านการขับร้องและบรรเลงดนตรี เคยประกวดในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน งานประเพณีต่าง ๆ บางครั้งได้ร่วมงานละครของโรงเรียนด้วย มีโอกาสได้พบกับครูผู้ใหญ่หลายท่าน เช่น อาจารย์ศิริ วิชเวช อาจารย์ไทรเทพ เทวผลิน ระยะเวลาที่อยู่ในโรงเรียนวัดเขมาภิรตารามตั้งแต่ชั้นมัธยมปีที่ 1 ถึงปีที่ 6 นั้น มีโอกาสได้เรียนดนตรีไทยมากทั้งได้ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและศึกษาจากครูอาจารย์อื่น ๆ อีกมาก เช่น พล โท ม.ล. ขาบ บุญชร ณ อยุธยา อาจารย์บุปผา คำศิริ มีโอกาสคลุกคลีกับเพลงไทย ดนตรีไทย และได้ร้องเพลงประกอบการแสดงละครเรื่องราชาธิราช เพลงร้องส่วนใหญ่เป็นเพลงสำเนียงมอญซึ่งมีความไพเราะน่าฟัง ทำให้สนใจเพลงร้องสำเนียงมอญมาก มีโอกาสได้เรียนกับครูสะอาด ปัญญาพล โดยได้เริ่มต่อเพลงพม่าเห่ แหกขาว พม่า 5 ท่อน มอญร้องไห้ และได้ต่อเพลงลมหวล 3 ชั้น จรเข้หางยาว 3 ชั้น กับครูพัฒน์ พร้อมสมบัติ

พ.ศ. 2502 ต่อมาได้ฝึกหัดปี่พาทย์กับครูพันธุ์ พรหมดนตรี ครูบุญมี ทองแผ้ว และเริ่มไปงานนอกพร้อมกับผู้ใหญ่ด้วย

พ.ศ. 2505 เข้าศึกษาต่อชั้นมัธยมปีที่ 7 ที่โรงเรียนสตรีวัดปลับปลา จังหวัดนนทบุรี ระยะนี้เริ่มรู้สึกว่าจะเรียนในชั้นนี้ไม่ไหวจึงขอลาออกและมาขอสอบเทียบ ม. 6 ได้เมื่อ พ.ศ. 2537

เมื่อลาออกจากโรงเรียนแล้วเริ่มทำงานด้านดนตรีไทยอย่างเต็มที่ เป็นนักดนตรีอิสระ มีโอกาสศึกษาและฝึกฝนกับครูหลาย ๆ ท่าน มีประสบการณ์ด้านงานดนตรีไม่ว่าจะเป็นเครื่องดนตรี การขับร้อง ตลอดจนค้นคว้าด้านเพลงต่าง ๆ ทำงานดนตรีอิสระได้ไม่นานก็เข้ารับราชการในตำแหน่งเสมียนพนักงานที่กองงบประมาณและการคลัง กรมสรรพากรใน พ.ศ. 2508

ตลอดเวลาได้ศึกษาค้นคว้าและฝึกฝนงานดนตรีไทยอย่างจริงจังและตั้งใจ มีโอกาสร่วมงานกับนักดนตรีที่เชี่ยวชาญและมีชื่อเสียงจนได้พบกับครูดนตรีมากมาย เช่น ครูจำเนียร ศรีไทยพันธุ์ ซึ่งได้แต่งเพลงร้องย่ำคำมอญให้ และได้สะสมและบันทึกบทเพลงต่าง ๆ เป็นโน้ตทั้งทางขับร้องและทางเครื่องไปด้วย

พ.ศ. 2515 ได้ไปทำงานที่กรมที่ดินโดยมีหน้าที่เขียนใบทวงหนี้ สมาชิกเข้า-ออก ระยะเวลาหลังต้องเดินทางออกต่างจังหวัดเพื่อทำเรื่องเกี่ยวกับเอกสารสำรวจที่ดิน แต่ก็ยังศึกษาค้นคว้าและประกอบอาชีพด้านดนตรีไทยอย่างสม่ำเสมอ

พ.ศ. 2523 กรมประชาสัมพันธ์จัดประกวดร้องเพลงชิงรางวัลหม่องทองคำพระราชทาน จึงได้เข้าร่วมประกวดร้องเพลงด้วย ผลปรากฏว่าได้รับรางวัลชนะเลิศนักร้องชายในเพลง “แขกมอญ 3 ชั้น” และในปีนี้ได้สมัครสอบเข้าเป็นข้าราชการที่กรมศิลปากรและได้รับการบรรจุเมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2524 ในตำแหน่งคีตศิลป์ 1 งานดุริยางค์ไทย กองการสังคีต กรมศิลปากร

จะเห็นได้ว่าชีวิตครูสมบัติ สังเวียนทอง คลุกคลีอยู่กับดนตรีไทย การขับร้องเพลงไทย ตั้งแต่เริ่มจำความได้และได้พยายามฝึกหัด ศึกษา ค้นคว้าทางด้านทักษะเรื่อยมา อีกทั้งยังได้ศึกษาปฏิบัติเครื่องดนตรีไทยกับครูดนตรีไทยที่มีความเชี่ยวชาญในเครื่องดนตรีนั้น ๆ เป็นอย่างดี ความสามารถด้านการขับร้องนั้นก็ได้อีกศึกษาค้นคว้าแสวงหาจากครูผู้เชี่ยวชาญโดยเฉพาะ

ผลของการที่ได้ทำกิจกรรมกับทางโรงเรียนไม่ว่าจะเป็นการฝึกหัดดนตรีไทย การประกวดดนตรีไทยและการขับร้องเพลงไทย การประกวดในงานศิลปหัตถกรรมนักเรียน และการร่วมกิจกรรมอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับดนตรีไทย ซึ่งเป็นการเสริมสร้างและสะสมประสบการณ์ทำให้ครูสมบัติเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถด้านดนตรีไทยเป็นอย่างยิ่งท่านหนึ่งโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการขับร้องเพลงไทย

ผลงานของครูสมบัติ สังเวียนทอง

1. พ.ศ. 2523 ได้รับรางวัล “หม่องทองคำ” พระราชทานประเภทขับร้องเดี่ยวชายในเพลง “แขกมอญ 3 ชั้น”

2. พ.ศ. 2533 มีผลงานเพลง วิดีโอ, เทปเพลงไทย ชุด ศิลปินหม่องทองคำ เพลง แขกมอญเถา เพลงนกขมิ้น และเพลงพระอาทิตย์ชิงดวง ซึ่งนับได้ว่าเป็นมิวสิกวิดีโอเพลงไทยเดิมชิ้นแรกของวงการเพลงไทย

3. พ.ศ. 2536 ผลงานการขับร้องเพลงไทยเนื้อเต็ม ชุด “กลิ่นเนื่อนาง” และ พ.ศ. 2537 ชุด “รักคืนเรือน”

4. ได้แต่งทางร้องเพลงสองกุมาร 3 ชั้น และชั้นเดียวให้ครบเป็นเถาเมื่อ พ.ศ. 2519 และออกอากาศทางสถานีวิทยุรัฐสภา F. M. 87.5 เมกกะเฮิรตซ์ เมื่อวันที่ 27 ตุลาคม 2537 เวลา 06.00 น.

5. แต่งทางร้องเพลงมะลิซ้อน 3 ชั้น และชั้นเดียวให้ครบเป็นเถา

6. ขยายทางร้องเพลงกะเหรี่ยงเหนือชั้นเดียว เป็น 2 ชั้น จากท่อน 3 ถึงท่อน 9

7. แต่งทางร้องเพลงดาวกระจ่างชั้นเดียว
8. แต่งทางร้องเพลงกระต่ายเต้น 2 ชั้น
9. นำทางร้องเพลงทะวาย 2 ชั้น มาตัดลงเป็นชั้นเดียว
10. มีผลงานด้านการประกวดการขับร้องเพลงไทย งานดนตรีไทย เพลงลูกทุ่งตามงาน ประเพณีและงานต่าง ๆ มากมายจนได้ฉายาว่า “นักร้องรางวัล”

ครูสมบัติ สังกะเสนทอง ปัจจุบันรับราชการประจำในตำแหน่งคีตศิลป์ 6 ที่ สถาบัน นาฏดุริยางคศิลป์ กรมศิลปากร และเป็นอาจารย์พิเศษสอนการขับร้องเพลงไทยอยู่ที่ภาควิชา ดุริยางคศาสตร์ไทย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

อุดมคติของครูสมบัติ สังกะเสนทอง คือ “อยากให้คนไทยร้องเพลงไทยและเล่นดนตรีไทย ได้”

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้านี้ประกอบด้วย หนังสือ ตำรา บทความ และงานวิจัย เอกสารและงานวิจัยเหล่านี้ได้นำมาอ้างอิงโดยแยกตามเนื้อหาซึ่งสามารถแยกได้เป็น 3 หัวข้อ คือ การขับร้อง เพลงภาษา ดนตรีมอญ และการวิเคราะห์ โดยได้นำมากล่าวไว้ดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับการขับร้อง

มนตรี ตราโมท (2527) ได้สรุปเรื่องเพลงร้องในสมัยสุโขทัยและอยุธยาในหนังสือสโมสรสงฆะ เป็นการกล่าวถึงการขับร้องในสมัยก่อนโดยอธิบายในลักษณะของการให้คำจำกัดความ แต่ไม่ได้กล่าวถึงรายละเอียดของการขับร้องในสมัยนั้น โดยกล่าวไว้ว่า การร้องนั้นมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย โดยใช้คำว่า “เอื้อน” และในสมัยสุโขทัยนี้ทั้งการร้องและการขับ การร้องนั้นเป็นเพลงที่มีการกำหนดทำนองสั้นยาวแน่นอนโดยกำหนดความยาวของท่อนหรือของเพลงเป็น “จังหวะ” ส่วน “การขับ” เป็นการว่าทำนองโดยไม่กำหนดความยาวจะลงจบเมื่อไรก็ได้ สำหรับในสมัยอยุธยา มีการขับคือ “ขับไม้” และการ “ขับเสภา” คำประพันธ์ที่ใช้ในการขับหรือเนื้อร้องรวมทั้งบทร้องมโหรีนั้นเป็นกาพย์รูปคล้าย ๆ บทกล่อมเด็ก ต่อมาบทร้องมโหรีจึงกลายเป็นแบบกลอน

อรรถพร บรรจงศิลป์และคณะ (2534) ได้ทำการวิจัยเรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทย ชุดดุริยางคศิลป์ ได้กล่าวถึงเรื่องประวัติ วัฒนาการ และประเภทของการขับร้อง ในการทำวิจัยนี้ พบว่าการร้องเพลงไทยอาจมีวัฒนาการมาจากการขับลำและเพลงพื้นบ้านตั้งแต่สมัยสุโขทัย ต่อมาได้พัฒนาขึ้นในราชสำนักสมัยอยุธยาจนเป็นแบบแผนที่ค่อนข้างชัดเจน และมีการพัฒนาต่อมาในสมัยรัตนโกสินทร์ วิธีการร้องในปัจจุบันพบว่ามี 2 แบบ ที่ต่างกันอย่างชัดเจนคือ แบบแรกมีลักษณะเป็นการร้องแบบเก่าโดยบีบเสียงร้องให้แหลมสูงเสียงดังชัดเจน วิธีนี้อาจได้อิทธิพลจากการร้องประกอบละครสมัยโบราณ อีกแบบหนึ่งเป็นการร้องภาษาใหม่โดยใช้เสียงร้องนุ่มนวล เน้นอารมณ์และความรู้สึกของเพลง

ขึ้น ศิลปบรรเลง (2521) ได้อธิบายประเภทของการขับร้องไว้ในหนังสือดนตรีไทยศึกษา โดยแยกประเภทของการขับร้องเมื่อขับร้องร่วมกับวงดนตรี ซึ่งได้กล่าวไว้ว่าการขับร้องเท่าที่ทำกันอยู่ทุกวันนี้มีอยู่ 3 วิธีด้วยกันคือ

1. ร้องลาลอง คือคนร้องร้องไปตามทำนองของตนและดนตรีก็ตีบรรเลงไปโดยใช้ทำนอง ส่วนของตนต่างหาก แต่ยอมใช้ลูกฆ้องหรือเนื้อเพลงแท้ ๆ อย่างเดียวกัน เพียงแต่คนร้องบรรจค์คำร้องลงไปตามลูกฆ้อง และนักดนตรีแปลลูกฆ้องเป็นทำนองเต็มให้เข้ากับเครื่องดนตรีที่ตนบรรเลงเท่านั้น โดยปกติคนร้องมักใช้โน้ตยาวกว่าพวกดนตรี คือมักใช้ตัวเข็บบ้างขึ้นเดียวหรือตัวดำเป็นพื้น ผิดกับพวกดนตรีซึ่งเมื่อแปลลูกฆ้องเป็นทำนองแล้วมักใช้โน้ตตัวเข็บบ้าง 2 ชั้นเป็นส่วนมาก

2. ร้องคลอ ร้องคลอก็เช่นเดียวกับร้องลาลอง คือ คนร้องร้องไปพร้อมกับดนตรีผัดกัน แต่ว่าแทนที่ดนตรีจะบรรเลงไปตามทำนองของตัวเอง ก็ดัดแปลงทำนองให้เข้ากับทางร้อง ทั้งนี้เพื่อให้กลมกลืนกันขึ้น

3. ร้องส่งหรือร้องรับ คือคนร้องร้องขึ้นก่อน เมื่อจบแล้วดนตรีจึงรับด้วยลูกฆ้องอย่างเดียวกันเพียงแต่ทางร้องนั้นถอดลูกฆ้องมาเป็นทางเอื้อน แต่ดนตรีถอดลูกฆ้องเป็นทางเต็ม

พูนพิศ อมาตยกุล (2527) ได้แบ่งการขับร้องเพลงไทยไว้ในหนังสือดนตรีวิจักษ์ โดยกล่าวถึงการขับร้องในสถานการณ์ต่าง ๆ ไว้ 3 ประเภท คือ

1. ร้องธรรมดาหรือร้องเล่น ๆ ไม่ต้องพะวงถึงบันไดเสียงและจังหวะ ร้องคนเดียวสบาย ๆ ตามความสะดวก

2. ร้องประกอบดนตรี อาจจะเป็นการร้องคลอด้วยดนตรีหรือร้องรับด้วยวงมโหรี เป่าพาทย์ ซึ่งจะต้องร้องให้ถูกบันไดเสียงและถูกต้องตามจังหวะจะโคน

3. ร้องประกอบรำ เป็นการร้องละครหรือโขนซึ่งผู้ร้องจะต้องใส่อารมณ์ให้เข้ากับเนื้อร้อง และทำรำ ต้องร้องให้ถูกจังหวะอย่างแม่นยำทั้งบันไดเสียงและหน้าทับของการรำรำซึ่งเป็นการร้องที่ยากที่สุดและต้องฝึกฝนให้มากจึงจะปฏิบัติหน้าที่นี้ได้ นักร้องประกอบรำมีความจำเป็นจะต้องเข้าใจทำรำด้วยจึงจะดี

เอกสารที่เกี่ยวกับขับร้องนี้มีได้กล่าวถึงเทคนิค วิธีการ ส่วนประกอบและรายละเอียดของการขับร้อง ส่วนใหญ่กล่าวถึงความหมาย ประวัติ และประเภทของการขับร้องเท่านั้น

2. เอกสารเกี่ยวกับเพลงภาษา

พูนพิศ อมาตยกุล (2527) ยังได้กล่าวในหนังสือดนตรีวิจักษ์เกี่ยวกับเพลงภาษา ซึ่งได้ให้ความหมายและเปรียบเทียบเพลงภาษาของไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพลงภาษามอญ โดยได้กล่าวถึงสำเนียงหรือทางของเพลงไทยว่า เพลงไทยทุกเพลงเป็นของไทยเราแท้ ๆ แต่เราได้ประดิษฐ์ขึ้นให้มีสำเนียงแตกต่างกันออกไปอุปมาได้เหมือนเสียงพูด หรือภาษาพูดที่มีหลายสำเนียง หลายภาษา มิได้หมายความว่าเราเอาเพลงของชาตินั้นมา หรือแต่งเพลงไทยแล้วใช้ชื่อเป็นของชาติอื่นแทน

เพลงที่ใช้เล่นในเรื่องมอญและพม่าก็แต่งเป็นสำเนียงมอญและพม่า เช่น ในชุด ราชาริราชหรือดับสมิงพระราม เช่น พม่าเห่ มอญรำดาบ มอญร้องไห้ โดยใช้เปิงมาง ตะโพนมอญ เป็มอญ เข้าช่วย

อรวรรณ บรรจงศิลป์ (2534) ได้ให้ความหมายของเพลงภาษาต่าง ๆ ในการทำวิจัย เรื่องความคิดและภูมิปัญญาไทยชุดดุริยางคศิลป์ และได้แบ่งประเภทของเพลงภาษาตามลักษณะ การประพันธ์ โดยสรุปได้ว่าเพลงภาษา หมายถึงเพลงที่แต่งขึ้นเพื่อล้อเลียนทำนองเพลงเพื่อน บ้านใกล้เคียง เช่น พม่า มอญ ลาว ญวน เขมร จีน ฝรั่งเศส ซึ่งสามารถแบ่งลักษณะของเพลง ภาษาเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. แต่งทำนองเป็นเพลงสั้น ๆ มีสำเนียงล้อเลียน ทำให้ผู้ฟัง(เฉพาะคนไทย) ฟังแล้วรู้ว่าเป็นเพลงภาษาใด บางทีมีคำร้องประกอบด้วย ตัวอย่างเช่น เพลงจีนใจโยอ ญวนทอดแห มาร์ชชิง จอเจีย

2. แต่งทำนองเป็นเพลง 3 ชั้น หรือ 2 ชั้น มีสำเนียงล้อเลียนสำหรับร้อง ทำนอง เพลงประเภทนี้ผู้ฟังที่สนใจและศึกษาวิชาการทางด้านดนตรีไทยจะสามารถบอกได้ว่าเป็นเพลงที่มี สำเนียงภาษาใดโดยไม่ต้องรู้ชื่อเพลงมาก่อน สำหรับคนทั่วไปนั้นสามารถสังเกตสำเนียงภาษา ได้จากคำนำหน้าชื่อเพลง ซึ่งผู้แต่งระบุไว้เพื่อให้เกียรติแก่ชาติภาษานั้น เช่น ลาวดวงเดือน เขมร ไทโยค แขกกุลิต มอญดูดาว อย่างไรก็ตามนักดนตรีบางท่านไม่จัดเพลงประเภทนี้อยู่ในเพลง ภาษา แต่จัดอยู่ในประเภทเพลงสำเนียงภาษา

อุทิศ นาคสวัสดิ์ (2512) ได้กล่าวถึงเพลงออกภาษาในหนังสือทฤษฎีและการปฏิบัติ ดนตรีไทย(ภาค1) โดยกล่าวถึงลักษณะและการจัดชุดเพลงออกภาษาไว้ว่าเพลงออกภาษานี้เป็น เพลงชุดเดียวกับเพลงทำนองหรือเพลงลูกบท แต่แทนที่จะเอาเพลงในภาษาใดภาษาหนึ่งมา รวมเข้าเป็นชุดละภาษา ก็เอาเพลงหลาย ๆ ภาษามารวมกันเข้าเป็นชุดเลยทีเดียว เพลงเหล่านี้ อาจเป็นเพลงดั้งเดิมของภาษานั้นจริง ๆ ก็ได้ ส่วนการเรียงลำดับว่าจะเอาเพลงภาษาใดขึ้นก่อน หลังนั้นก็แล้วแต่ผู้เรียบเรียงจะจัดให้ฟังได้กระชับกระเฉงและไพเราะเป็นสำคัญแบบแผนที่โบราณ ท่านจัดไว้นั้นมีแต่เฉพาะตอนต้น 4 ภาษาคือ จีน เขมร ตลุงและพม่าเท่านั้น หมายความว่าถ้า ใครจะออกภาษาก็ต้องออก 4 ภาษานี้ก่อนแล้วจึงเลือกภาษาอื่นมาเรียงลำดับต่อไปตามที่เห็น ว่าเหมาะสม

สงัด ภูเขาทอง (2532) ได้กล่าวถึงเพลงภาษาในหนังสือการดนตรีไทยและทางเข้าสู่ ดนตรีไทย โดยกล่าวถึงปฏิภาณ ไหวพริบ และเน้นถึงที่มาของเพลงภาษาว่าการบรรเลงออกภาษา ในดนตรีเป็นแนวกำหนดในการบรรเลงดนตรีไทยอย่างหนึ่ง นอกจากจะทำให้เกิดความสนุกสนาน

ต่อการฟังแล้ว ยังเป็นการแสดงออกถึงความสามารถของนักดนตรีอีกด้วย คล้ายกับการออกทางเครื่อง แต่การออกภาษาถือว่ามีความสำคัญกว่าการออกทางเครื่องเพราะเป็นการแสดงภูมิปัญญาและความสามารถอย่างแท้จริง

การออกภาษานั้นเดิมคงเกาะติดอยู่กับการแสดงละคร เฉพาะอย่างยิ่งละครนอก เมื่อเป็นเช่นนี้ตัวภาษาต่าง ๆ ก็คงจะต้องเจรจาด้วยสำเนียงของภาษานั้น ๆ และเมื่อมีบทร้องก็จะต้องมีทำนองเพลงไปตามภาษานั้น ๆ ด้วย คนตรีที่เข้ามาทีหลังก็ต้องสร้างทำนองบรรเลงให้กลมกลืนกับบทร้อง จึงเกิดเพลงภาษาที่มีทำนองร้อง-รับขึ้น หรือเราอาจมองเพลงภาษาไปในแง่ของเพลงที่ติดมากับดนตรีด้วยกัน โดยนักดนตรีประดิษฐ์คิดทำนองเลียนสำเนียงภาษาต่าง ๆ เพื่อใช้บรรเลงในวงดนตรีทั่วไปก็อาจเป็นได้

เอกสารเกี่ยวกับเพลงภาษานี้ได้กล่าวถึง ความหมาย ประวัติ ที่มา และ โอกาสที่ใช้บรรเลงเพลงภาษา มิได้กล่าวถึงโครงสร้างทางดนตรีของเพลงภาษาเหล่านั้น

3. เอกสารเกี่ยวกับดนตรีมอญ

เบญจรงค์ กุลสุม (2525) ได้เขียนบทความเรื่องดนตรีมอญเมืองปทุมลงในหนังสือสมโภชน์กรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี โดยกล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาวมอญ ขนบธรรมเนียม ประเพณี และดนตรีมอญ ซึ่งกล่าวถึงประวัติการอพยพของชาวมอญที่เข้ามาประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2203 ซึ่งตรงกับสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช หลังจากนั้นก็ได้กล่าวถึงการอพยพของชาวมอญอีกเลย จนถึงสมัยสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ก็ได้กล่าวถึงรายละเอียดของชาวมอญเพิ่มขึ้นแต่ไม่ได้กล่าวถึงดนตรีมอญ ต่อมาต้นรัชกาลที่ 6 จึงได้กล่าวถึงดนตรีมอญว่า มีชาวมอญ 3 คนพี่น้อง ได้เดินทางเข้ามาเมืองไทยทางจังหวัดตาก ได้แบกหม้อมอญมาคนละท่อน ลักษณะหม้อมอญเดิมนั้นตัดแบ่งออกได้ 3 ท่อน ตอนใดมีหัวสำหรับสอดไม้คานหามหัวท้าย และท่อนล่างติดกับฐานขาหม้อหรือฐานวางหม้อ ต่อมาชายทั้ง 3 ได้อพยพจากเมืองตากมาตั้งรากฐานที่ปทุม(จังหวัดปทุมธานี) และได้ถ่ายทอดความรู้ทางดนตรีมอญให้แก่บุตรหลานไทยจนเป็นที่รักใคร่นับถือของชาวปทุม ทางคณาจารย์ดนตรีไทยได้ยกย่องครูผู้ใหญ่ 2 ท่านคือ ครูเจิ่น ดนตรีเสนาะ และครูสุม ดนตรีเจริญ เป็นครูดนตรีมอญในสมัยนั้น ต่อมาครูสุม ดนตรีเจริญ ย้ายจากบ้านในจังหวัดปทุมธานีเข้าไปอาศัยอยู่ที่บ้านผ่านฟ้าในเมืองหลวง ส่วนครูเจิ่น ดนตรีเสนาะ คงอยู่ที่จังหวัดปทุมธานี และได้ถ่ายทอดวิชาเพลงมอญให้กับบุตรหลานจนปัจจุบันก็คือ ปี่พาทย์มอญ

นอกจากนี้ เบญจรงค์ กุลสุม ยังได้กล่าวถึงประเพณีและพิธีต่าง ๆ ของชาวมอญ รวมทั้งได้อธิบายลักษณะของเครื่องดนตรีมอญและการประสมวงปี่พาทย์มอญไว้ด้วย

เกี่ยวกับประวัติของชาวมอญและดนตรีมอญนี้ จินตนา วิบูลย์รัตน์ (2539) ได้เขียนบทความลงในเอกสารการประชุมเรื่อง “ปทุมธานี: ข้อมูลใหม่” ของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยาาลงกรณ์ โดยกล่าวถึงชนชาติมอญโดยทั่ว ๆ ไป การอพยพของชาวมอญมาประเทศไทย และดนตรีมอญเช่นเดียวกับเบญจรงค์ กุลสุ แต่ จินตนา วิบูลย์รัตน์ ได้กล่าวถึงการอพยพของชาวมอญเข้ามาในประเทศไทยละเอียดกว่า โดยได้กล่าวถึงการอพยพในสมัยกรุงศรีอยุธยาและสมัยกรุงธนบุรีด้วย

วิชา เซาว์ศิลป์ (2537) ได้ศึกษาลักษณะสำคัญของทำนองในเพลงที่ใช้ประกอบพิธีทรงเจ้าของชาวมอญ: ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเกาะเกร็ด โดยศึกษาเพลงเชิญเจ้า เพลงรำดาบ เพลงรำใบไม้ เพลงยกถาด เพลงหอบกล้วย และเพลงชนไก่ เพลงเหล่านี้เป็นเพลงบรรเลงไม่มีการขับร้อง ในการศึกษานี้ได้บันทึกทำนองเพลงเป็นทั้งโน้ตสากลและโน้ตไทยควบคู่กันไป ทำนองเพลงที่บันทึกเป็นทำนองกลาง ๆ มิได้เป็นทางเฉพาะเครื่องมือใดเครื่องมือหนึ่ง การศึกษาเป็นการวิเคราะห์โครงสร้างของทำนอง การสร้างทำนอง โหมด และการย้ายโหมด ผลการศึกษาพบว่า โครงสร้างของทำนอง การสร้างทำนอง โหมด และการย้ายโหมด มีความคล้ายคลึงกับลักษณะเฉพาะบางอย่างของดนตรีไทยเดิมและดนตรีตะวันตก กล่าวคือ โครงสร้างของทำนอง อันประกอบด้วย

- การแบ่งท่อนเพลง พบว่ามีรูปแบบ 2 ชนิดคือ แบบไม่แบ่งเป็นท่อนและแบ่งเป็นท่อนแบบรุดหน้า
- ลูกนำในดนตรีมอญมี 2 ชนิดคือ แบบทำนองพิเศษที่แยกออกมาจากเพลงใหญ่ และลูกเท่า (เท่าเสียง)
- ประโยคเพลง อาจจะมีควมยาวไม่เท่ากัน เพราะเสียงจบท้ายประโยคมีการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของทำนองที่คล้ายคลึงกับระบบโหมดของดนตรีตะวันตก
- วลีทำนอง แต่ละวลีระบุได้ด้วยการลงท้ายวลีด้วยโน้ตเสียงยาวหรือเป็นการปรุงแต่งในลักษณะอื่น ๆ ก็ได้
- วลีย่อย มีวลีย่อยที่ทำหน้าที่เป็นสะพานเชื่อมวลีทำนองและประโยคเพลงเข้าด้วยกัน เพื่อให้เกิดความกลมกลืนทั้งระดับเสียงและลูกเท่า ซึ่งอาจเป็นทั้งลักษณะของลูกเท่าเสียงหรือการปรุงแต่งลูกเท่าให้แปลกออกไป
- ลูกจบ พบว่าจบด้วยการลดอัตราจังหวะให้ค่อย ๆ ช้าลงเรียกว่า ไรยเสียง

การสร้างทำนองซึ่งมีทั้งจังหวะทำนองกลุ่มย่อย การแปรจังหวะทำนองกลุ่มย่อยและการเคลื่อนที่ของทำนองนั้น พบว่าในจังหวะทำนองกลุ่มย่อยมีรูปแบบอยู่ 3 ชนิด คือใช้จังหวะทำนอง

กลุ่มย่อยเดิมเพื่อเข้าทำนองเดิม แปรจังหวะทำนองของกลุ่มย่อยขึ้นใหม่โดยยังคงทำนองเดิม และแปรจังหวะทำนองย่อยขึ้นใหม่เพื่อสร้างทำนองใหม่ ในขณะที่การเคลื่อนที่ของทำนองจะเป็นการผสมผสานการเคลื่อนที่แบบซ้ำเสียง เรียงเสียง และกระโดดเสียง ซึ่งคล้ายคลึงกับวิธีการสร้างทำนองของดนตรีตะวันตก

ในการวิเคราะห์เรื่องโมดและการย้ายโมดนั้น พบว่ามีความคล้ายคลึงกับระบบโมดของดนตรีตะวันตก 4 ชนิด คือ ไอโอเนียน ดอเรียน มิโครลิเดียน และเอโอ-เลียน

เอกสารเกี่ยวกับดนตรีมอญนี้ส่วนใหญ่กล่าวถึงประวัติความเป็นมาของชาวมอญ ส่วนการวิจัยของ วิชา เชาวศิริปี ได้กล่าวถึงโครงสร้างของดนตรีมอญแต่ได้อ้างอิงทฤษฎีของดนตรีตะวันตกมากกว่าทฤษฎีดนตรีไทย

4. เอกสารเกี่ยวกับการวิเคราะห์

มานพ วิสุทธิแพทย์ (2534) ได้กล่าวถึงบันไดเสียงของเพลงไทยในหนังสือที่ระลึกงานดนตรีไทยอุดมศึกษาครั้งที่ 22 ไว้ว่า เพลงไทยเป็นเพลงในบันไดเสียง 5 เสียงโดยเสียงทั้ง 5 ประกอบด้วย 3 เสียงเรียงติดกันแล้วข้าม 1 เสียง และมีอีก 2 เสียงเรียงติดกัน จากนั้นข้ามอีก 1 เสียง แล้วก็จะเป็น 3 เสียงเรียงติดกันอีกเป็นอย่างนี้เรื่อยไป โดยเสียงที่ต่ำที่สุดในกลุ่มโน้ต 3 ตัวที่เรียงติดกันนั้นเป็นขั้นที่ 1 ของบันไดเสียงแล้วเสียงอื่น ๆ ก็เรียงไปตามลำดับขั้น

เสียงขั้นที่ 1 2 3 5 และ 6 เป็นเสียงหลัก เสียงขั้นที่ 4 และ 7 เป็นเสียงรองหรือเสียงประกอบ นอกจากนี้ มานพ วิสุทธิแพทย์ ยังได้กล่าวถึงวรรคเพลงและลูกตกของเพลงไทยว่า วรรคเพลงของเพลงไทยมีความยาวเท่ากับ 4 ห้องเพลงไทย และโน้ตเสียงสุดท้ายของวรรคเพลงซึ่งเป็นเสียงสำคัญนั้นเรียกว่า ลูกตก

บทที่ 3

การดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าแยกศึกษาใน 2 หัวข้อคือ

1. ศึกษาโครงสร้างของบทเพลงดังนี้

1.1 บันไดเสียง แยกแยะบันไดเสียงของทางร้องโดยเขียนชื่อของบันไดเสียงและลำดับขั้นของบันไดเสียงของลูกตกแต่ละลูกตก

1.2 ลูกตกและเสียงสำคัญ เขียนวงกลมรอบตัวโน้ตที่เป็นลูกตกของทั้งทำนองทางร้องและทำนองเพลง และลากเส้นโยงลูกตกของทั้ง 2 ทำนองที่ลูกตกตำแหน่งเดียวกัน

2. แยกแยะทำนองเพลงทางร้อยโดยแยกเป็น

2.1 แยกแยะกลุ่มคำร้องและทำนองเอื้อนออกเป็น

กลุ่มคำร้อง	เอื้อนท้ายคำ	เอื้อนอิสระ
-------------	--------------	-------------

การแบ่งคำร้องออกเป็นกลุ่ม ๆ นี้ แบ่งตามกลุ่มของการขับร้อง โดยที่เมื่อร้องกลุ่มคำร้องแล้วก็ร้องเอื้อนท้ายคำโดยที่เสียงสุดท้ายของเอื้อนท้ายคำตรงกับเสียงสำคัญหรือเสียงของลูกตกของทำนองเพลง แล้วต่อด้วยร้องเอื้อนอิสระ จากนั้นก็เริ่มร้องกลุ่มคำร้องกลุ่มต่อไป

อย่างไรก็ตามบทเพลงบางบทเพลงเริ่มด้วยเอื้อนอิสระแล้วจึงร้องกลุ่มคำร้อง และเมื่อร้องกลุ่มคำร้องแล้วถ้าเสียงสุดท้ายของกลุ่มคำร้องตรงกับเสียงของลูกตกพอดีก็อาจจะไม่มีเอื้อนท้ายคำ หลังเอื้อนท้ายคำอาจจะต่อด้วยกลุ่มคำร้องกลุ่มต่อไป

2.2 แยกแยะคำร้องตามเสียงวรรณยุกต์พร้อมทั้งบอกลำดับขั้นของบันไดเสียงเมื่อคำร้องนั้นถูกประดิษฐ์เป็นทำนองร้อง

2.3 แยกแยะทำนองเอื้อนออกเป็น

2.3.1 เอื้อนท้ายคำ เอื้อนท้ายคำในแต่ละท่อนหรือแต่ละเที่ยวของแต่ละเพลงมีหลายที่ แต่ละที่มีเลข 1, 2, 3 ฯลฯ เขียนกำกับเอื้อนครั้งที่ 1, 2, 3 ฯลฯ ของแต่ละท่อนหรือแต่ละเที่ยวตามลำดับ

2.3.2 เอื้อนอิสระ เอื้อนอิสระในแต่ละท่อนหรือแต่ละเที่ยวของแต่ละเพลงมีหลายที่แต่ละที่ใช้เลข 1, 2, 3 ฯลฯ เขียนกำกับเอื้อนครั้งที่ 1, 2, 3 ฯลฯ ของแต่ละท่อนหรือแต่ละเที่ยวตามลำดับ

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเป็นการวิเคราะห์เป็นรายเพลงในหัวข้อต่อไปนี้

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน
2. คำร้อง
3. เอื้อนท้ายคำ
4. เอื้อนอิสระ

1. เพลงเคียงมอญรำดาบ

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงเคียงมอญรำดาบสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	เอื้อนท้ายคำ	เอื้อนอิสระ
ท่อน 1	ประจวบ	มี	มี
	ลูปผม	มี	มี
	แล้วชมพักตร์	มี	-
	นำ(อิสระ)รัก	-	มี
	นวลเนื้อ	มี	มี
	เจ้านิมnim	มี	-
ท่อน 2	น้ำ(ท้ายคำ)ตาคลอเปี่ยม	มี	มี
	อยู่เรียมริม	มี	-
	เจ้าเอื้อน(อิสระ)ยิ้ม	-	มี
	สักหน่อย	มี	มี
	เกิดกลอยใจ	-	-

เนื้อร้องท่อน 1 แบ่งเป็น 6 กลุ่ม ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 2, และ 5 มีทั้งเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระ ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 และ 6 มีเอื้อนท้ายคำแต่ไม่มีเอื้อนอิสระ ท้ายกลุ่มคำ

ร้องกลุ่มที่ 4 มีเงื่อนไขสระ ไม่มีเงื่อนไขคำ ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 มีเงื่อนไขคำอยู่ระหว่างคำ “น้ำ” กับ “รัก” ในกลุ่มคำร้อง “น้ำรัก”

เนื้อร้องในท่อนที่ 2 แบ่งเป็น 5 กลุ่ม ทำยกกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และ 4 มีเงื่อนไขคำ และเงื่อนไขสระ ทำยกกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 มีเงื่อนไขคำ ไม่มีเงื่อนไขสระ ทำยกกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 มีเงื่อนไขสระไม่มีเงื่อนไขคำ และทำยกกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 5 ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ต่อทำยกคำร้อง ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 มีเงื่อนไขคำระหว่างคำร้อง “น้ำ” กับ “ตา” และในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 มีเงื่อนไขสระระหว่างคำร้อง “เยือน” กับ “ยิ้ม”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงเคียงมอญรำดาบแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
จง (B3)	ประ (B3)			
	จูบ (B3-2)	จูบ (B1-6)		ผม (B1-2)
ชม (F6)			แล้ว (F6-1)	
		น้ำ (F2-1)	พักรตร์ (F6-1)	
			รัก (F1-2)	
นวล (B2)			เนื้อ (B2-3)	
		เจ้า (F5-2-1)		
		นึ่ง (F2-1)		
		นึ่ง (F2-1)		
			น้ำ (F1-2)	

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ตา (F1) คลอ (F2) เรียม (B3) ริม (B3) เยื่อน (F2) กลอย (F2) ใจ (F2)	เปี่ยม (F1) อยู่ (B2) สัก (B1) หน้อย (B1) เกิด (F1)	 เจ้า (F2-1)	 ยิ้ม (F1-2)	

คำร้องทั้งหมดมี 30 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	10	พยางค์
เสียงเอก	7	พยางค์
เสียงโท	6	พยางค์
เสียงตรี	6	พยางค์
เสียงจัตวา	1	พยางค์

เสียงสามัญมี 10 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 5 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

เสียงเอกมี 7 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 6 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2 และ 3 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3-2 ของบันไดเสียง

เสียงโท มี 6 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 5 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 1-6 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-2-1 ของบันไดเสียง

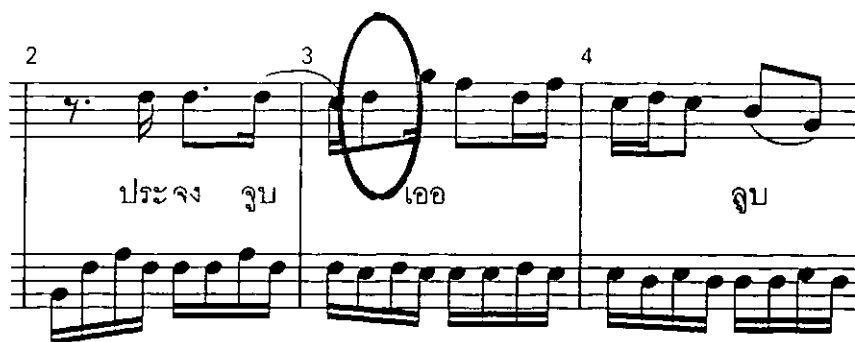
เสียงตรี มี 6 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1-2 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 6-1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 1-2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

เสียง จัตวา มี 1 พยางค์ เป็นเอื้อน 2 เสียงตรงกับเสียงที่ 1-2 ของบันไดเสียง

3. เอื้อนท้ายคำ

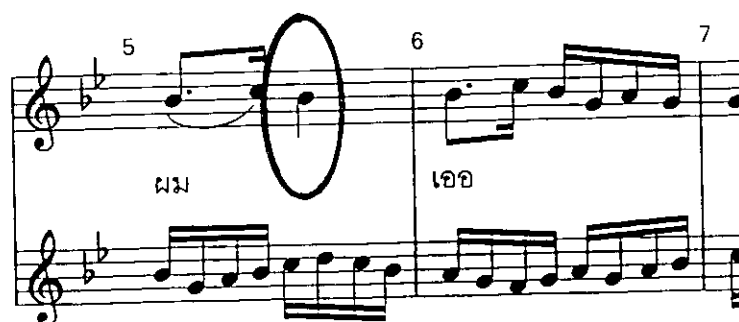
ท่อน 1

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียวอยู่ต่อจากคำว่า “จบ” ในกลุ่มคำร้อง “ประจบจบ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 3 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทศร ฟช คำว่า “จบ” เป็นคำเสียงเอกซึ่งมีเสียงต่ำ เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง เร-โด แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

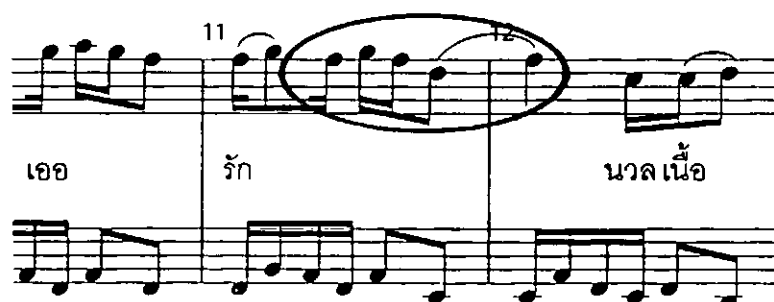
เอื้อนี้เป็นเอื้อเสียงเดียวอยู่ต่อจากคำว่า “ผม” ในกลุ่มคำร้อง “ลูปผม” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ผม” เป็นคำเสียงจัตวาซึ่งเป็นคำที่มีเสียงเลื่อนไหลสูงขึ้น เมื่อประติสฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ที-โด จากนั้นเป็นเอื้อเสียง ที เพื่อให้ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้อยู่ต่อจากคำว่า “พัคตร” ในกลุ่มคำร้อง “แล้วชมพัคตร” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “พัคตร” เป็นคำเสียงตรี ซึ่งมีเสียงสูง เมื่อประติสฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต เร-ฟา จากนั้นเป็นการเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

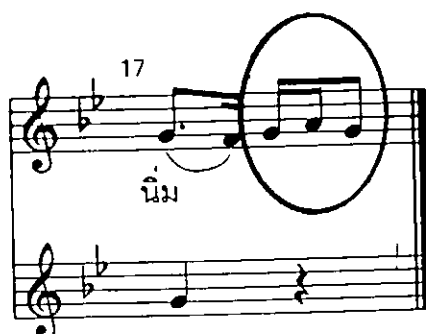
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “รัก” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “รัก” เป็นคำเสียงตรีซึ่งมีเสียงสูง เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้ว ใช้โน้ต ฟา-ซอล แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ฟา-ซอล-ฟา-เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก แต่เอื้อนนี้นี้มีการผันเสียงท้ายเอื้อนสูงขึ้นไปถึงเสียง ฟา

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เนื่อ” ในกลุ่มคำร้อง “นวลเนื่อ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “เนื่อ” เป็นคำเสียงตรีซึ่งมีเสียงสูง เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้ว ใช้โน้ต โด-เร แล้วเอื้อนท้ายคำด้วยโน้ตเสียง โด เอื้อนท้ายคำนี้เป็นที่น่าสังเกตว่าเสียงสุดท้ายของเอื้อนท้ายคำไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

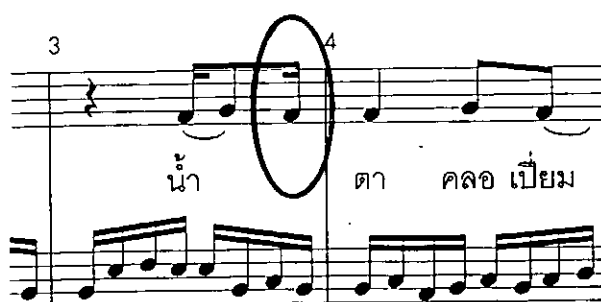
- เอื้อครั้งที่ 6 อยู่ในห้องเพลงที่ 17 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นึ่ม” ในกลุ่มคำร้อง “เจ้านึ่มนึ่ม” ลูกตกของทำนองเพลงในวรรคนี้คือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 17 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ฟซอล ดร คำว่า “นึ่ม” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-ฟา จากนั้นเป็นเอื้อนท้ายคำด้วยโน้ต ซอล-ลา-ซอล เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

ท่อน 2

- เอื้อครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียวคือเสียง ฟา โดยอยู่ต่อจากคำว่า “น้ำ” ซึ่งเมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ฟา-ซอล เอื้อนท้ายคำเสียง ฟา นี้ เป็นเอื้อนที่ใช้เกลาคำร้องคำว่า “น้ำ” และในขณะเดียวกันยังเป็นเอื้อนที่เชื่อมคำว่า “ตา” ซึ่งคำว่า “ตา” นี้เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ฟา เสียงเดียวกับเอื้อน เอื้อนนี้ไม่ตรงกับเสียงสำคัญใด ๆ ของทำนองเพลง

- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

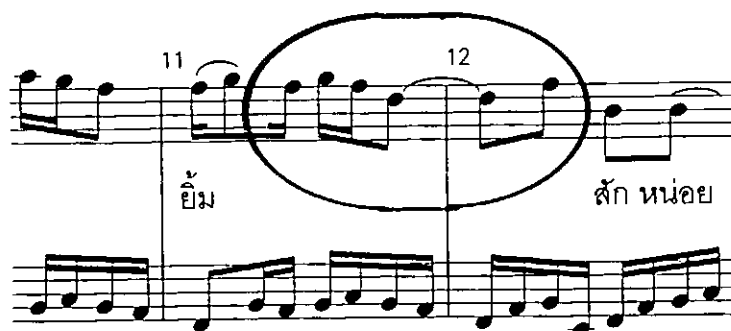
เอื้อนี้เป็นเอื้อเสียงเดียวอยู่ต่อจากคำว่า “เปี่ยม” ในกลุ่มคำ “น้ำตาคลอเปี่ยม” ลูกตลกของท่านองเพลงวรรณคดีคือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 5 คำว่า “เปี่ยม” เป็นคำเสียงเอก ซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ฟา แล้วเอื้อนท้ายคำเสียง ซอล เอื้อนท้ายคำนี้ไม่ตรงกับเสียงลูกตลกของท่านองเพลง

- เอื้อครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

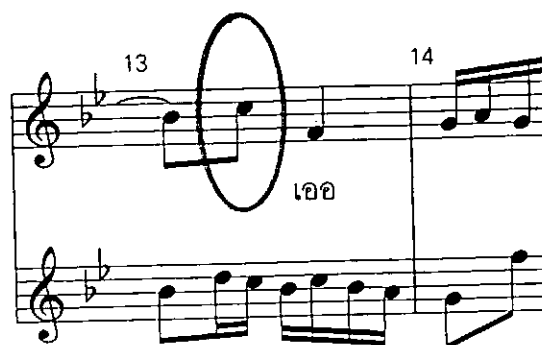
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ริม” ในกลุ่มคำร้อง “อยู่ริ่มริม” ลูกตลกของท่านองเพลงวรรณคดีคือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ริม” เป็นคำเสียงสามัญ ซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นคำร้องแล้วใช้โน้ตเสียง เร ซึ่งตรงกับเสียงลูกตลก แล้วยังมีเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง มี-เร อีกด้วย

- เอื้อครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้อยู่ตำแหน่งเดียวกับเอื้อครั้งที่ 4 ของท่อน 1 เอื้อนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ยัม” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 11 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “ยัม” เป็นคำเสียงตรีเช่นเดียวกับคำว่า “รัก” ในท่อน 1 เอื้อนี้เหมือนกับเอื้อครั้งที่ 4 ในท่อน 1 ทุกประการ

- เอื้อครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

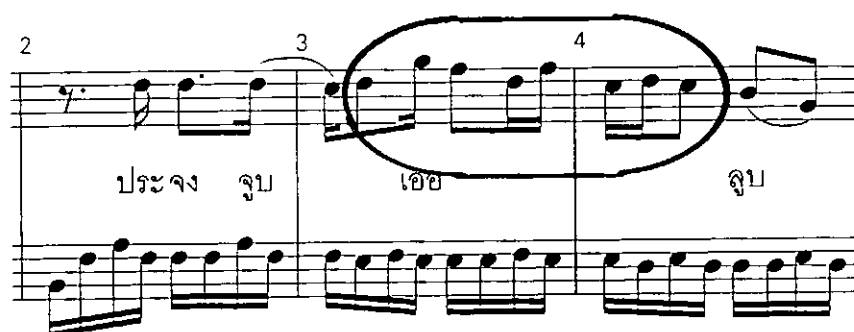
เอื้อนี้อยู่ต่อจากคำว่า “น้อย” ในกลุ่มคำร้อง “สักน้อย” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “น้อย” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ที ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง แล้วมีเอื้อท้ายคำ เสียง โด ซึ่งไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

4. เอื้อนอิสระ

ท่อน 1 มีเอื้อนอิสระ 4 ครั้ง เป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง คือเอื้อนครั้งที่ 1 และ 3 และ เป็นเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง คือเอื้อนครั้งที่ 2 และ 4

1. เอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนอิสระที่ต่อจากเอื้อนท้ายคำครั้งที่ 1 โดยเอื้อนไปหาเสียงโครงสร้างเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 4 ทำนองเอื้อนนี้ใช้โน้ต ซอล-ฟา-เร-ฟา-โด-เร-โด ทำนองเพลงในช่วงนี้เป็นทำนอง เพลงที่ยืนที่เสียง โด

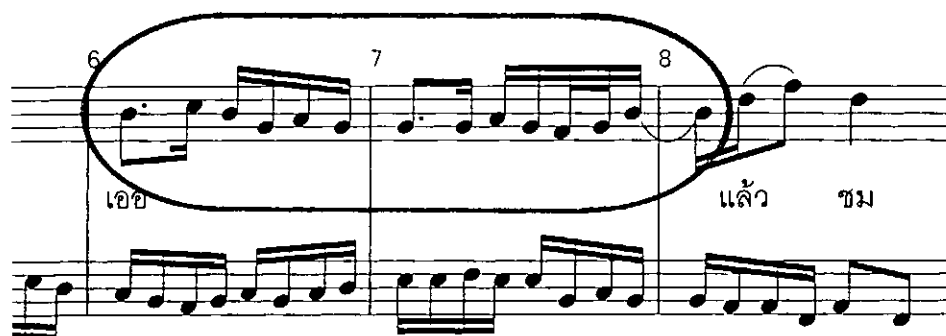
- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนที่ต่อจากคำว่า “นำ” ซึ่งเมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-ฟา ทำนองเพลงช่วงนี้ยืนอยู่ที่เสียง ฟา จึงต้องเอื้อนโดยใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล-ฟา ซึ่งเสียงสุดท้ายของเอื้อนนี้ตรงกับจังหวะตกจังหวะที่ 2 ของทำนองเพลงในห้องที่ 10

2. เอื้อนผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกและเสียงโครงสร้าง เสียงลูกตกที่ต้นห้องที่ 7 และเสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 6 ของทำนองเอื้อนและทำนองเพลงไม่ตรงกัน แต่เสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 8 ของทั้ง 2 ทำนองตรงกัน

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 13-16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 15 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ ส่วนเสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 14 และ 16 นั้น ในทำนองเอื้อนใช้โน้ตเสียง ซอล และ โด ส่วนในทำนองเพลงใช้โน้ต เร และ ที ตามลำดับ ทำนองเอื้อนจึงไม่สัมพันธ์กับทำนองเพลง

ท่อน 2 มีเอื้อนอิสระ 3 ครั้ง เป็นเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง และ ไม่ผ่านเสียงลูกตก 1 ครั้ง

1. เอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5-8 มีทำนองดังนี้

ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ การเคลื่อนที่ไปหาเสียงลูกตกของทั้งทำนองเอื้อนและทำนองเพลงเคลื่อนไปในทิศทางตรงข้ามกัน กล่าวคือ ทำนองเอื้อนมีทำนองเคลื่อนสูงขึ้นไปหาลูกตกโดยใช้โน้ต ฟา-ซอล-ลา-ที-โด ในขณะที่ทำนองเพลงเคลื่อนลงมาหาเสียงลูกตกโดยใช้โน้ต ซอล-ฟา-เร-โด

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 13-16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกที่ต้นห้องที่ 15 โดยเสียงของลูกตกของทำนองเพลงเป็นเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร์ ฟซ แต่ลูกตกของทำนองเอื้อนเป็นเสียง ที เอื้อนนี้ผ่านเสียง โครงสร้างของทำนองเพลง 2 ที่ คือ ที่ต้นห้องที่ 14 และ 16 ที่ต้นห้องที่ 14 นั้น เสียงโครงสร้าง ของทำนองเอื้อนและของทำนองเพลงตรงกัน แต่ที่ต้นห้องที่ 16 นั้น เสียงโครงสร้างของทำนอง เพลงเป็นเสียง ที แต่ในทำนองเอื้อนเป็นเสียง โด

2. เอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก เอื้อนนี้อยู่ในห้องที่ 10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เยื้อน” เป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกและเสียงโครงสร้างใด ๆ ของทำนองเพลง เอื้อนนี้ใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล-ฟา ซึ่งเป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงในห้องที่ 10

2. เพลงมอญดอกโสน

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

เพลงมอญดอกโสนเป็นเพลงประเภทเนื้อเต็ม จึงไม่สามารถแบ่งคำร้องเป็นกลุ่มคำร้องได้

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญดอกโสนแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
วัน (C2)	ตะ (C1)	รุ่ง (C1) แจ้ง (C1-7-6)	ครั้น (C1)	แสง (C7)
จันทร์ (C1-7-6) มา (C7)	แจ่ม (C1)		เมื่อย (C5) มะ (C5) นิก (C2)	
			ระ (C1)	ศรี (C2)
		ด้วย (B1-6)	พร้อม (B5-2)	
	จัด (B1-6)		มะ (B2)	
มี (B3)				สา (B2-3-5)
จ(อ) (B2)				

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ลี (B2) มา (B2)		แป้ง (G2-1)	ร(ะ) (B2) น้ำ (G3)	ขาย (B2-5)
มัน (G2)				

คำร้องทั้งหมดมี 28 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ มี	8	พยางค์
เสียงเอก มี	3	พยางค์
เสียงโท มี	4	พยางค์
เสียงตรี มี	9	พยางค์
เสียงจัตวา มี	4	พยางค์

- เสียงสามัญมี 8 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1, 3, และ 7 ของ บันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 5 พยางค์

- เสียงเอกมี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง ทั้ง 2 พยางค์ เป็นคำร้องสองเสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1-6 ของบันไดเสียง

- เสียงโทมี 4 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 1 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1-6 และ 2-1 ของบันไดเสียง เป็นคำร้องสามเสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1-7-6 ของบันไดเสียง

- เสียงตรี มี 9 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 8 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 และ 5 ของ บันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 ของ บันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-2 ของบันไดเสียง

- เสียงจัตวามี 4 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 7 และ 2 ของ บันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3-5 ของบันไดเสียง

3. เอื้อนท้ายคำ

- เอื้อนท้ายคำเพลงมอญดอกโสน มี 3 ครั้ง
- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

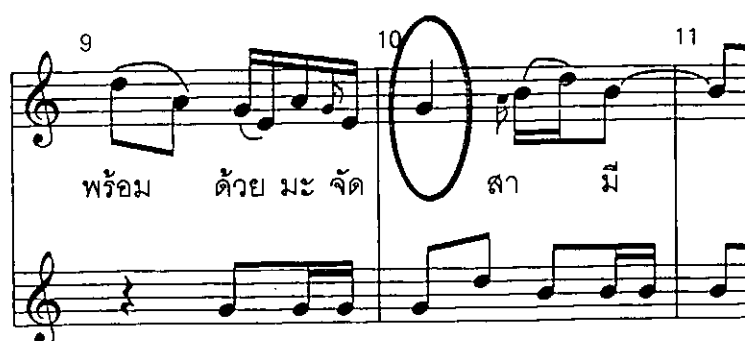

- เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า "จันทร์" โดยใช้โน้ต ที-ลา
- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนที่มีทำนองเพลงและทำนองเอื้อนเหมือนกับเอื้อนครั้งที่ 1 เอื้อนทั้ง 2 ครั้งนี้เป็นเอื้อนเพื่อให้ทำนองเอื้อนใกล้เคียงกับทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 10 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนที่อยู่ต่อจากคำว่า “จัด” เป็นเอื้อนที่เอื้อนไปให้ตรงกับเสียงโครงสร้างของ
ทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 10

4. เอื้อนอิสระ

เนื่องจากเพลงมอญดอกโสนเป็นเพลงประเภทเนื้อเต็มจึงไม่มีเอื้อนอิสระ

3. เพลงซอพุมเรียง

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

เพลงซอพุมเรียงเป็นเพลงประเภทเนื้อเต็ม จึงไม่สามารถแยกคำร้องเป็นกลุ่มคำร้องได้

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงซอพุมเรียงแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
พุม (C2) เรียง (C2) เอย (C2) เพียง (G1-6) ชี (G3)	 ดอก (G3-2) อื่น (G3-2)	เจ้า (C3) ซ้อ (C5-1)	รัก (C5-3) วิต (G5)	หอม (G5-1) หอม (G5)

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เรียม (G5-2) เอย (G2)	จิต (G2-3) ดอก (G5-1) ส(ะ) (G2) (ห)ลิด (G1)	ไม้ (G3) ขึ้น (G1)		เหมือน (G2-5) ของ (G2-5)

คำร้องทั้งหมดมี 23 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	7	พยางค์
เสียงเอก	6	พยางค์
เสียงโท	4	พยางค์
เสียงตรี	2	พยางค์
เสียงจัตวา	4	พยางค์

- เสียงสามัญ 7 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 5 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1-6 และ 5-2 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

- เสียงเอก 6 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 และ 2 ของบันไดเสียง อย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3-2 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3 และ 5-1 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

- เสียงโท 4 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-1 ของบันไดเสียง

- เสียงตรีมี 2 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง และเป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 5-3 ของบันไดเสียง

- เสียงจัตวามี 4 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง และเป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

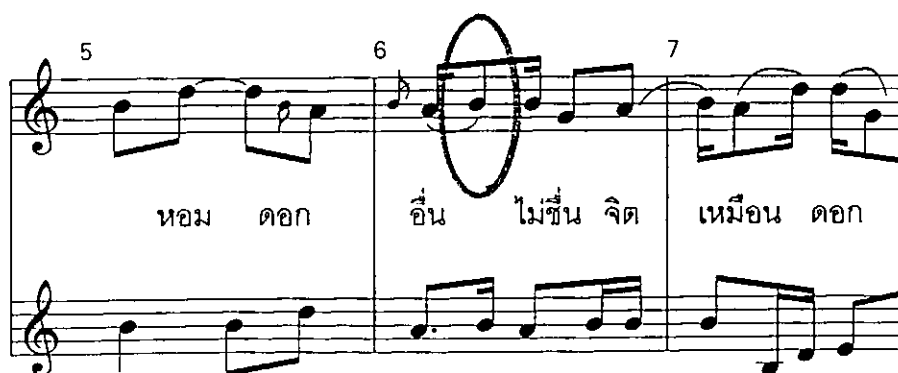
เอื้อนท้ายคำมี 3 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “จิต” เป็นเอื้อนเสียง ที่ ตรงกับลูกตกของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ซลท รม

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “อื่น” คำว่า “อื่น” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ที-ลา ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 6 พอดี แต่เอื้อนท้ายคำนี้เป็นเอื้อนเสียง ที เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงไม่ได้เป็นการเอื้อนไปหาเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เรียม” เอื้อนนี้ไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง เอื้อนนี้ใช้โน้ตเสียง ลา-ที-ลา ซึ่งจับด้วยเสียง ลา เป็นเสียงเดียวกับคำร้อง “เรียม” เป็นการปรุงแต่งคำร้องคำว่า “เรียม”

4. เอื้อนอิสระ

เพลงซอพุมเรียงเป็นเพลงประเภทเนื้อเต็มจึงไม่มีเอื้อนอิสระ

4. เพลงซอลูกหว่า

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนของเพลงซอลูกหว่าสามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
เมื่อเอ๋ย	-	มี
เมื่อนั้น	มี	-
พระ(อิสระ)เจ้าราชาธิราช	มี	มี
เรื่องศรี	มี	-

เนื้อร้องเพลงซอลูกหน้าแบ่งเป็นกลุ่มคำร้องได้ 4 กลุ่มคือ

กลุ่มที่ 1 ไม่มีเอื้อนท้ายคำ มีเอื้อนอิสระ

กลุ่มที่ 2 และ 4 มีเอื้อนท้ายคำ ไม่มีเอื้อนอิสระ

กลุ่มที่ 3 มีทั้งเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระ

กลุ่มที่ 4 มีเอื้อนท้ายคำไม่มีเอื้อนอิสระ

ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 มีเอื้อนอิสระระหว่างคำร้องในกลุ่มคำ โดยมีเอื้อนอยู่ระหว่างคำว่า “พระ” กับคำว่า “เจ้า”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงซอลูกหน้าสามารถแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เอย (B2)		เมื่อ (B2-1)		
		เมื่อ (B2-1)	นั้น (B3-5)	
			พระ (B3)	
รา (B2)		เจ้า (B1-6)		
ชา (B2)			ริ (B2)	
		ราช (B2-1)		
เรือง (B2)				ศรี (B2-5)

คำร้องทั้งหมดมี 12 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

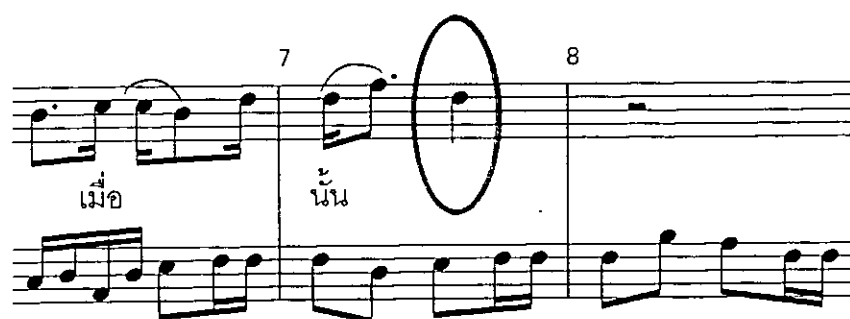
เสียงสามัญมี	4 พยางค์
เสียงเอกมี	ไม่มี
เสียงโทมี	4 พยางค์
เสียงตรีมี	3 พยางค์
เสียงจัตวามี	1 พยางค์

- เสียงสามัญมี 4 พยางค์เป็นคำร้องเสียงเดียวและตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียงทั้งหมด
- เสียงเอกไม่มี
- เสียงโทมี 4 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 1-6 ของบันไดเสียง 1 พยางค์
- เสียงตรีมี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3 และ 2 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียง
- เสียงจัตวามี 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง

3. เอื้อนท้ายคำ

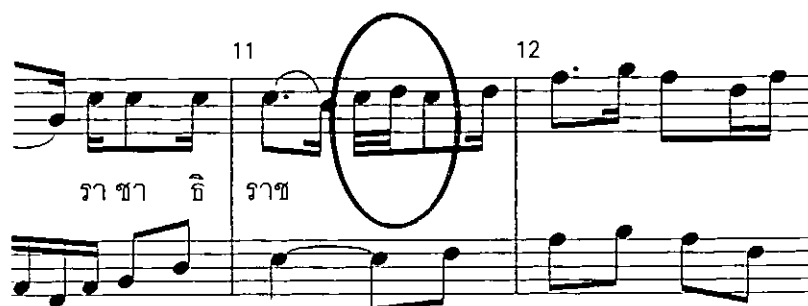
เพลงขอลูกหว่ามีเอื้อนท้ายคำ 3 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 7 มีทำนองดังนี้

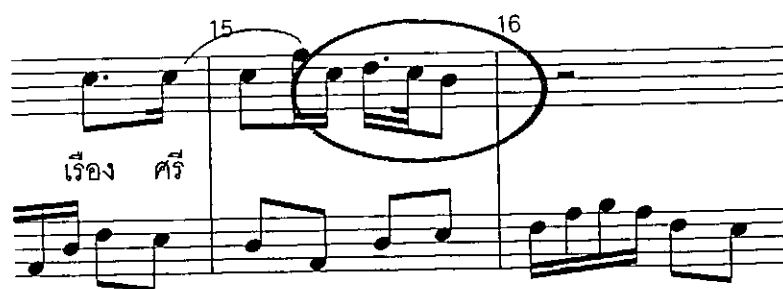
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นั่น” ในกลุ่มคำร้อง “เมื่อนั่น” ลูกตกของท่านองเพลงวรรคนี้ คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “นั่น” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง เร-ฟา แล้วเอื้อนท้ายคำด้วยน้ตเสียง เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 11 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ราช” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 11 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร พซ คำว่า “ราช” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-ที เมื่อร้องคำว่า “ราช” แล้วจึงเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ต โด-เร-โด เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 15 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ศรี” ในกลุ่มคำร้อง “เรื่องศรี” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 15 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร พซ คำว่า “ศรี” เป็นคำเสียงจัตวา ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลสูงขึ้น เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-ฟา แล้วเอื้อนโดยใช้โน้ตเสียง โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

4. เอื้อนอิสระ

เพลงซอลูกหว่า มีเอื้อนอิสระ 3 ครั้ง เอื้อนครั้งที่ 1 และ 3 เป็นเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง ส่วนเอื้อนครั้งที่ 2 เป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-6 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 4 ทำนองเอื้อนใช้โน้ตเสียง เร-ฟา ผ่านขึ้นไปหาเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง แล้วเอื้อนผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 5 ทำนองเอื้อนเป็นการเอื้อนตามทำนองเพลง

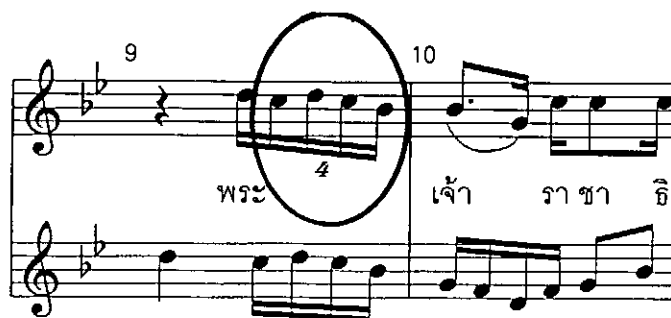
- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 11-14 มีทำนองดังนี้

ทำนองเพลงช่วงนี้เหมือนกับทำนองเพลงของเอียนครั้งที่ 1 การเอียนของเอียนนี้ จึงเอียนเช่นเดียวกับเอียนครั้งที่ 1

- เอียนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก

- เอียนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

เอียนนี้เป็นเอียนระหว่างคำร้องคำว่า “พระ” กับคำว่า “เจ้า” เป็นเอียนที่เชื่อมคำร้องซึ่งเอียนตามทำนองเพลงโดยใช้โน้ต โด-เร-โด-ที

5. เพลงมอญร้องไห้

เพลงมอญร้องไห้เป็นเพลงที่แตกต่างจากเพลงมอญอื่น ๆ เพลงมอญร้องไห้นี้เป็นเพลงที่มีลูกโยนอย่างชัดเจน สังเกตได้จากทำนองเพลงในห้องที่ 9-16 โดยมีโยนเสียง มี ในห้องที่ 9 ถึงต้นห้องที่ 1 โยนเสียงเร จากห้องที่ 21 ถึงต้นห้องที่ 25 ในช่วงที่เป็นทำนองโยนนั่น ทำนองร้องเป็นการเอียนลูกโยนเสียง มี, โด, มี, และ เร ตามลำดับ ซึ่งแตกต่างจากทำนองเพลง และช่วงลูกโยนของทำนองเพลงและทำนองเอียนมีความยาวไม่เท่ากัน ในทำนองร้องหมดโยนเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 19 ในขณะที่ทำนองเพลงหมดโยนเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 25 ทำให้ทำนองเอียนและทำนองเพลงหลังโยนเสียง เร ยาวไม่เท่ากัน ในการวิเคราะห์นี้จึงเทียบทำนองร้องในส่วนที่เป็นทำนองเดียวกับทำนองเพลง

1. กลุ่มคำร้องและเอียน

กลุ่มคำร้องและเอียนเพลงมอญร้องไห้สามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
หยาบกระดาดวาทอักษร	-	มี
จะอันลั้ง	มี	-
หยาบกระดาดวาทอักษร	-	มี
จะอันลั้ง	มี	มี
น้ำตานลั้ง	มี	มี
ไหลหยด	-	-
น้ำตานลั้งไหลหยด	-	มี
รดอักษร	มี	-

กลุ่มคำร้องมี 8 กลุ่ม

- ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 3, และ 7 มีเงื่อนไขอิสระ ไม่มีเงื่อนไขท้ายคำ
- ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 และ 8 มีเงื่อนไขท้ายคำ ไม่มีเงื่อนไขอิสระ
- ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 และ 5 มีทั้งเงื่อนไขท้ายคำและเงื่อนไขอิสระ
- ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 6 ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญร้องให้สามารถแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
	หยาบ (C5) กระ (C6) ดาษ (C6-5) อัก (C5)	วาท (C6-5)		ษร (C6-2)

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ตา (C2)	ฉะ (C2)	อ้อน (C2-1)	น้ำ (C2-3)	ชวร (C6-2)
	สัง (C2-1)			
	หยิบ (C5)			
	กระ (C2)			
	ดาษ (C2-1)			
	อัก (C5)	วาด (C2-6-5)		ไหล (C2-5)
	ฉะ (C3)	อ้อน (C5-2-1)		
	สัง (C2)			
	หลัง (C2-1)			
	หยด (C1)			
ตา (C2)	หลัง (C2-1)	รด (G2-3)	ชวร (G2-5)	
	หยด (C1)			
	อัก (G1)			

คำร้องทั้งหมดมี 31 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	2	พยางค์
เสียงเอก	17	พยางค์
เสียงโท	4	พยางค์
เสียงตรี	3	พยางค์
เสียงจัตวา	5	พยางค์

- เสียงสามัญ 2 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียงทั้ง 2 พยางค์

- เสียงเอก 17 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 12 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 และเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 5 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 6-5 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 4 พยางค์

- เสียงโท 4 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้ง 4 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 6-5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- เสียงตรี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 1 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 เสียง ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียงทั้ง 2 พยางค์

- เสียงจัตวา 5 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด โดยตรงกับเสียงที่ 6-2 และ 2-5 ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 7-2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

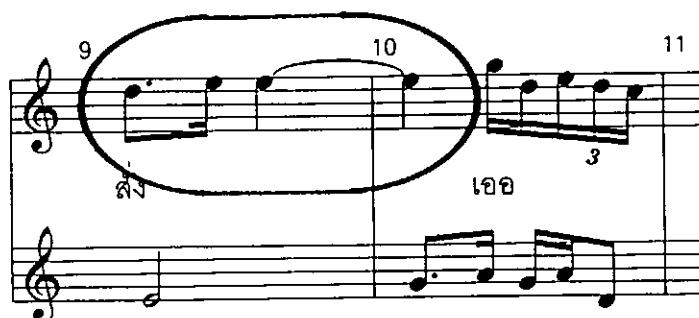
เอื้อนท้ายคำมี 4 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

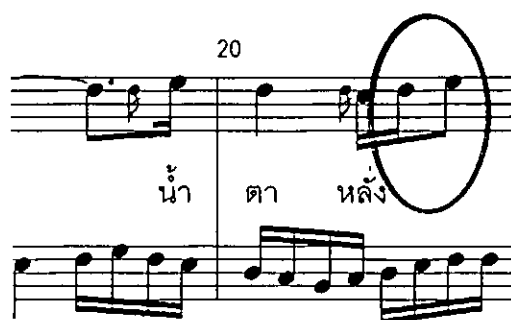
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “สั่ง” ในกลุ่มคำร้อง “จะอ่อนสั่ง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้ คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ดรม ซล คำว่า “สั่ง” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-เร แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต เร-มี-เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “สั่ง” ในกลุ่มคำร้อง “จะอ่อนสั่ง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้ คือเสียง มี ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ดรม ซล คำว่า “สั่ง” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง เร แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง มี เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 20 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หลัง” ในกลุ่มคำร้อง “น้ำตาหลัง” ลูกตกของทำนองเอื่อนที่ต้นห้องที่ 21 ตรงกับลูกตกของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 27 คือเสียง มี ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ดรม ซล คำว่า “หลัง” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต

เร-โด แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ต เร-มี เพื่อส่งไปยังเอื้อนอิสระเสียง มี ที่ต้นห้องที่ 21 ซึ่งเป็นเสียง ลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 31-32 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ชร” ในกลุ่มคำร้อง “รดอักชร” ลูกตกของทำนองเอื้อนนี้คือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 31 ซึ่งตรงกับลูกตกของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 35 ลูกตกเสียง ซอล นี้เป็นเสียง ที่ 1 ในบันไดเสียง ซลท รม คำว่า “ชร” เป็นคำเสียงจัตวาซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลสูงขึ้น เมื่อ ประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ลา-เร จากนั้นเป็นเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ลา-ที-ลา-ซอลเพื่อให้ลงเสียงลูกตก

4. เอื้อนอิสระ

มี 5 ครั้งเป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง และเป็นเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตก 3 ครั้ง

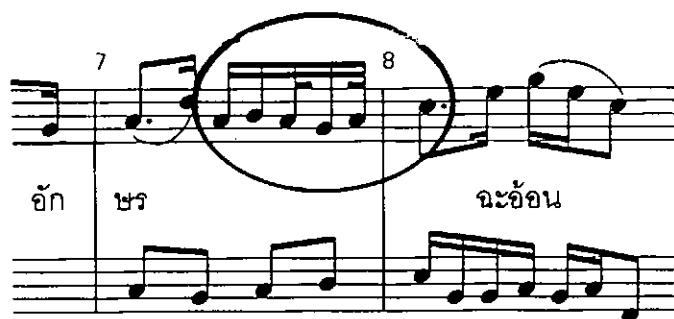
- เอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงโดยทั้งในทำนองเอื้อนและทำนองเพลงใช้โน้ตเหมือนกัน คือ ซอล-ลา-ที-โด

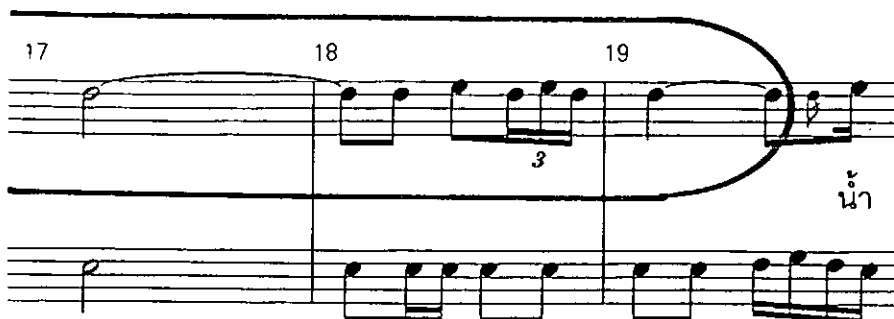
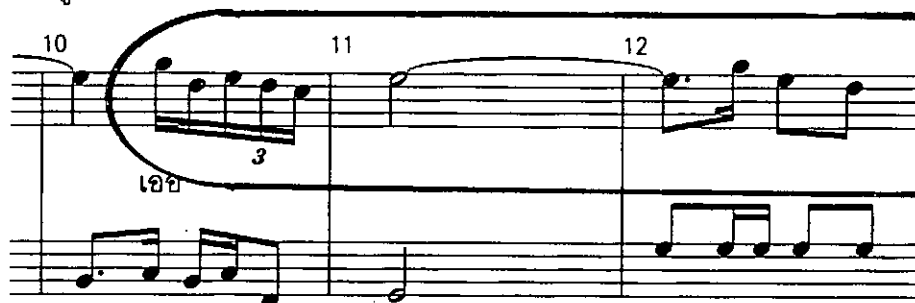
- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 7-8 มีทำนองดังนี้

ทำนองเพลงในขณะนี้เหมือนกับเอื้อนครั้งที่ 1 ส่วนในทำนองเอื้อนเป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงเช่นกัน แต่มีการใช้ทำนองเอื้อนที่แตกต่างออกไปจากเอื้อนครั้งที่ 1 เป็นการเอื้อนที่ใช้โน้ตละเอียดกว่า โดยใช้โน้ต ลา-ที-ลา-ซอล-ลา-โด

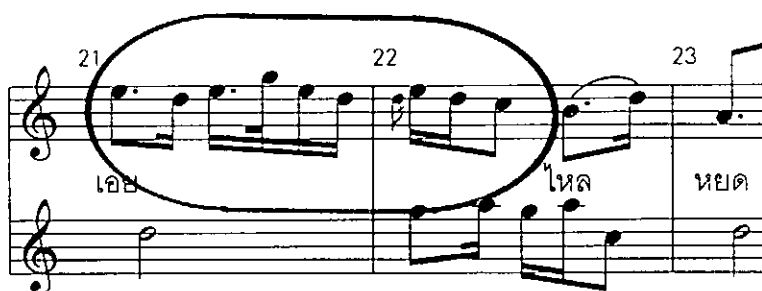
- เอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 10-19 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนของลูกโยน ในทำนองเอื้อนนั่นเป็นการเอื้อนโยนเสียง มี ซึ่งเป็นเสียงลูกตกของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 11 แล้วเอื้อนโยนเสียง โด ซึ่งเป็นเสียงลูกตกที่ต้นห้องที่ 13 แล้วกลับมาเอื้อนโยนเสียง มี อีกครั้งซึ่งเป็นเสียงลูกตกของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 15 จากนั้นเป็นการเอื้อนโยนเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงลูกตกของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 17 ทำนองเอื้อนในช่วงนี้แตกต่างจากทำนองเพลงดังได้กล่าวแล้วในตอนต้น

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 21-22 มีทำนองดังนี้

ทำนองเอื้อนนี้ตรงกับทำนองเพลงในห้องที่ 27-28 การเอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงทำนองเอื้อนเริ่มที่เสียง มี ที่ต้นห้องที่ 21 ซึ่งเป็นเสียงลูกตกของวรรคเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 25-30 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง มี 2 ครั้งที่ต้นห้องที่ 27 และ 29 แต่ในทำนองเพลงมีลูกตกเสียง มี เพียงครั้งเดียวที่ต้นห้องที่ 33 ทำนองเอื้อนในช่วงนี้จึงยาวกว่า

ทำนองเพลง 1วรรค เอื้อนที่ลงเสียง ที่ ครั้งแรกมีทิศทางของทำนองเหมือนทิศทางของทำนองเพลงในท้องที่ 31-32 แต่เอื้อนครั้งหลังนั้นแตกต่างจากเอื้อนครั้งแรกในช่วงแรก

6. เพลงดาวตะเลง

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงดาวตะเลงสามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
จะกล่าว(อิสระ)ถึง	มี	-
พระยาน้อย	มี	มี
ราช(ท้ายคำ)บุตร	มี	-
ให้แสน(อิสระ)สุด	มี	-
ข้า(ท้ายคำ)จิต	มี	มี
ไม่คิด(ท้ายคำ)เหลิง	มี	-

เนื้อร้องเพลงดาวตะเลงแบ่งออกเป็น กลุ่มคำร้องได้ 6 กลุ่ม ท้ายกลุ่มคำร้องทุกกลุ่มคำร้องมี มีเอื้อนท้ายคำ และมีเอื้อนอิสระต่อจากเอื้อนท้ายคำในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 และ 5 ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และ 4 มีเอื้อนอิสระระหว่างคำร้องในกลุ่มคำร้อง ซึ่งในกลุ่มที่ 1 เอื้อนนี้อยู่ระหว่างคำว่า “กล่าว” และ “ถึง” และในกลุ่มที่ 4 อยู่ระหว่างคำว่า “แสน” และ “สุด” ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3, 5, และ 6 มีเอื้อนท้ายคำระหว่างคำในกลุ่มคำร้อง ในกลุ่มที่ 3 มีเอื้อนอยู่ระหว่างคำว่า “ราช” กับ “บุตร” ในกลุ่มที่ 5 มีเอื้อนระหว่างคำว่า “ข้า” กับ “จิต” ในกลุ่มที่ 6 มีเอื้อนอยู่ระหว่างคำว่า “คิด” กับ “เหลิง”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงดาวตะเลงสามารถแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
(พระ) ยา (B)	จะ (F2) กล่าว (F2-1)		พระ (B2)	ถึง (F2-3-5)
(ชะ)		ราช (B2-1)	น้อย (B3-5)	
	บุตร (G1-6)		ชะ (B2)	
	สุด (B2-1)	ให้ (B2-1)		แสน (B3-5)
	จิต (B6)		ซ้ำ (B1-2)	
		ไม่ (F2-1)	คิด (F2-3)	
				เหลือ (F2-4-6)

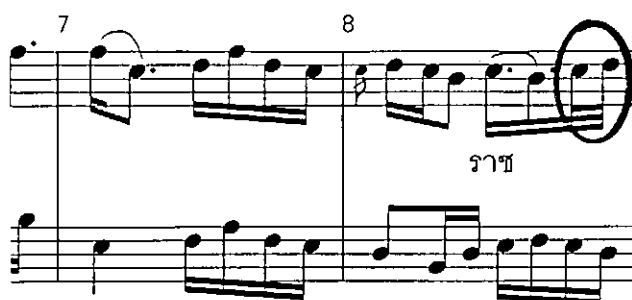
คำร้องทั้งหมดมี 17 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ มี	1	พยางค์
เสียงเอก มี	5	พยางค์
เสียงโท มี	3	พยางค์
เสียงตรี มี	5	พยางค์
เสียงจัตวา มี	3	พยางค์

- เสียงสามัญมี 1 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง
- เสียงเอกมี 5 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 และ 6 ของบันได-

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “น้อย” ในกลุ่มคำ “พระยาน้อย” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “น้อย” เป็นคำเสียงตรี ซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต เร-ฟา หลังจากนั้นเป็นเอื่อนท้ายคำด้วยเสียง ซอล เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

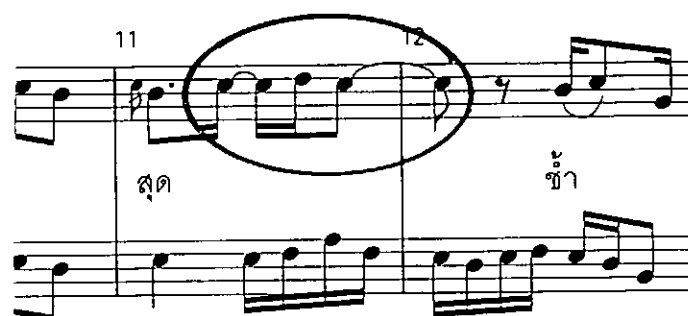
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ราช” เอื่อนนี้ไม่ได้เอื่อนไปหาลูกตก แต่เป็นเอื่อนเชื่อมคำร้องระหว่างคำว่า “ราช” กับคำว่า “บุตร”

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “บุตร” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “บุตร” เป็นคำเสียง เอก ซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ที-ซอล ซึ่งเป็นเสียงลูกตกของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 9 แต่มีเอื่อนโดยใช้โน้ต ที-โด-ที-ซอล เป็นการเกลาคำร้องคำว่า “บุตร”

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

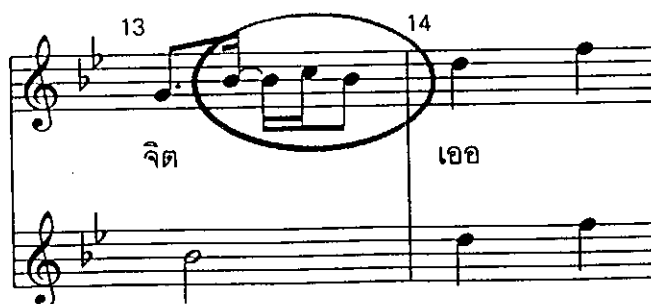
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “สุด” ในกลุ่มคำร้อง “ให้แสนสุด” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 11 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “สุด” เป็นคำเสียงเอก ซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-ที แล้วเอื้อนโดยใช้โน้ตเสียง โด-เร-โด ให้ตรงกับเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 6 อยู่ในห้องที่ 12 มีทำนองดังนี้

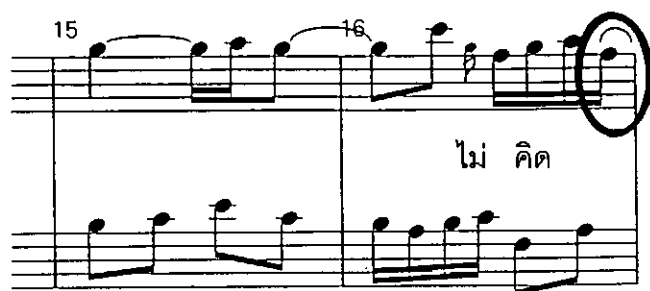
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “จิต” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “จิต” เป็นคำเสียง เอก ซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ซอล แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ที-โด-ที เพื่อให้ลงกับเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 7 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “จิต” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “จิต” เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ซอล แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง ที-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 8 อยู่ในห้องที่ 16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “คิด” เอื้อนนี้ไม่ตรงกับเสียงลูกตกหรือเสียงโครงสร้างเสียงใด ๆ ของทำนองเพลง เป็นเอื้อนที่เชื่อมคำร้องคำว่า “คิด” กับ “เหลิง”

- เอื้อนครั้งที่ 9 อยู่ในห้องที่ 18 มีทำนองดังนี้

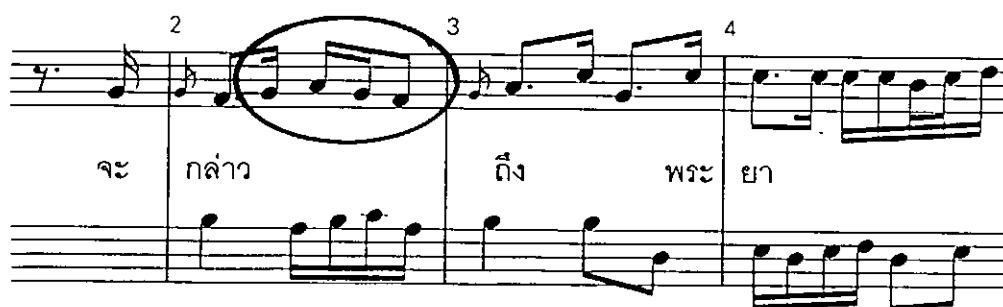
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เหลิง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 17 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “เหลิง” เป็นคำเสียงจัตวาซึ่งเป็นที่เลื่อนไหลสูง ขึ้น เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ซอล-ที-เร แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง ซอล เพื่อให้ลงเสียงลูกตกของทำนองเพลง

4. เอื้อนอิสระ

เอื้อนอิสระมี 4 ครั้ง เป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง 2 ครั้ง และเป็นเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง 2 ครั้ง

- เอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้อยู่ต่อจากคำว่า “กล่าว” ในกลุ่มคำร้อง “จะกล่าว” เอื้อนี้ใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล-ฟา เพื่อเอื้อไปยังลูกตกของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 3 เอื้อนี้เป็นเอื้อตามทำนองเพลง ที่ใช้โน้ต ซอล-ลา-ฟา-ซอล

- เอื้อครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้อยู่ต่อจากคำว่า “แสน” เป็นการเอื้อตามทำนองเพลง ซึ่งทำนองเอื้อเหมือนกับทำนองเพลง

- เอื้อที่ผ่านลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เริ่มที่เสียงโครงสร้างเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 6 ผ่านเสียงลูกตกเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 7 และเอื้อนไปยังเสียงโครงสร้างเสียง ที่ ต้นห้องที่ 8 เอื้อนนี้มีทิศทางของทำนองเอื้อนคล้ายกับ ทำนองเพลงในห้องที่ 6 ทำนองเอื้อนใช้โน้ตประจุ ในขณะที่จังหวะที่ 2 ในห้องที่ 7 ทั้งทำนอง เอื้อนและทำนองเพลงมีทำนองเหมือนกัน

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 14-16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากเอื้อนท้ายคำครั้งที่ 7 เอื้อนนี้เริ่มที่เสียงโครงสร้างเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 14 ผ่านเสียงลูกตกเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 16 เอื้อนนี้เอื้อนตามทำนองเพลง โดยในห้องที่ 14 ทั้ง ทำนองเอื้อนและทำนองร้องเหมือนกัน เนื่องจากเสียงลูกตกที่ต้นห้องที่ 15 และเสียงโครงสร้างที่ ต้นห้องที่ 16 เป็นเสียงเดียวกัน เอื้อนในห้องที่ 15 จึงเป็นเอื้อนที่ยืนอยู่ที่เสียง ซอล โดยมีการผัน เสียงสูงขึ้นเป็นเสียง โด ที่ท้ายเอื้อน

7. เพลงโสกพม่า

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อนท้ายคำ

กลุ่มคำร้องและเอื้อนท้ายคำเพลงโสกพม่าสามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
แล้วกำหนด	ม	-
กต(อิสระ)กลั่น	ม	-
ลม(ท้ายคำ,อิสระ)หายใจ	-	-
ตั้งหทัย	ม	ม
ระงับ	ม	ม

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ดับสังขาร	-	-
ทันใด	-	-
ขาด(อิสระ)สิ้น	-	-
วิญ(อิสระ)ญาณ	-	-
เพราะ(ท้ายคำ)รัก	มี	มี
สัจจา	มี	มี
ไม่ราศี	-	-

เนื้อร้องเพลงโคกพม่าสามารถแยกเป็นกลุ่มคำร้องได้ 12 กลุ่ม ท้ายกลุ่มคำเหล่านี้มีทั้งเอื้อนท้ายคำและ/หรือเอื้อนอิสระ ท้ายกลุ่มคำกลุ่มที่ 1 และ 2 มีเอื้อนท้ายคำแต่ไม่มีเอื้อนอิสระ ท้ายกลุ่มคำกลุ่มที่ 3, 6, 7, 8, 9 และ 12 ไม่มีเอื้อนใด ๆ ต่อท้าย และท้ายกลุ่มคำกลุ่มที่ 4, 5, 10, และ 11 มีทั้งเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระ

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงโคกพม่าแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
กำ (B3)	หนด (B3-2)	กลั่น (B2-1-6)	แล้ว (B3-5)	หาย (B7-2)
ลม (B1)	กด (B1)			
ใจ (B6)		ตั้ง (B1-6)		

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
หัย (B6-1)	ห(ะ) (B5)		ระ (B2) จับ (B2-3)	สัง (B3-5) ขาร์ (B5-3-5)
ทัน (B5-3) ได (B3)	ดับ (B2)			
วิญ (B1) ญาณ (B6)	ขาด (B2-1)	สิ้น (B-1-6)		
			เพราะ (B1) รัก (B1-2)	
จา (B2)	สัจ (B6)			
รา (B5-3) คิ (B3)		ไม่ (B-1)		

คำร้องทั้งหมดมี 29 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	11	พยางค์
เสียงเอก	6	พยางค์
เสียงโท	4	พยางค์
เสียงตรี	5	พยางค์
เสียงจัตวา	3	พยางค์

- เสียงสามัญมี 11 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 8 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 6-1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์และตรงกับเสียงที่ 5-3 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- เสียงเอกมี 6 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1, 2, 5, และ 6 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3-2 และ 2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงโท มี 4 พยางค์ เป็นคำร้อง 3 พยางค์ 1 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1-6 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1-6 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

- เสียงตรีมี 5 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 และ 1 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3-5, 2-3 และ 1-2 อย่างละ 1 พยางค์

- เสียงจตุรามี 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 7-2 และ 3-5 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-3-5 ของบันไดเสียง

3. เอื้อนท้ายคำ

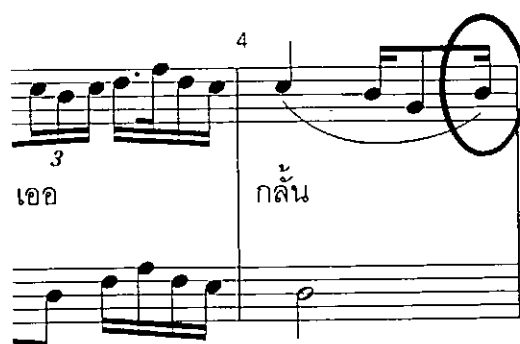
เอื้อนท้ายคำมี 8 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หนด” ในกลุ่มคำร้อง “กำหนด” ลูกตกของทำนองเพลงในวรรคนี้อือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 2 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ฟลล ดร คำว่า “หมด” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต มี-เร เพื่อให้คำว่า “หนด” เป็นคำเสียงต่ำ แล้วเอื้อนท้ายคำด้วยเสียง เร ตามเสียงลูกตก ซึ่งเป็นเอื้อนเพียงเสียงเดียว

- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

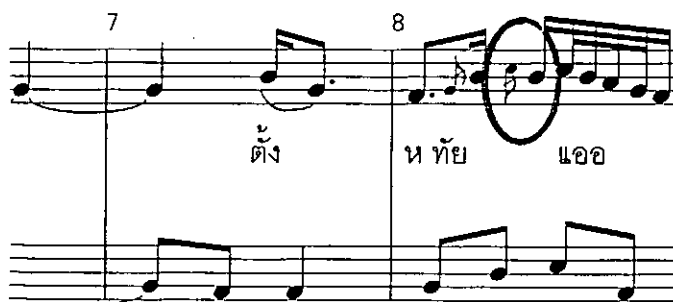
เอื้อนี้เป็นเอื้อเสียงเดียวอยู่ต่อจากคำว่า “กลั่น” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 4 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “กลั่น” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-ที-ซอล แล้วจึงเอื้อด้วยเสียง ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ลม” ที่เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ที ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 5 จากนั้นจึงเอื้อท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง โด-ที อีก เพื่อเกลาคำร้องคำว่า “ลม” และส่งไปยังเอื้ออิสระต่อไป

- เอื้อครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

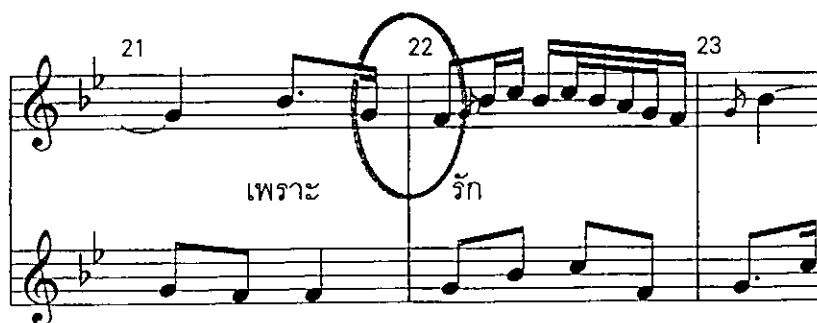
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หทัย” ในกลุ่มคำร้อง “ตั้งหทัย” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “หทัย” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-ที แล้วต่อด้วยเอื้อนเสียง โด-ที ซึ่งเอื้อนท้ายคำนี้ไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 10-11 มีทำนองดังนี้

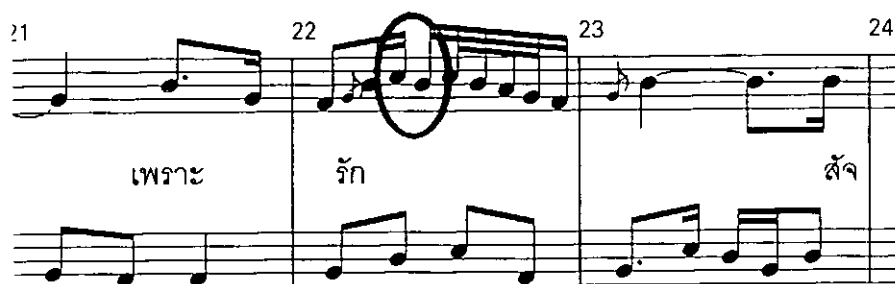
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “จับ” ในกลุ่มคำร้อง “ระจับ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 10 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “จับ” เป็นคำเสียงตรี ซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-เร หลังจากนั้นเป็นเอื้อนท้ายคำซึ่งใช้โน้ตเสียง โด เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 6 อยู่ในห้องที่ 21-22 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เพราะ” เอื้อนนี้ใช้โน้ต ซอล-ฟา เพื่อเอื้อนให้ตรงกับเสียง ฟา จังหวะที่ 2 ในห้องที่ 21

- เอ็นครั้งที่ 7 อยู่ในห้องที่ 22 มีทำนองดังนี้

เอ็นนี้อยู่ต่อจากคำว่า “รัก” ลูกตกของวรรคเพลงวรรคนี้คือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 22 เอ็นท้ายคำนี้ใช้โน้ต โด-ที เป็นเอ็นท้ายคำที่เอ็นแล้วไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอ็นครั้งที่ 8 อยู่ในห้องที่ 25 มีทำนองดังนี้

เอ็นนี้อยู่ต่อจากคำว่า “จา” ในกลุ่มคำร้อง “สัจจา” ลูกตกของวรรคเพลงวรรคนี้คือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 24 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “จา” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลางเมื่อทำเป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกแต่มีเอ็นท้ายคำที่ใช้โน้ต โด-เร-โด เพื่อเกลาคำร้อง “จา”

4. เอ็นอิสระ

เอ็นอิสระมี 8 ครั้ง เป็นเอ็นที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก 5 ครั้ง และผ่านเสียงลูกตก 3 ครั้ง

- เอ็นที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก

- เอ็นครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3 มีทำนองดังนี้

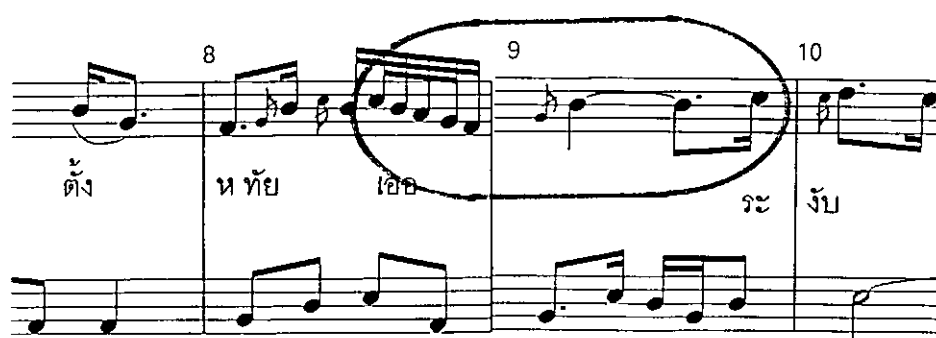
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “กต” เป็นเอื่อนอิสระที่เอื่อนตามทำนองเพลงเพื่อเชื่อมคำร้องคำต่อไป

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากเอื่อนท้ายคำของคำว่า “ลม” เป็นเอื่อนตามทำนองเพลงเพื่อเชื่อมคำร้องคำต่อไป

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 8-9 มีทำนองดังนี้

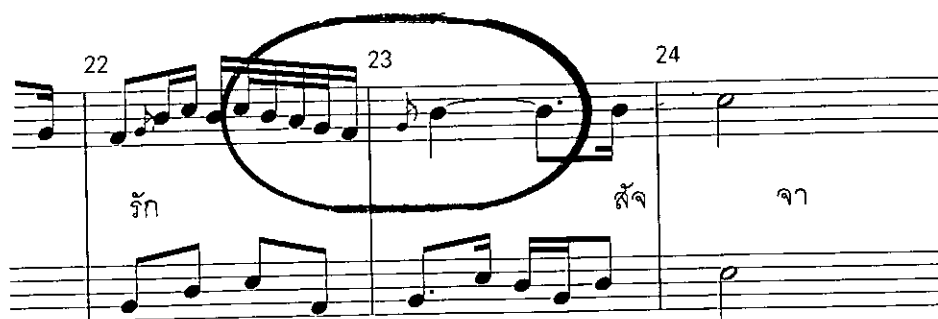
เอื่อนนี้เป็นเอื่อนที่ต่อจากเอื่อนท้ายคำของคำว่า “หทัย” ทำนองเอื่อนในห่องที่ 8 มีทำนองเอื่อนเหมือนกับเอื่อนครั้งที่ 3 ในห่องที่ 5 แต่ทำนองเพลงต่างกัน และเอื่อนนี้ในห่องที่ 9 ทำนองเอื่อนและทำนองเพลงไม่มีความสัมพันธ์กันเลย

- เอื่อนครั้งที่ 6 อยู่ในห่องที่ 19 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื่อนต่อจากคำว่า “วิญ” โดยเอื่อนตามทำนองเพลงไปยังคำว่า “ญาณ” เป็นเอื่อนที่คล้ายคลึงกับเอื่อนครั้งที่ 2 และ 3 ทำนองเพลงของเอื่อนนี้เหมือนกับทำนองเพลงในเอื่อนครั้งที่ 2

- เอื่อนครั้งที่ 7 อยู่ในห่องที่ 22-23 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื่อนที่ต่อจากคำว่า “รัก” เอื่อนและทำนองเพลงนี้เหมือนกับเอื่อนครั้งที่ 3

- เอื่อนที่ผ่านเสียงลูกตก มี 3 ครั้ง

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห่องที่ 11-13 มีทำนองดังนี้

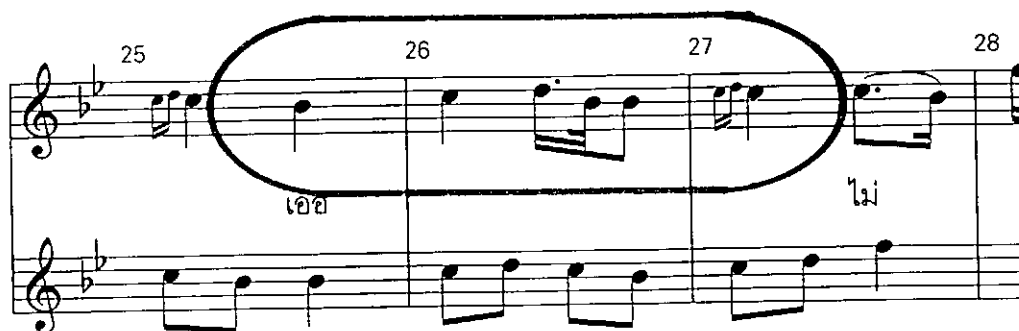

เอื่อนนี้เอื่อนผ่านลูกตกเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 12 และผ่านเสียงโครงสร้างเสียง โด ที่ต้น
 ห้องที่ 13 ทิศทางของทำนองเอื่อนนี้คล้ายคลึงกับทิศทางของทำนองเพลง
 - เอื่อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 17 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ขาด” เอื้อนไปหาลูกตกเสียง ที่ ที่ต้นห้องที่ 18 เป็นเอื้อนที่มี ทำนองคล้ายคลึงกับทำนองเพลง เอื้อนนี้เป็นเอื้อนลักจังหวะ โดยเสียงสุดท้ายของเอื้อนคือเสียง ที่ นั้น อยู่ก่อนจังหวะตกของลูกตกต้นห้องที่ 18

- เอื้อนครั้งที่ 8 เอื้อนนี้อยู่ในห้องที่ 25-27 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนที่ต่อจากเอื้อนท้ายคำของคำว่า “จา” ในกลุ่มคำร้อง “สัจจา” ทำนองเอื้อน และทำนองเพลงนี้เหมือนกับเอื้อนครั้งที่ 4

8. เพลงมอญตะนาว

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงมอญตะนาวสามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ขึ้นบนเตี้ยเคียงข้าง	มี	มี
เห็นนางหลับ	มี	มี
เอ๋ยใจจะปลิวหิววับ	มี	-
เอ๋ยใจจะปลิวหิววับ	มี	-
(ออระนายเตะเอ๋ย)	-	-
เสียให้ได้	-	-

เนื้อร้องเพลงมอญตะนาวสามารถแยกแยะเป็นกลุ่มคำร้องได้ 6 กลุ่ม ท้ายกลุ่มคำร้อง กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 มีทั้งเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระ ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 และ 4 มีเอื้อน

ท้ายคำ ไม่มีเงื่อนไขสระ ซึ่งกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 เป็นการร้องซ้ำกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 5 เป็นภาษามอญซึ่งไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ต่อท้าย และท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 6 ก็ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ต่อท้ายเช่นกัน

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญตะนาวแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
บน (C1) เตียง (C1) เคียง (C2) นาง (C1) ใจ (G4-3) ปลิว (G2-1)	 หลับ (C1-7) จะ (G3)	ขึ้น (C1-7) ข้าง (C2-1) ให้ (G2-1) ได้ (G2-1)	 รับ (G2-3)	 เห็น (C1-4) หวิว (G2-5) เสียบ (G1-5)

คำร้องทั้งหมดมี 21 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	8	พยางค์
เสียงเอก	3	พยางค์
เสียงโท	4	พยางค์

เสียงตรีมี	2	พยางค์
เสียงจัตวามี	4	พยางค์

- เสียงสามัญมี 8 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 4 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียงทั้งหมด เป็นคำร้อง 2 เสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 4-3 และ 2-1 ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์

- เสียงเอกมี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียงทั้ง 2 พยางค์ และเป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ตรงกับเสียงที่ 1-7 ของบันไดเสียง

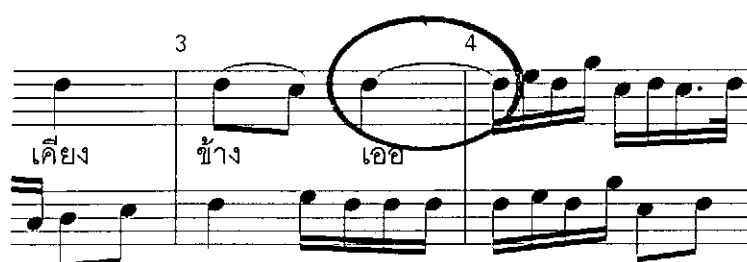
- เสียงโทมี 4 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1-7 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์

- เสียงตรีมี 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง ตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง

- เสียงจัตวามี 4 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1-4 และ 1-5 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

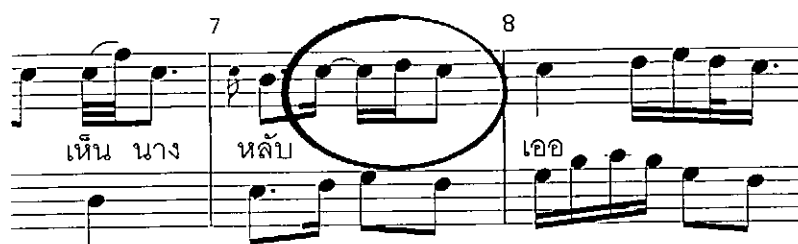
3. เอื้อนท้ายคำ มี 4 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ข้าง” ในกลุ่มคำร้อง “ขึ้นบนเตียงเคียงข้าง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 3 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ดรม ชล คำว่า “ข้าง” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง เร-โด เมื่อร้องแล้วจึงเอื้อนท้ายคำโดยใช้น้ตเสียง เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตกของวรรคเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 7 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หลับ” ในกลุ่มคำร้อง “เห็นนางหลับ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ดรม ซล คำว่า “หลับ” เป็นคำเสียง เอก ซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด-ที แล้วเอื่อนท้ายคำขึ้นไปหาเสียง โด โดยใช้โน้ต โด-เร-โด เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 15 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “วับ” ในกลุ่มคำร้อง “เอ๋ยใจจะปลิวหวิววับ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ซอล ซึ่งเป็นโน้ตตัวสุดท้ายในห้องที่ 14 เนื่องจากโน้ตตัวแรกในห้องที่ 15 เป็นตัวหยุด โน้ตเสียง ซอล นี้เป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ซลท รม คำว่า “วับ” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นคำเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-ลา แล้วจึงลงมาหาเสียงลูกตกโดยใช้โน้ตเสียง ลา-ที-ลา-ซอล

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 17 มีทำนองดังนี้

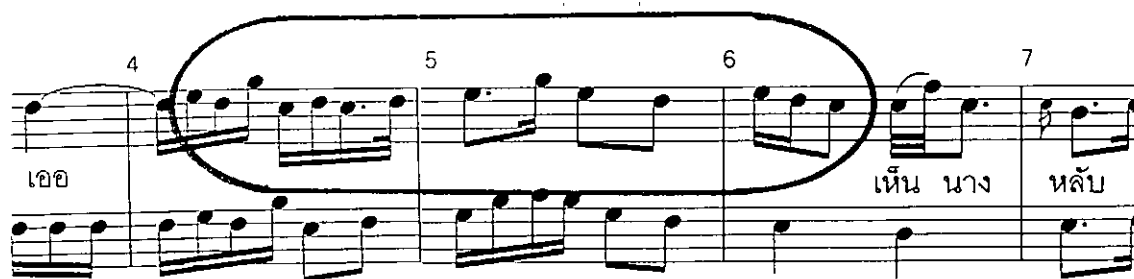

เอื่อนนี้มีทำนองเอื่อนเช่นเดียวกับเอื่อนครั้งที่ 3 เพราะเป็นการร้องซ้ำ

4. เอื้อนอิสระ

เอื้อนอิสระมี 2 ครั้ง เป็นเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตกทั้ง 2 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4-6 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกเสียง มี ที่ต้นห้องที่ 5 ทำนองเอื้อนทั้งหมดคล้ายกับทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 8-13 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เมื่อดูที่ทำนองเอื้อนจะพบว่าเป็นเอื้อนที่ผ่านลูกตกเสียง มี, มี, และ โด ที่ต้นห้องที่ 9, 11, และ 13 ตามลำดับ จะเห็นว่าลูกตกของทำนองเอื้อนไม่ตรงกับลูกตกของทำนองเพลง เมื่อเปรียบเทียบทำนองเอื้อนและทำนองเพลงแล้วพบว่าทำนองเอื้อนยาวกว่าทำนองเพลง 1 วรรค ทำนองเอื้อนที่เพิ่มขึ้นมาคือทำนองเอื้อนในห้องที่ 8 และ 9 เมื่อเปรียบเทียบทำนองเอื้อนในส่วนที่ยาวเท่ากับทำนองเพลงแล้วมีทิศทางเดียวกัน

9. เพลงทะแยหงสา

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงทะแยหงสา สามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ครั้นรุ่งแจ้งแสงสี	-	มี
ระวีวรรณ	-	มี
ทรงธรรม์ปลอบปลุกนางโฉมฉาย	-	มี
พี่จำลำน้อง(ท้ายคำ)ไป	-	มี
ให้เสียดาบ	-	มี
ฤาสายจงอยู่สถาพร	-	มี

เนื้อร้องเพลงทะแยหงสาแบ่งเป็นกลุ่มคำร้องได้ 6 กลุ่ม แต่ละกลุ่มไม่มีเอื้อนท้ายคำเลย และมีเอื้อนอิสระต่อท้ายกลุ่มคำทุกกลุ่ม ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 มีเอื้อนท้ายคำระหว่างคำในกลุ่มคำ โดยเอื้อนอยู่ระหว่างคำว่า “น้อง” กับ “ไป”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงทะแยหงสาแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
วี (F2) วรรณ (F2) ทรง (F2-1) ธรรม์ (F1)		รุ่ง (F2-1) แจ้ง (F-1)	ครัน (F3) ระ (F2)	แสง (F3-5) สี (F3-5)
นาง (F6)	ปลอบ (F5) ปลุก (F5)			โถม (F6-2) ฉาย (F6-5)
จำ (F3) ลา (F3)		พี่ (F2-1)		
ไป (F3)			น้อง (F3-5)	
ตาย (F5-2) ฤา (F2-1)		ให้ (F3-2)		เสีย (F2-5)
จง (F6)				สาย (F1-2)
	อยู่ (F5-6)			

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
พร (F1-6)	ส(ะ) (F6)			ธ (F6-1)

คำร้องทั้งหมดมี 30 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	12	พยางค์
เสียงเอก	4	พยางค์
เสียงโท	4	พยางค์
เสียงตรี	3	พยางค์
เสียงจัตวา	7	พยางค์

คำร้องทั้ง 30 คำนี้เป็นคำร้องตามบทประพันธ์ แต่คำร้องเมื่อร้องเป็นเพลงนั้นเพิ่มคำว่า “เอ๋ย” อีก 1 คำ ตอนจบของทั้ง 2 ท่อน

- เสียงสามัญ 12 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 8 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 และ 6 ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5-2 และ 1-6 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

- เสียงเอก 4 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ตรงกับเสียงที่ 5-6 ของบันไดเสียง

- เสียงโท 4 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3-2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

- เสียงตรี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3 และ 2 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียง

- เสียงจัตวา 7 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมดซึ่งตรงกับเสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6-2, 6-5, 2-5, 1-2, และ 6-1 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

เอื้อนท้ายคำมี 1 ครั้งอยู่ในท่อนที่ 2 ห้องที่ 3 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนระหว่างคำในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “น้อง” คำว่า “น้อง” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ลา-โด จากนั้นเป็นเอื้อนท้ายคำซึ่งเป็นเอื้อนเพียงเสียงเดียวโดยใช้โน้ตเสียง ลา เอื้อนนี้เชื่อมคำร้องระหว่างคำว่า “น้อง” และคำว่า “ไป”

4. เอื้อนอิสระ

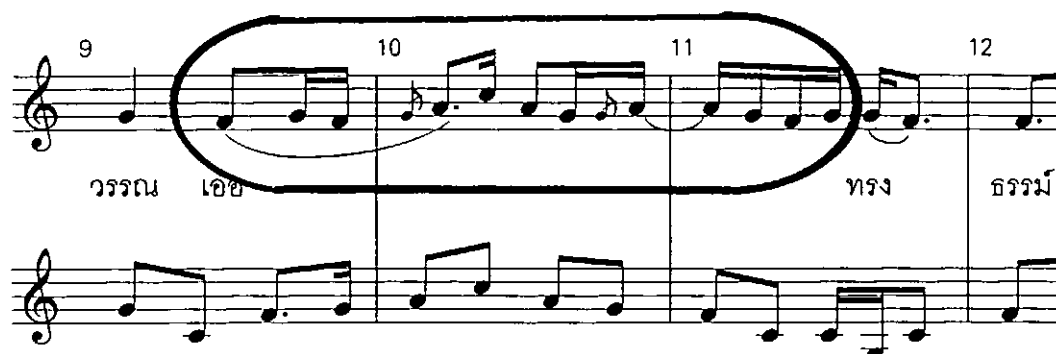
เอื้อนอิสระมี 4 ครั้ง โดยมีเอื้อนท่อนละ 2 ครั้ง เอื้อนทั้งหมดเป็นเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตก
ท่อน 1

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เริ่มจากห้องที่ 5 ผ่านเสียงโครงสร้างเสียงที่ เร ที่ต้นห้องที่ 6 แล้วเอื้อนไปยังเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 7 และเอื้อนไปยังเสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 8 ซึ่งเสียงโครงสร้างของทำนองเอื้อนไม่ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง ทำนองเอื้อนในห้องที่ 5 และ 6 เป็นการเอื้อนโดยยึดทำนองเพลงเป็นหลักแล้วเอื้อนในลักษณะของ “การแปรทำนอง” ของเครื่องดนตรี ส่วนการเอื้อนในห้องที่ 7 นั้นทำนองเอื้อนไม่สัมพันธ์กับทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-11 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 10 และผ่านเสียงลูกตกเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 11 ซึ่งเสียงลูกตกของท่านเอื้อนคือเสียง ฟา ตรงกับเสียงสุดท้ายของท่านเอื้อน ท่านเอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลง

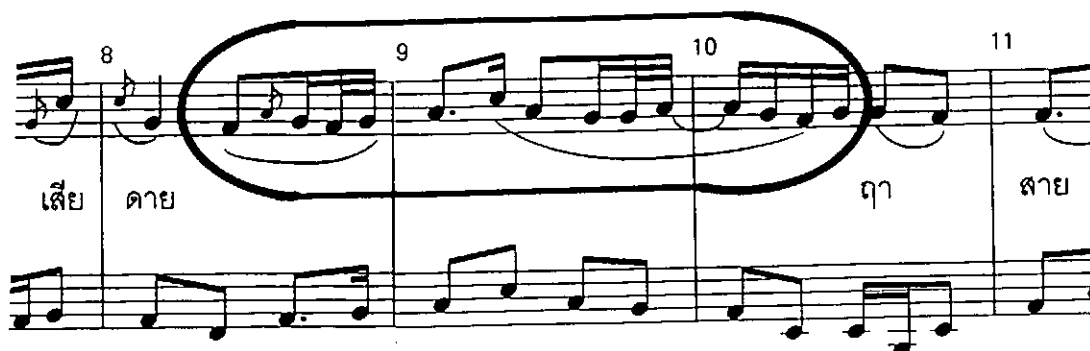
ท่อน 2

เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5-7 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เริ่มที่เสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 5 ผ่านไปยังเสียงโครงสร้างเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 6 และเลยไปยังเสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 7 เสียงโครงสร้างทั้ง 2 เสียงของทั้ง 2 ท่านองไม่ตรงกัน ทำให้ทิศทางของท่านเอื้อนแตกต่างจากทิศทางของท่านองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 8-10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 9 แล้วผ่านไปยังเสียงลูกตกเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 10 ซึ่งเสียงลูกตกนี้ตรงกับเสียงสุดท้ายของทำนองเอื้อน และทำนองเอื้อนและทำนองเพลงมีทิศทางเดียวกัน

10. เพลงนางครวญ

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงนางครวญสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	เอื้อนท้ายคำ	เอื้อนอิสระ
ท่อน 1	พระจะแสน	-	มี
	เศร้าสร้อย	มี	มี

	กลุ่มคำร้อง	เอื้อนท้ายคำ	เอื้อนอิสระ
ท่อน 2	ละห้อยให้	มี	มี
	นฤทัย	-	มี
	ทุกข์(เอื้อนท้ายคำ)ทน	มี	มี
	หม่นหมอง	มี	-
	จะดันดัน	-	มี
	คันคว่ำ	มี	มี
	เที่ยวหาน้อง	มี	-
	ทุกประเทศ	มี	มี
	เถื่อนท้อง	มี	มี
	พระบุรี	-	-

กลุ่มคำร้องแบ่งเป็นท่อนละ 6 กลุ่ม ในท่อนที่ 1 มีเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระต่อจากกลุ่มคำร้องอย่างละ 4 ครั้ง มีเอื้อนท้ายคำระหว่างคำในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 ไม่มีเอื้อนท้ายคำต่อจากกลุ่มคำร้อง “พระจะแสน” และ “นฤทัย” ทั้งนี้เพราะเสียงสุดท้ายของกลุ่มคำร้องทั้งสองกลุ่มตรงกับเสียงลูกตกพอดี

ท่อน 2 มีเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระอย่างละ 4 ครั้ง โดยไม่มีเอื้อนหลังกลุ่มคำร้อง “จะดันดัน” และ “พระบุรี” ที่กลุ่มคำร้อง “จะดันดัน” ไม่มีเอื้อนท้ายคำเพราะเสียงแรกของเอื้อนอิสระตรงกับเสียงลูกตก (เสียง ฟา) ส่วนที่กลุ่มคำร้อง “พระบุรี” นั้นเสียงสุดท้ายของทำนองคำร้องตรงกับเสียงของลูกตกพอดี

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงนางครวญแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
	จะ (B3)		พระ (B3-5)	

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ทัย (B3) ทน (B2)	ห(ะ) (B2) หม่น (F2-3) จะ (F5) ประ (B3) เกื่อน (B2-1) นุ (F2)	เศร้า (B2-1) สร้อย (B2-1) ห้อย (B3-2-1) ไห้ (B2-1)	ละ (B3-5) ฤ (B3) ทุกข์ (B2-3)	แสน (B3-6) หมอง (F3-5) หา (B2-5)
		ดั้น (F5-3) ดั้น (F3-5)	คั้น (F6-1) คว่า (F6-1)	
		เที้ยว (B2-1)	นื่อง (B2-3) ทุก (B3-5)	
		เทศ (B5-3-2-1)	ท้อง (B2-3) พระ (F2-3)	
รี(F2)				

คำร้องทั้งหมดมี 31 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	3	พยางค์
เสียงเอก	7	พยางค์
เสียงโท	8	พยางค์
เสียงตรี	10	พยางค์
เสียงจัตวา	3	พยางค์

- เสียงสามัญมี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมดซึ่งตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- เสียงเอกมี 7 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 5 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 และ 3 เสียงละ 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3 และ 2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงโทมี 8 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 6 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-3 และ 3-5 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ โดยตรงกับเสียงที่ 3-2-1 ของบันไดเสียง และเป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 5-3-2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงตรี มี 10 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 1 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 เสียง 9 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 6-1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- เสียงจัตวามี 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด โดยตรงกับเสียงที่ 3-6, 3-5 และ 2-5 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

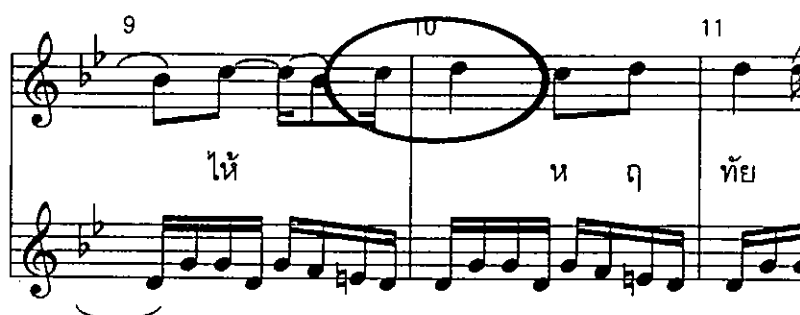
ท่อน 1

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

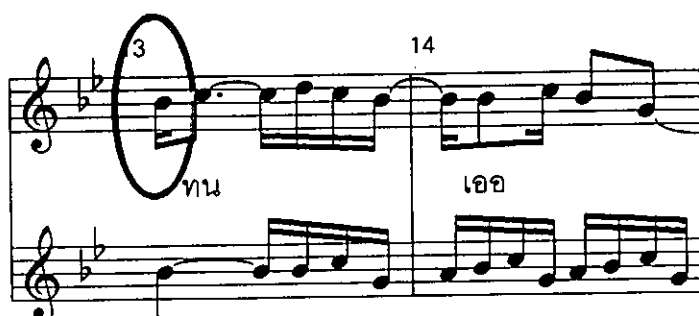
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “สร้อย” ในกลุ่มคำร้อง “เศร้าสร้อย” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ซลท รม คำว่า “สร้อย” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นคำที่มีเสียงเลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-ที แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ลา-ที-ลา-ซอล เพื่อให้ตรงกับเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

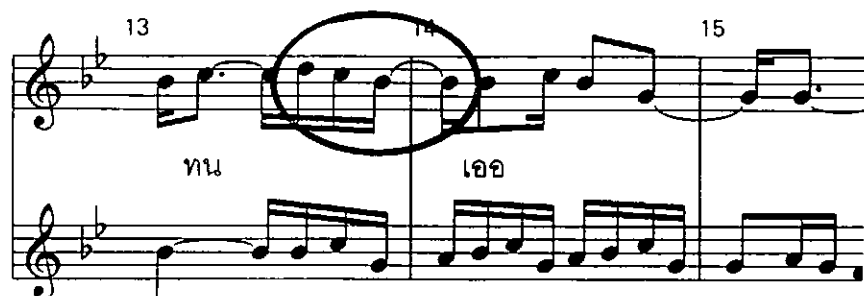
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ให้” ในกลุ่มคำร้อง “ระห้อยให้” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 10 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร พซ คำว่า “ให้” เป็นคำเสียง โท ซึ่งเป็นคำที่มีเสียงเลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ที-โด แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตโด-เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนระหว่างคำในกลุ่มคำร้อง อยู่ต่อจากคำว่า “ทุกข์” เป็นเอื้อนเสียง ที่เสียงเดียวคำว่า “ทุกข์” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-เร จากนั้นเป็นเอื้อนท้ายคำเพื่อเป็นการเน้นให้คำว่า “ทุกข์” เป็นคำเสียงสูง

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 13-14 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ทน” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟช คำว่า “ทน” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง โด หลังจากคำร้องแล้วเป็นเอื้อนท้ายคำที่ใช้น้ต เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตกของทำนองเพลง

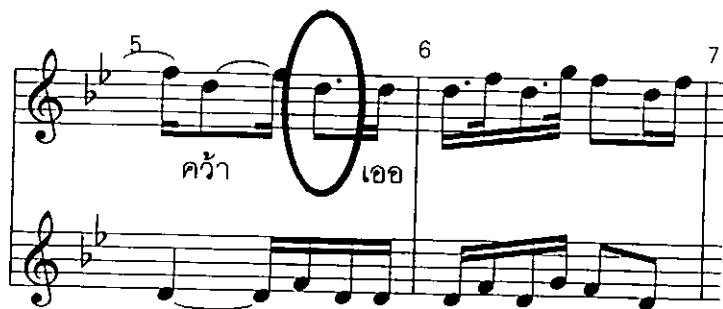
- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 18 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หมอง” ในกลุ่มคำร้อง “หม่นหมอง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดี คือ เสียงซอล ที่ต้นห้องที่ 17 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “หมอง” เป็นคำเสียงจัตวาซึ่งเป็นคำที่มีเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต ลา-โด จากนั้นเป็นเอื้อนท้ายคำโดยใช้น้ต ซอล-ลา-ซอล เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

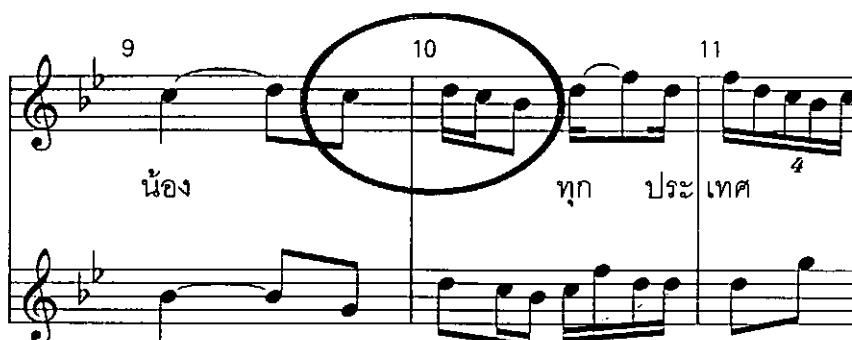
ท่อน 2

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

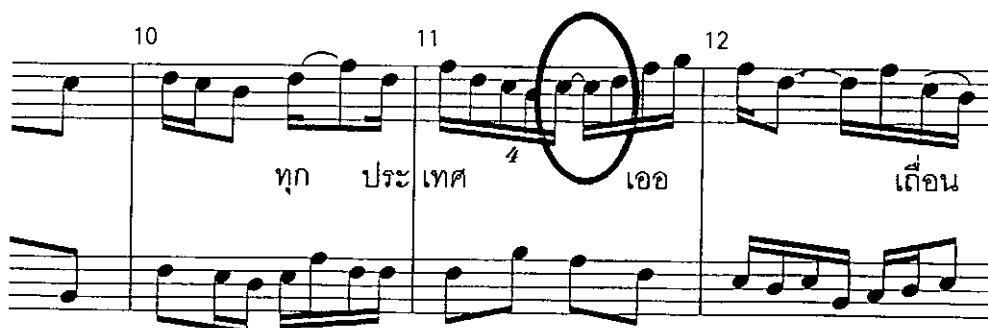
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “คว่ำ” ในกลุ่มคำร้อง “คันคว่ำ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ฟซล ตร คำว่า “คว่ำ” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นคำเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต เร-ฟา จากนั้นเป็นเอื่อนท้ายคำเสียง เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

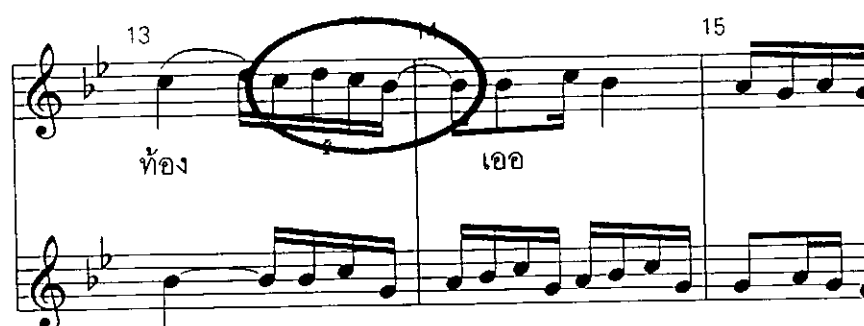
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “น้อง” ในกลุ่มคำร้อง “เที่ยวหาน้อง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที่ ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “น้อง” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต โด-เร แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้น้ต โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 11 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เทศ” ในกลุ่มคำร้อง “ทุกประเทศ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 11 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร พช คำว่า “เทศ” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต ฟา-เร-โด-ที แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้น้ต โด-เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 13-14 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ท้อง” ในกลุ่มคำร้อง “เถื่อนท้อง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร พช คำว่า “ท้อง” เป็นคำเสียงตรี ซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต โด-เร แล้วจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้น้ต โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

4. เอื่อนอิสระ

เอื่อนอิสระเพลงนางครวญแบ่งเป็น 2 อย่าง คือ

1. เอื่อนโดยไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง
2. เอื่อนโดยผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

ท่อน 1

1. เอื่อนโดยไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนที่สัมพันธ์กับทำนองเพลง โดยมีทิศทางของของทำนองเพลงและทิศทางของทำนองเอื้อนเหมือนกัน ทำนองเอื้อนเคลื่อนต่ำลงไปหาเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 4 ซึ่งเป็นเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

ทำนองเอื้อนนี้เป็นการเอื้อนต่ำลงไปหาเสียงโครงสร้างเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 12 ทิศทางของการเอื้อนมีทิศทางเดียวกับทิศทางของทำนองเพลงเสียงสุดท้ายของเอื้อนผันสูงขึ้นไปหาเสียง ฟา

2. เอื้อนโดยผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง มี 2 ครั้งคือ

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 6-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกครั้งเดียวคือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 7 ทำนองเอื้อนก่อนถึงเสียงลูกตกเป็นทำนองเอื้อนที่มีความสัมพันธ์กับทำนองเพลงมากกว่าทำนองเอื้อนที่อยู่หลังลูกตก ทำนองเอื้อนที่อยู่หลังเสียงลูกตกนั้นทั้งทิศทางและเสียงโครงสร้างของทำนองเอื้อนไม่ตรงกับในทำนองเพลง

- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 14-16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้ผ่านเสียงลูกตกของวรรคเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 15 เอื้อก่อนลูกตกนั้นมี ทำนองใกล้เคียงกับทำนองเพลง ส่วนเอื้อหลังเสียงลูกตกเป็นการเอื้อที่ยืนเสียงลูกตกแล้วผัน เสียงสุดท้ายของเอื้อสูงขึ้นไปถึงเสียง โด ซึ่งเสียง โด นี้ เป็นเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้น ห้องที่ 16

ท่อน 2

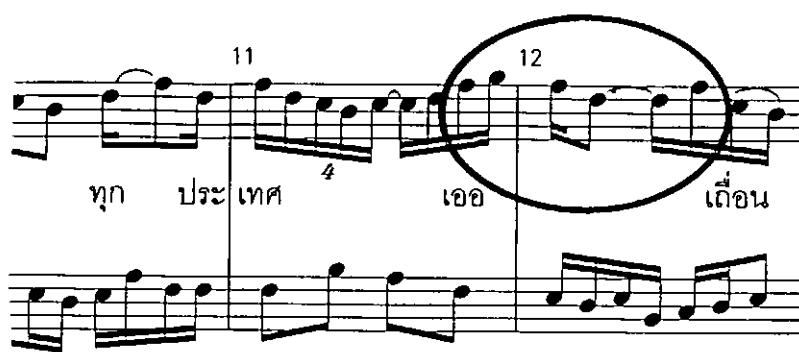
1. เอื้อโดยไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้เป็นการเอื้อตามทิศทางของทำนองเพลงในห้องที่ 3 ทำนองเพลงนี้ใช้โน้ต ลา- ซอล-ฟา ซึ่งเป็นทำนองเพลงที่เคลื่อนต่ำลง การประดิษฐ์ทำนองเอื้อนี้เสียงสุดท้ายของเอื้อตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 4

- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้มีลักษณะการเอื้อนเหมือนกับเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกครั้งที่ 1 ของท่อน 1

2. เอื้อนโดยผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 6-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 7 เอื้อนก่อนถึงเสียงลูกตก เป็นเอื้อนที่มีความสัมพันธ์กับทำนองเพลงมาก จังหวะตกจังหวะที่ 1 และ 2 ในห้องที่ 6 ทั้งของ ทำนองเอื้อนและทำนองเพลงใช้เสียงเดียวกันและทิศทางของทำนองก็เหมือนกัน ส่วนทำนอง เอื้อนหลังลูกตกไม่สัมพันธ์กับทำนองเพลง เสียงโครงสร้างของทำนองเอื้อนเป็นเสียง ที่ ส่วนเสียง โครงสร้างของทำนองเพลงเป็นเสียง โด

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 14-16 มีทำนองดังนี้

ทำนองเอื้อนก่อนลูกตกของเอื้อนนี้คล้ายคลึงกับเอื้อนครั้งที่ 2 ของเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตกของท่อน 1 แต่ทำนองเอื้อนหลังลูกตกมีการใช้โน้ตเสียง ลา สลับกับโน้ตเสียง ซอล เพิ่มเทคนิคลีลา ในการเอื้อนต่างไปจากเอื้อนในท่อนที่ 1

11. เพลงนกขมิ้นมอญ

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงนกขมิ้นมอญสามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	เอื้อนท้ายคำ	เอื้อนอิสระ
บัดเอย	-	มี
บัด(ท้ายคำ) นั้น	มี	-
พนักงานรับสั่ง	มี	มี
นริศร	ที	-

เนื้อร้องเพลงนกขมิ้นมอญแยกเป็นกลุ่มคำร้องได้ 4 กลุ่ม ท้ายกลุ่มที่ 1 มีเอื้อนอิสระ ไม่มีเอื้อนท้ายคำ ท้ายกลุ่มคำกลุ่มที่ 2 และ 4 มีเอื้อนท้ายคำ ไม่มีเอื้อนอิสระ และท้ายกลุ่มที่ 3 มีทั้งเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระ ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 มีเอื้อนท้ายคำระหว่างคำ “บัด” และ “นั้น”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงนกขมิ้นมอญแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เอย (C2)	บัด (C1)			
	บัด (G2)			

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
งาน (G1)	สั่ง (G1)		นั้น (G3) พ(ะ) (G1) นัก (G2) รับ (G2-3) น(ะ) (G2) ริศ (G-3)	ศร (G2-5)

คำร้องทั้งหมดมี 12 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ มี	2	พยางค์
เสียงเอก มี	3	พยางค์
เสียงโท มี	-	
เสียงตรี มี	6	พยางค์
เสียงจัตวา มี	1	พยางค์

- เสียงสามัญ มี 2 พยางค์เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้ง 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 และ 2 ของบันไดเสียง

- เสียงเอก มี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้ง 3 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

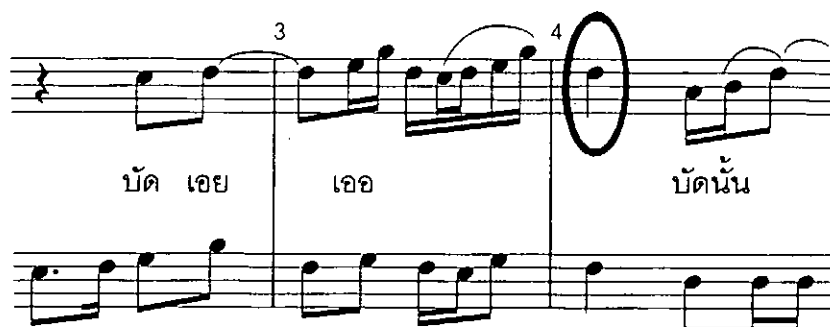
- เสียงตรี มี 6 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 5 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2 และเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง อย่างละ 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง

- เสียงจัตวา มี 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง

3. เอื้อนท้ายคำ

เอื้อนท้ายคำมีทั้งหมด 4 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

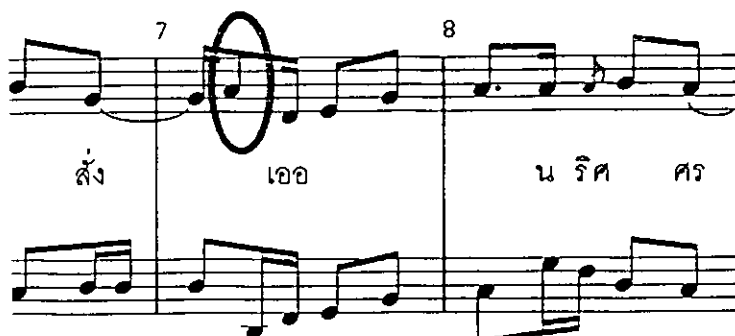
เอื้อนนี้อยู่ระหว่างคำว่า “บัด” และ “นั้น” เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียวซึ่งใช้โน้ตเสียงที่ เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนเพื่อเน้นคำว่า “บัด” ซึ่งเป็นคำเสียงเอกให้เป็นคำเสียงต่ำที่ชัดเจน และเป็นการเชื่อมคำร้อง “บัด” และ “นั้น”

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

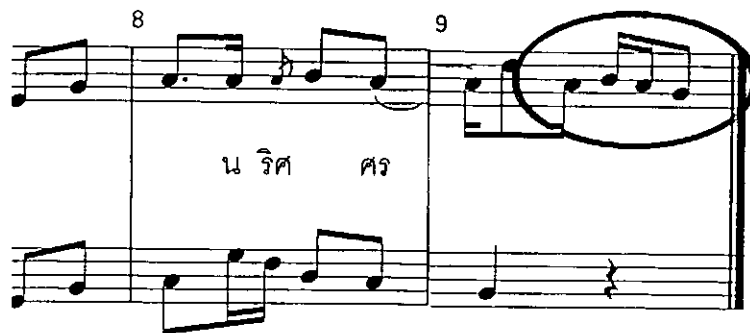
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นั้น” ในกลุ่มคำร้อง “บัดนั้น” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 5 คำว่า “นั้น” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง เร จากนั้นเอื้อนด้วยโน้ตเสียง ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเพียงเสียงเดียว

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 7 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “สั่ง” ในกลุ่มคำร้อง “พนักงานรับสั่ง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือ เสียง ที่ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ซลท รม แต่ลูกตกของเอื่อนท้ายคำนี้เป็นเสียง ลา ซึ่งไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง อย่างไรก็ตามเอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “สั่ง” ซึ่งเป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นคำเสียงต่ำ เอื่อนท้ายคำยังใช้โน้ตเสียงสูงกว่าคำว่า “สั่ง”

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

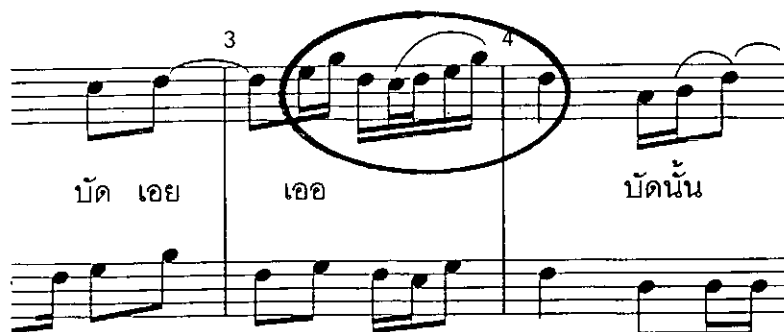

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ศร” ในกลุ่มคำร้อง “นริศร” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือ เสียง ซอลที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ซลท รม คำว่า “ศร” เป็นคำเสียงจัตวา ซึ่งเป็นคำที่มีเสียงเลื่อนไหลสูงขึ้น เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ลา-เร จากนั้นจึงเอื่อนลง มาหาเสียงลูกตกโดยใช้โน้ต ลา-ที-ลา-ซอล

4. เอื่อนอิสระ

เอื่อนอิสระมี 2 ครั้ง เป็นเอื่อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกทั้ง 2 ครั้ง

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากกลุ่มคำร้อง “บัดเอย” เป็นการเอื้อนไปหาเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 4 เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงโดยในทำนองเอื้อนมีการตกแต่งทำนองเอื้อนโดยใช้โน้ตถี่กว่าทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 7-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงโดยมีทิศทางการเอื้อนสูงขึ้นไปหาเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง

12. เพลงพญาลำพอง

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงพญาลำพองสามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	เอื้อนท้ายคำ	เอื้อนอิสระ
ครั้น (ท้ายคำ) ว่า(ท้ายคำ)ดาวประกาย	-	มี
พฤษขึ้น	มี	-
กองทัพ(ท้ายคำ)ไห่ครั้น	-	มี
สนั่นป่า	มี	-
ให้รบยก(ท้ายคำ)พหล	-	มี
พลโยธา	มี	-
ออกจากค่าย(ท้ายคำ)ชายป่า	-	มี
พนาลัย	-	-

เนื้อร้องเพลงพญาลำพองแบ่งเป็นกลุ่มคำร้องได้ 8 กลุ่ม กลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 3, 5, และ 7 มีเงื่อนไขสระต่อจากกลุ่มคำร้องแต่ไม่มีเงื่อนไขท้ายคำ ในขณะที่มีเงื่อนไขท้ายคำต่อจากกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2, 4, และ 6 โดยไม่มีเงื่อนไขสระ ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 8 ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ต่อท้ายกลุ่มคำร้อง และในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 3, 5, และ 7 มีเงื่อนไขท้ายคำระหว่างคำร้องในกลุ่มคำร้องด้วย โดยในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 มีเงื่อนไขท้ายคำต่อจากคำว่า “ครั้น” และ “ว่า” ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 มีเงื่อนไขท้ายคำระหว่างคำว่า “ทัพ” กับ “โห” ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 5 มีเงื่อนไขท้ายคำระหว่างคำว่า “ยก” กับ “พหล” ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 7 มีเงื่อนไขท้ายคำระหว่างคำว่า “ค่าย” กับ “ชาย”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงพญาลำพองแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ดาว (B5-3)	ประ (B3)	ว่า (B1-6)	ครั้น (B2-1)	
กาย (B3)		ขึ้น (B2-1)	พฤษ (B3)	
ย(ะ) (B2)			ทัพ (B2)	
กอง (B1)	โห (B5)		ครั้น (F2-3)	
	ส(ะ) (F2)	โห (B1-6) รับ (B1-6)		
	(ท)นั้น (F1)			
	ป่า (F1)			

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
พล (B2) โย (B2) ธำ (B2)	ออก (B7)	ค้าย (B1-7)	ยก (B1-2) พ(๕) (B3)	หล (B3-5)
ชาย (B6)			จาก (B7)	
นา (F2) ลัย (F2)	ป่า (F1)		พ(๕) (F2)	

คำร้องทั้งหมดมี 31 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	10	พยางค์
เสียงเอก	7	พยางค์
เสียงโท	5	พยางค์
เสียงตรี	8	พยางค์
เสียงจัตวา	1	พยางค์

- เสียงสามัญมีคำร้อง 10 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 9 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1, 3, และ 6 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 6 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-3 ของบันไดเสียง

- เสียงเอก มีคำร้อง 7 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2, 3, 5, และ 7 อย่างละ 1 พยางค์

- เสียงโท มีคำร้อง 5 พยางค์ เป็นคำร้องสองเสียงทั้งหมด ตรงกับเสียงที่ 1-6 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-1 และ 1-7 อย่างละ 1 พยางค์

- เสียงตรี มีคำร้อง 8 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1, 2-3, และ 1-2 อย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 5 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 และ 3 ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 7 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

- เสียงจัตวา มีคำร้อง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง เสียงตรงกับเสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียง

3. เอื้อนท้ายคำ

เอื้อนท้ายคำมีทั้งหมด 8 ครั้ง อยู่ในเที่ยวที่ 1 มี 5 ครั้ง และอยู่ในเที่ยวที่ 2 มี 3 ครั้ง เที่ยวที่ 1

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียวอยู่ต่อจากคำว่า “ครั้น” ซึ่งเป็นคำเสียงตรีที่มีเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นคำร้องแล้วใช้น้ดเสียง โด แล้วเอื้อนท้ายคำด้วยน้ดเสียง ที เพื่อเน้นคำร้องคำว่า “ครั้น” ให้เป็นคำเสียงสูงที่ชัดเจน เอื้อนนี้ไม่ตรงกับเสียงสำคัญใด ๆ ในทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ว่า” ซึ่งเป็นคำเสียงโท ที่มีเสียงเลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดเสียง ที-ซอล หลังจากนั้นเอื้อนท้ายคำโดยใช้น้ด ที-โด-ที เพื่อให้เสียงสุดท้ายของเอื้อนตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 2 การเอื้อนนี้ใช้น้ด 3 พยางค์

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 7 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ขึ้น” ในกลุ่มคำร้อง “พฤษ์ขึ้น” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดี คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร์ พซ คำว่า “ขึ้น” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดโด-ที หลังจากนั้นจึงเอื้อนท้ายคำโดยใช้น้ดเสียงโด-เร-โด-ที ซึ่งเสียงสุดท้ายของเอื้อนตรงกับเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ทัพ” ในกลุ่มคำร้อง “กองทัพโห้ครั้น” คำว่าทัพเป็นคำเสียงตรี ซึ่งเป็นคำเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดเสียง โด จากนั้นจึงเอื้อนท้ายคำโดยใช้น้ด ที-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 8

เที่ยว 2

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ยก” ในกลุ่มคำร้องให้ “ريبยกพหล” คำว่า “ยก” เป็นคำเสียงตรี ซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ที-โด หลังจากนั้นจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียงที่ เพื่อให้ลงเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ที่ ที่ต้นห้องที่ 13

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 18 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ธา” ในกลุ่มคำร้อง “พลโยธา” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียงที่ ที่ต้นห้องที่ 18 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร พช คำว่า “ธา” เป็นคำเสียงสามัญ ซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด จากนั้นจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 19 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ค่าย” ในกลุ่มคำร้อง “ออกจากค่ายชายป่า” คำว่า “ค่าย” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงเลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดเสียง ที-ลา หลังจากนั้นจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต โด-เร-โด เสียงโครงสร้างของทำนองเพลงนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 19 แต่เอื่อนท้ายคำไม่ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง

4. เอื่อนอิสระ

เอื่อนอิสระมีทั้งหมด 4 ครั้ง เที้ยวละ 2 ครั้ง

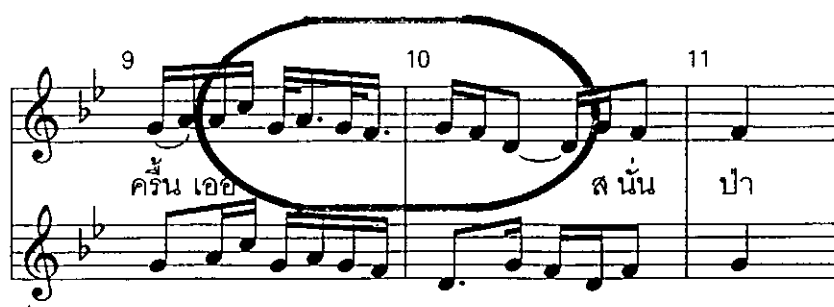
เที้ยวที่ 1

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4-6 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้เริ่มที่เสียงโครงสร้างเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 4 ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 5 แล้วเอื่อนไปยังเสียงโครงสร้างเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 6 ทำนองเพลงช่วงนี้เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ทศร ฟซ การเอื่อนเป็นการเอื่อนตามทิศทางของทำนองเพลง

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงในท้องที่ 9 เอื้อนในท้องที่ 10 เป็นการเอื้อนเพื่อให้ลงเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร โดยใช้โน้ต ซอล-ฟา-เร

เที่ยว 2

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในท้องที่ 15-17 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้มีทิศทางการเอื้อนคล้ายคลึงกับเอื้อนในเที่ยวแรก การเอื้อนในท้องที่ 15 เหมือนกับท้องที่ 4 การเอื้อนไปหาเสียงลูกตกที่ต้นท้องที่ 17 โดยใช้โน้ต ฟา-ซอล-ฟา-ซอล-เร เช่นเดียวกับเที่ยวแรกแต่กระสวนโน้ตแตกต่างกันเล็กน้อย

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในท้องที่ 20-21 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เหมือนกับเอื้อนครั้งที่ 2 ของเที่ยวแรก ในท้องที่ 9-10

13. เพลงพุงพอก

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงพุงพอกสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ท่อน 1	จ้าง(ท้ายคำ)พอก(ท้ายคำ,อิสระ)พุง	มี	-
	มุง(ท้ายคำ,อิสระ)หมาย	-	มี
	ทะลายตาล	-	-
ท่อน 2	ให้(อิสระ)ประหาร	-	-
	ถูกเหมาะ	มี	มี
	จำเพาะผล	มี	-
ท่อน 3	มือขวารับพอกขัด	-	มี
	ด้วยบัดดล	มี	มี
	มือซ้ายรับ(ท้ายคำ)จับผล	-	มี
	ลูกตาล	-	-

ท่อน 1 และท่อน 2 แบ่งคำร้องได้ท่อนละ 4 กลุ่ม ส่วนท่อนที่ 3 มี 4 กลุ่ม

ในท่อน 1 มีเอื้อนท้ายคำต่อท้ายกลุ่มคำกลุ่มที่ 1 แต่ไม่มีเอื้อนอิสระ และระหว่างคำในกลุ่มคำร้องมีเอื้อนท้ายคำต่อจากคำว่า “จ้าง” และมีเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระต่อจากคำว่า “พอก” ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 ไม่มีเอื้อนท้ายคำ แต่มีเอื้อนอิสระและระหว่างคำในกลุ่มคำร้องมีเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระต่อจากคำว่า “มุง” ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 ไม่มีเอื้อนใด ๆ

ในท่อน 2 กลุ่มคำแรกไม่มีเอื้อนใด ๆ ต่อท้ายกลุ่มคำแต่มีเอื้อนอิสระระหว่างคำในกลุ่มคำร้องโดยอยู่ต่อจากคำว่า “ให้” ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 มีเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระต่อท้ายกลุ่มคำ กลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 มีเอื้อนท้ายคำแต่ไม่มีเอื้อนอิสระต่อท้ายกลุ่มคำ

ในท่อน 3 ไม่มีเอื้อนท้ายคำแต่มีเอื้อนอิสระต่อท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 มีทั้งเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระ ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 ไม่มีเอื้อนท้ายคำแต่มีเอื้อนอิสระ และมีเอื้อนท้ายคำระหว่างคำในกลุ่มคำร้องโดยอยู่ต่อจากคำว่า “ริม” ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 ไม่มีเอื้อนใด ๆ ต่อท้ายกลุ่มคำ

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงฟุ้งหอกแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ลาย (C3) ตาล (C3)	หอก (C5-3)	ฟุ้ง (C5-3) มุ้ง (C5-3)	จ้าง (C5-6)	หมาย (G2-3-5)
จำ (C2)	ประ (C3) ถูก (C2) เหมาะ (C2)	ให้ (C2-1)	ทะ (C3)	หาร (C3-5)
มือ (C2)			เพาะ (C2-3)	ผล (C2-5)
	หอก (C1)		รับ (C2-3)	ขวา (C2-5)
	บัด (G1)	ด้วย (G3-2-1)	ขัด (C-3)	
		ดล (G2) มือ (C2)		

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ตาล (G2)	จับ (C1)	รับ (C-3) ลูก (G5-3-2-1)	ซ้าย (C2-3)	ผล (C2-5)

คำร้องทั้งหมดมี 31 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญมี	7 พยางค์
เสียงเอกมี	7 พยางค์
เสียงโทมี	5 พยางค์
เสียงตรีมี	7 พยางค์
เสียงจัตวามี	5 พยางค์

- คำร้องเสียงสามัญมี 7 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 5 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- คำร้องเสียงเอก มี 7 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 6 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 บันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-3 ของบันไดเสียง

- คำร้องเสียงโท มี 5 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 5-3 และ 2-1 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3-2-1 ของบันไดเสียง และเป็นคำร้อง 4 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-3-2-1 ของบันไดเสียง

- คำร้องเสียงตรี มี 7 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 3 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3 ทั้งหมด เป็นคำร้อง 2 เสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5-6 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

- คำร้องเสียงจัตวามี 5 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3-5 ของบันไดเสียง

3. เอื้อนท้ายคำ

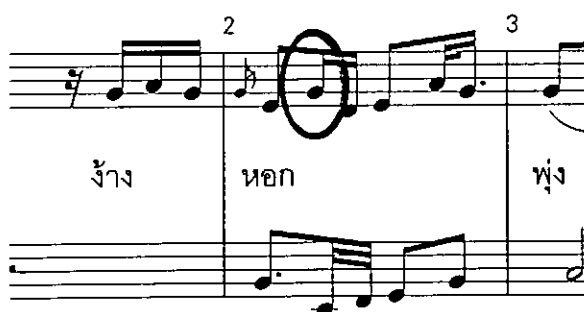
ท่อน 1 มีเอื้อนท้ายคำ 4 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียง ซอล เสียงเดียว เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “จ้ำ” ซึ่งเป็นคำเสียงตรีที่เป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ซอล-ลา เอื้อนท้ายคำเสียง ซอล จึงเป็นเอื้อนที่เน้นคำว่า “จ้ำ” ให้เป็นคำเสียงสูง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หอก” เป็นเอื้อนเสียง ซอล เสียงเดียว คำว่า “หอก” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ซอล-ลา จากนั้นจึงเอื้อนท้ายคำเพื่อเน้นคำว่า “หอก” ให้เป็นคำเสียงต่ำและเอื้อนนี้ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 2

- เอื้อครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 3 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้อยู่ต่อจากคำว่า “พุง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 4 ซึ่งเป็นเสียงที่ 5 ในบันไดเสียง ดรม ซล คำว่า “พุง” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-มี จากนั้นเป็นเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง ลา-ซอล แต่เอื้อนนี้ไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

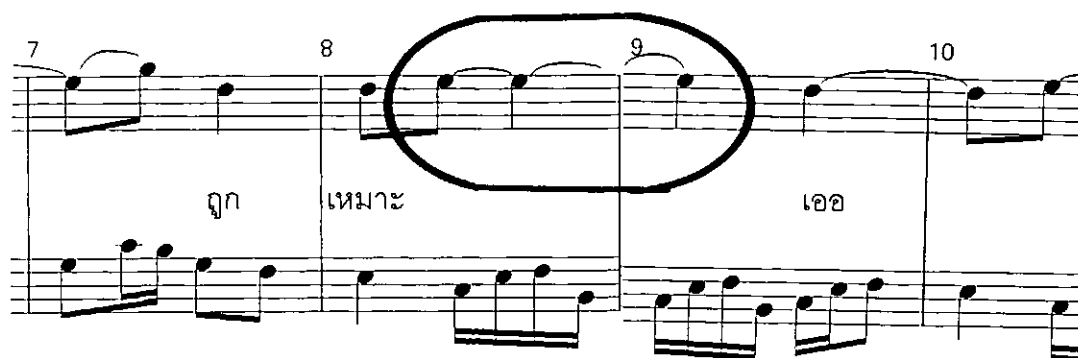
- เอื้อครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้อยู่ต่อจากคำว่า “มุง” ซึ่งเป็นคำเสียงโทที่มีเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-มี แล้วจึงเอื้อนท้ายคำด้วยโน้ตเสียง ซอล ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 4

ท่อน 2 มีเอื้อน 2 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 8-9 มีทำนองดังนี้

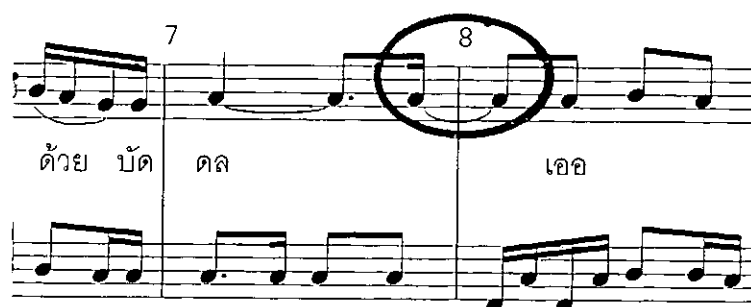
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เหมาะ” ลูกตกของท่านองเพลงวรรณคดีคือเสียง โด ที่ต้น
 ห้องที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ดรม ชล คำว่า “เหมาะ” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียง
 ต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้นัดเสียง เร จากนั้นเป็นเอื่อนท้ายคำเสียง มี เพื่อเน้นให้
 คำว่า “เหมาะ” เป็นคำเสียงต่ำ เอื่อนนี้ไม่ตรงกับเสียงลูกตกของท่านองเพลง
 - เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 12 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ผล” ในกลุ่มคำร้อง “จำเพาะผล” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 1 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ดรม ซล คำว่า “ผล” เป็นคำเสียง จัตวา ซึ่งมีเสียงเลื่อนไหลสูงขึ้น เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต เร-ซอล จากนั้นจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต เร-มี-เร-โด เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

ท่อน 3 มีเอื่อน 3 ครั้ง

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 7-8 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ดล” ในกลุ่มคำร้องในบัดดล ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ซลท รม คำว่า “ดล” เป็นคำเสียงสามัญ ซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ลา จากนั้นจึงเอื่อนเสียง ลา ซึ่งเป็นเสียงเดียวกับเสียงคำร้องและเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 11 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียวอยู่ต่อจากคำว่า “ซ้าย” ซึ่งเป็นคำเสียงตรีที่มีเสียงสูง คำว่า “ซ้าย” เมื่อประติมาฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต เร-มี จากนั้นเอื้อนท้ายคำด้วยโน้ตคเสียง โด เพื่อเน้นให้คำว่า “ซ้าย” เป็นคำเสียงสูง

4. เอื้อนอิสระ

ทำนอง 1 มีเอื้อน 3 ครั้ง เป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านลูกตกของทำนองเพลง 2 ครั้ง และเป็นเอื้อนที่ผ่านลูกตกของทำนองเพลง 1 ครั้ง

1. เอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากเอื้อนท้ายคำที่ตัดจากคำว่า “หอก” เอื้อนนี้มีทิศทางการเอื้อนที่สูงขึ้น ไปหาเสียง ซอล (โน้ตตัวสุดท้ายในห้องที่ 2) เช่นเดียวกับทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

ทำนองเพลงช่วงนี้คล้ายกับเอื้อนครั้งที่ 1 แต่ทำนองเอื้อนแตกต่างกัน เอื้อนนี้ใช้โน้ต เร-มี-ซอล

2. เอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง มี 1 ครั้ง

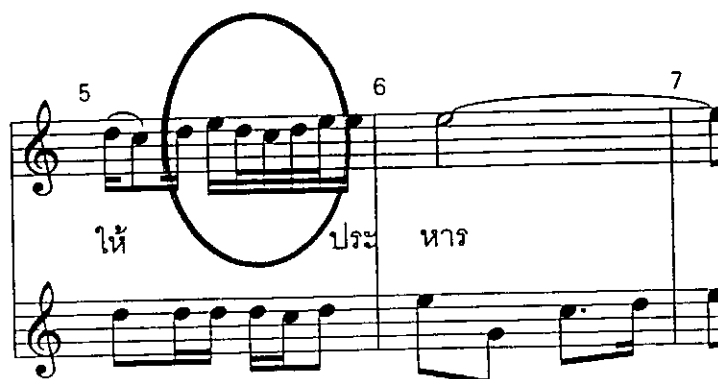
เอื้อนนี้อยู่ในห้องที่ 5-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 7 แล้วผ่านไปยังเสียง โครงสร้างเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 8 เอื้อนที่เสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 6 นั้นมีเสียงแตกต่างกัน ในขณะที่เอื้อนที่เสียงลูกตกเสียง มี และเสียงโครงสร้างเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 8 เป็นเอื้อนที่มีเสียงตรง กันกับเสียงของทำนองเพลง แต่การเอื้อนเป็นลักษณะเดียวกับเอื้อนท้ายคำทำให้เสียงตกของ ทำนองเอื้อนหลวมเลยไป

ท่อน 2 มีเอื้อน 2 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 เป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง เอื้อนนี้อยู่ในห้องที่ 5 มี ทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ให้” ทำนองเพลงช่วงนี้เป็นทำนองที่เคลื่อนสูงไปหาเสียง มี การเอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทิศทางของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-11 มีทำนองดังนี้

เอื่อนี้ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 10 และเอื่อนผ่านไปยังเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 11 ทำนองเอื่อนเป็นทำนองเอื่อนเสียงยาว ซึ่งไม่ตรงกับเสียงลูกตกและเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง

ท่อน 3 มีเอื่อน 3 ครั้ง

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-6 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ชั๊ด” เป็นการเอื่อนตามทำนองเพลงแต่มีการตกแต่งทำนองเอื่อนในห้องที่ 3 และห้องที่ 5 ส่วนในห้องที่ 4 ทำนองเอื่อนเหมือนกับทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 8-11 มีทำนองดังนี้

ทำนองเพลงช่วงนี้เป็นทำนองเพลงที่เป็นลักษณะของลูกโยนที่ยืนอยู่ที่เสียง ลา แต่
ทำนองเอื้อนเป็นการเอื้อนไปยังเสียง โด ที่ห้องที่ 10 และ 11

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 13-16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้มีทำนองเอื้อนคล้ายกับเอื้อนครั้งที่ 1 ทำนองเพลงเหมือนกับการกลับต้นอีกครั้ง

หนึ่ง

14. เพลงพญาแปรร

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงพญาแปรรสามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
จะเป็นข้าสองเจ้า	มี	มี
บ่าวสองนาย	มี	-
คนทั้งหลายจะตำหนิ	-	มี
ดิฉัน	มี	-
แล้วหวนคิด(ท้ายคำ)ขึ้นได้	มี	มี
ถึงไพริน	มี	-
ยกล่วงถิ่นต่างประเทศ	มี	-
ข้ามเขตมา	มี	-

เนื้อร้องเพลงพญาแปรรแบ่งเป็นกลุ่มค 8 กลุ่มคำ ท้ายกลุ่มคำที่ 1 และ 5 มีเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระต่อจากกลุ่มคำ กลุ่มคำที่ 2, 4, 6, 7 และ 8 มีเอื้อนท้ายคำต่อท้ายกลุ่มคำ แต่ไม่มีเอื้อนอิสระ และท้ายกลุ่มคำกลุ่มที่ ไม่มีเอื้อนท้ายคำ แต่มีเอื้อนอิสระ สำหรับกลุ่มคำกลุ่มที่ 5 มีเอื้อนท้ายคำระหว่างคำในกลุ่มคำร้อง โดยมีเอื้อนอยู่ระหว่างคำว่า “คิด” กับ “ขึ้น”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงพญาแปรรแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เป็น (B2)	จะ (B1)	ข้า (B2-1)		สอง (B3-5)

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
นาย (B5-2) คน (F1)	ป่าว (B1)	เจ้า (B5-3-2-1)		สอง (B2-5)
ดำ (F2)	จะ (F1)		ทั้ง (F2)	หลาย (F1-4)
	หนี (F1)			ฉิน (B2-5)
	ติ (B1)		แล้ว (B2)	หวน (B6-2)
		ขึ้น (B2-1)	คิด (B2)	
		ได้ (B2-1)		ถึง (F2-5)
ไฟ (F2) ริน (F2)			ยก (F2)	
		ลวง (F1-6)		
	ถิ่น (F6)			
	ต่าง (F6)			
	ประ (F1)			
		เทศ (F1-6)		
		ข้าม (B2-1)		

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
มา (B2)	เขต (B1)			

คำร้องทั้งหมดมี 33 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	7	พยางค์
เสียงเอก	9	พยางค์
เสียงโท	7	พยางค์
เสียงตรี	4	พยางค์
เสียงจัตวา	6	พยางค์

- เสียงสามัญ 7 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 6 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 5 พยางค์ และเป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 5-2 ของบันไดเสียง

- เสียงเอกมี 9 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมด ตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 7 พยางค์และตรงกับเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- เสียงโทมี 7 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 6 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1-6 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 4 เสียง 1 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 5-3-2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงตรีมี 4 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวและตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียงทั้งหมด

- เสียงจัตวามี 6 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1-4, 3-5, และ 6-2 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง 3 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ มีทั้งหมด 8 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เจ้า” ในกลุ่มคำร้อง “จะเป็นข้าสองเจ้า” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 3 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “เจ้า” เป็นคำเสียง โท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นคำร้องแล้วใช้น้ดเสียง ฟา-เร-โด-ที จากนั้นเป็นเอื่อนท้ายคำ ซึ่งใช้น้ดเสียง โด-เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นาย” ในกลุ่มคำร้อง “บ่าวสองนาย” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “นาย” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดเสียง ฟา-โด จากนั้นเป็นเอื่อนท้ายคำซึ่งใช้น้ด เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตกเสียง ที

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ฉิน” ในกลุ่มคำร้อง “ติฉิน” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที่ ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ฉิน” เป็นคำเสียงจัตวาซึ่งมีเสียงเลื่อนไหลสูงขึ้น เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง โด-ฟา แล้วจึงเอื้อนด้วยน้ตเร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 10 มีทำนองดังนี้

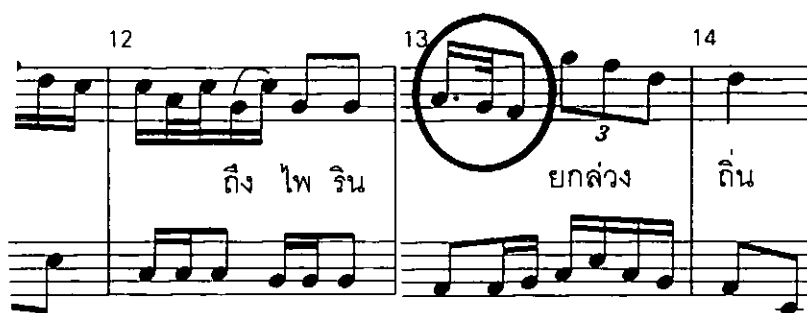
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “คิด” เป็นเอื้อนเสียงเดียวที่ไม่ตรงกับเสียงโครงสร้างหรือเสียงลูกตกใด ๆ ของทำนองเพลง คำว่า “คิด” เป็นคำเสียงตรี ซึ่งเป็นคำเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง โด แล้วเอื้อนท้ายคำด้วยเสียง ที เพื่อเน้นคำว่า “คิด” ให้เป็นคำเสียงสูง

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 11 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ได้” เป็นเอื้อนเสียงเดียวที่เอื้อนให้ลงเสียงลูกตกเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 11 ซึ่งลูกตกนี้เป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ได้” เป็นคำเสียงโท ซึ่งมีเสียงเลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง โด-ที

- เอื้อนครั้งที่ 6 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ริน” ในกลุ่มคำร้อง “ถึงไพริน” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียงฟา ที่ต้นห้องที่ 1 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “ริน” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ซอล จากนั้นเป็นเอื่อนท้ายคำซึ่งใช้โน้ตเสียง ลา-ซอล-ฟา ซึ่งตรงกับเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 7 อยู่ในห้องที่ 15 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เทศ” ในกลุ่มคำร้อง “ยกล่วงถิ่นต่างประเทศ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 15 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “เทศ” เป็นคำเสียง โท ซึ่งมีเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ฟา-เร แล้วจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ฟา-ซอล-ฟา ซึ่งตรงกับเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 8 อยู่ในห้องที่ 17 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “มา” ในกลุ่มคำร้อง “ข้ามเขตมา” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 17 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “มา” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลางเมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด แล้วเอื่อนท้ายคำเพื่อให้ลงเสียงลูกตกโดยใช้โน้ต เร-โด-ที

4. เอื่อนอิสระ

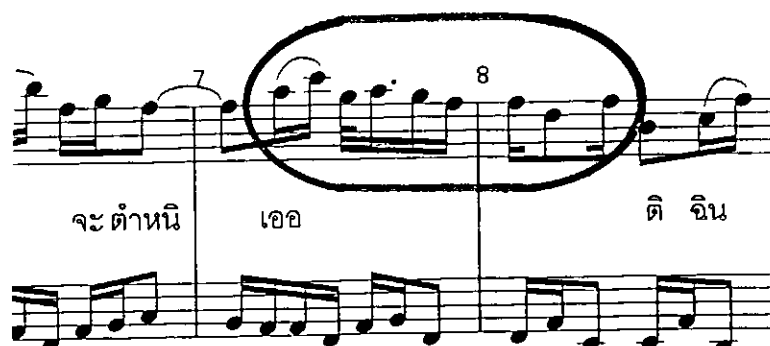
เอื่อนอิสระมี 3 ครั้ง ซึ่งไม่มีเอื่อนใดผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเลย

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนีผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 4 ส่วนของทำนองเอื่อนในห้องที่ 3 ใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล ในขณะที่ทำนองเพลงใช้โน้ต ซอล-มี-ซอล เอื่อนนี้แม้จะเอื่อนลงเสียงโครงสร้างตามทำนองเพลง แต่ก็มี การผันเสียงให้สูงขึ้นตอนท้ายเอื่อนโดยผันสูงขึ้นถึงเสียง ฟา

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 7-8 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากกลุ่มคำร้อง “คนทั้งหลายจะดำหนิ” เอื่อนนี้เป็นเอื่อนที่เอื่อนต่ำลงไปหาเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 8 ทิศทางของการเอื่อนเป็นทิศทาง

กลุ่มคำร้องเพลงมอญขมจันทร์แยกได้ทีละ 6 กลุ่ม ทำยกกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และ 4 ของแต่ละเที่ยวมีเอื้อนอิสระแต่ไม่มีเอื้อนท้ายคำ และทำยกกลุ่มคำกลุ่มที่ 2, 3, และ 5 ของแต่ละกลุ่มที่เอื้อนท้ายคำ แต่ไม่มีเอื้อนอิสระ ในขณะที่มีเอื้อนท้ายคำระหว่างคำในกลุ่มคำกลุ่มที่ 3 ของเที่ยว 2

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญขมจันทร์ แยกแยะเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เชิญ (F4-2)		เจ้า (F2-1)		ขอ (F2)
ขม (F6)				
จันทร์ (F6)		เมื่อ (B2-1)		
วัน (B2)				
เพ็ญ (B2)				
ลอย (B2)				
	เด่น (B1)			
	กระ (B2)			เห็น (B3-5)
	จ่าง (B1)			
กลาง (B2)				
เว (B2)				
				หา (B2)
	ศ (F2)		รัส (F2-3)	
				มี (F2-4)
นวล (F1-6)				

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
งาม (F6)	อ (B2) ร่าม (B2-1)	เจ้า (B-1)	พิศ (B3-5) พัก	เหมือน (B2-5)
ตา (B2)				
ตรา (B2)				
นวล (B2)				
นวล (B2)				
จันทร์ (B2)				

คำร้องทั้งหมดมี 32 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	15 พยางค์
เสียงเอก	6 พยางค์
เสียงโท	3 พยางค์
เสียงตรี	3 พยางค์
เสียงจัตวา	5 พยางค์

- เสียงสามัญ 15 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 12 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 10 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 4-2 และ 1-6 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

- เสียงเอกมี 6 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 5 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงโทมี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 1 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง

เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ทั้ง 2 พยางค์ตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงตรีมี 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-3, 3-5, และ 2-5 ของบันไดเสียง

- เสียงจัตวามี 5 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3-5, 2-4, และ 2-5 ของบันไดเสียง เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ทั้ง 2 พยางค์ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง

3. เอื้อนท้ายคำ

เทียวน 1 มีเอื้อนท้ายคำ 3 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 7-8 มีทำนองดังนี้

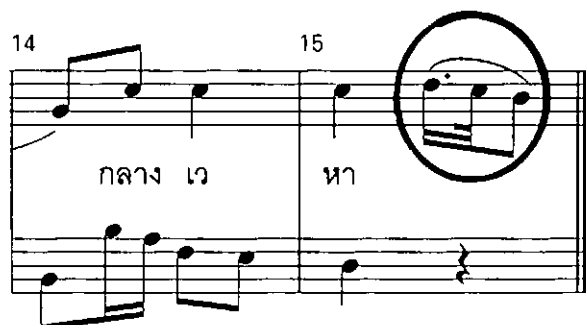
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เพ็ญ” ในกลุ่มคำร้อง “เมื่อวันเพ็ญ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดรอ ฟซ คำว่า “เพ็ญ” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดเสียง โด แล้วเอื้อนมาหาเสียงลูกตกโดยใช้โน้ต เร-โด-ที

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เด่น” ในกลุ่มคำร้อง “ลอยเด่น” ลูกตกของทำนองเพลงวรรค
 นี้คือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร พซ คำว่า “เด่น” เป็นคำเสียง
 เอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ที แล้วเอื่อนไปหาลูกตกโดยใช้โน้ต
 โด-เร-โด

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 15 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หา” เป็นคำเสียงจัตวาซึ่งเป็นคำที่มีเสียงเลื่อนไหลสูงขึ้น
 เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต เร-โด-ที เพื่อให้ลง
 เสียงลูกตก

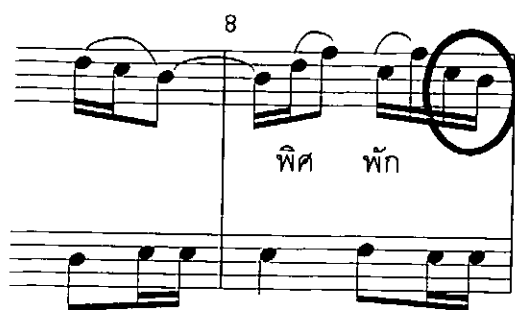
เที่ยว 2

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 7-8 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ตา” ในกลุ่มคำร้อง “อร่ามตา” ลูกตกของทำนองเพลงวรรค
 นี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร พซ คำว่า “ตา” เป็นคำเสียง
 สามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้
 โน้ต เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “พัก” ในกลุ่มคำร้อง “พิศพักตรา” คำว่า “พัก” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด-ฟา จากนั้นจึงเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ต โด-ที เพื่อเชื่อมคำร้องระหว่างคำว่า “พัก” กับ “ตรา”

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ตรา” ในกลุ่มคำร้อง “พิศพักตรา” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ตรา” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง โด-เร-โด ซึ่งเสียงของคำร้องและเอื้อนท้ายคำจบด้วยเสียง โด เสียงเดียวกัน เอื้อนท้ายคำนี้เป็นการเกลาคำร้องให้นุ่มนวลขึ้น

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 15 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “จันทร” ในกลุ่มคำร้อง “เหมือนนวลจันทร” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที่ ตันห้องที่ 15 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “จันทร” เป็นคำเสียงสามัญ ซึ่งเป็นคำเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต เสียง โด แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

4. เอื่อนอิสระ

เอื่อนอิสระของเพลงมอญชมจันทร มีเที่ยวละ 2 ครั้ง ซึ่งเอื่อนแต่ละครั้งของทั้ง 2 เที่ยว มีทำนองเหมือนกัน ดังนี้

- เอื่อนครั้งที่ 1 ของทั้ง 2 เที่ยวอยู่ในห้องที่ 3-6 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “จันทร” ในกลุ่มคำร้อง “ขอเชิญเจ้าชมจันทร” ในเที่ยวที่ 1 และอยู่ต่อจากคำว่า “งาม” ในกลุ่มคำร้อง “รัศมีนวลงาม” ในเที่ยวที่ 2 เอื่อนนี้เป็นเอื่อนที่เอื่อนไปยังเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ฟา ที่ตันห้องที่ 4 แล้วเอื่อนไปยังเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง เร ที่ตันห้องที่ 5 แล้วเอื่อนไปยังเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง โด ที่ตันห้องที่ 6 ทำนองเพลงนี้เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ฟซล ตร ทิศทางการเอื่อนเหมือนกับทิศทางของทำนองเพลงโดยตลอด

- เอื่อนครั้งที่ 2 ของทั้ง 2 เที่ยวอยู่ในห้องที่ 11-14 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “จ่าง” ในกลุ่มคำร้อง “เห็นกระจ่าง” ในเที่ยวที่ 1 และอยู่ต่อจากคำว่า “นวล” ในกลุ่มคำร้อง “เจ้านวล” ในเที่ยวที่ 2 เอื่อนนี้อยู่ต่อจากกลุ่มคำร้องไปยังเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 12 แล้วเอื่อนไปยังเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 13 แล้วเอื่อนผ่านไปยังเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 14 ทำนองเพลงในช่วงนี้ เป็นทำนองเพลงในบันไดเสียง ทดร ฟซ ในห้องที่ 11-12 และอยู่ในบันไดเสียง ฟซล ดร ในห้องที่ 13 ทิศทางของทำนองเอื่อนเหมือนกับทิศทางของทำนองเพลง

16. เพลงมอญดูดาว

1. กลุ่มคำร้องและเอื่อน

กลุ่มคำร้องและเอื่อนเพลงมอญดูดาวสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
เที่ยว 1	แล้วจัด(ท้ายคำ)แจงแต่ง(ท้ายคำ)กาย พลายชุมพล	- -	มี -

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
เที่ยว 2	แล้วจัด(ท้ายคำ)แจ่งแต่ง(ท้ายคำ)กาย	-	มี
	พลายชุมพล	-	-
	ปลอมตนเป็นมอญใหม่	-	-
	ดูคม(ท้ายคำ)สัน	-	-
	นุ่งผ้าตาหมากรุก	-	มี
	ของรามัญ	-	-
	นุ่งผ้าตาหมากรุก	-	มี
	ของรามัญ	-	-
	ใส่เสื้อลงยันต์	-	-
	ย้อมว่านยา	-	มี

เนื้อร้องเพลงมอญดูดาวในแต่ละเที่ยวแบ่งเป็น 6 กลุ่มคำร้อง เที่ยวแรกมีแต่เอื้อนอิสระท้ายกลุ่มคำกลุ่มที่ 1 และ ไม่มีเอื้อนท้ายคำต่อจากกลุ่มคำร้องเลย ในเที่ยวที่ 2 มีเอื้อนอิสระต่อท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 3, และ 6 ไม่มีเอื้อนท้ายคำต่อท้ายกลุ่มคำเช่นเดียวกัน ในเที่ยวแรกมีเอื้อนระหว่างคำในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 3, และ 6 กลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 เป็นการร้องซ้ำกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 ซึ่งมีเอื้อนระหว่างคำร้องโดยมีเอื้อนต่อจากคำว่า “จัด” และคำว่า “แต่ง” ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 6 มีเอื้อนระหว่างคำร้องต่อจากคำว่า “คม”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญดูดาวสามารถแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
แจ่ง (F2)		แล้ว (F3)		
	จัด (F1)			
	แต่ง (F5-6)			

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
กาย (F6) พลาย (B2-1) ชุม (B1) พล (B1) ปลอม (B2) ตน (B2) เป็น (B2) มอญ (B2) ดู (B2) คม (B2-1)	ใหม่ (B2-1)			สั้น (B2-5)
ตา (F6)	หมาก (F5)	นุ่ง (F2-1) ผัว (F2-1)	รุก (F6-1)	ของ (B1-2)
รา (B2-1) มัญญ (B1)		นุ่ง (F2-1) ผัว (F2-1)		
ตา (F6)	หมาก (F5)		รุก (F6-1)	ของ (B1-2)
รา (B2-1)				

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
มัญ (B1)	ไส (B1)	เลื้อ (B2-1)	ย้อม (B3-2)	
ลง (B2)				
ยันต์ (B2)				
ยา (B2)		ว่น (B2-1)		

คำร้องทั้งหมดมี 39 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญมี	20	พยางค์
เสียงเอกมี	6	พยางค์
เสียงโทมี	6	พยางค์
เสียงตรีมี	4	พยางค์
เสียงจัตวามี	3	พยางค์

- เสียงสามัญมี 20 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 16 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 9 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 4 พยางค์ตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียงทั้ง 4 พยางค์

- เสียงเอกมี 6 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 4 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-6 และ 2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงโทมี 6 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงและตรงกับเสียงที่ 2-1 ทั้งหมด

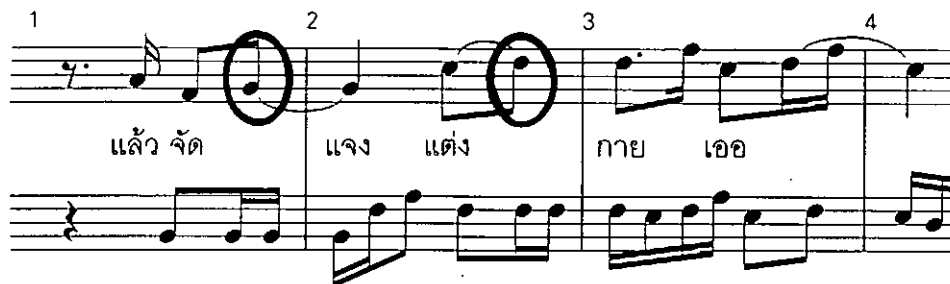
- เสียงตรีมี 4 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 1 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 6-1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3-2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

- เสียงจัตวามี 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 1-2 ของบันไดเสียง พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

เอื้อนท้ายคำมีแต่ในเที่ยวแรกเท่านั้น ไม่มีเอื้อนใดที่เอื้อนไปหาเสียงลูกตกหรือเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเลย เอื้อนทุกเอื้อนเป็นเอื้อนท้ายคำที่เอื้อนเพื่อเชื่อมคำร้อง

- เอื้อนครั้งที่ 1 และ 2 อยู่ในห้องที่ 2 และ 3 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลง โดยเอื้อนไปหาเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 4 และ 8 ซึ่งเป็นเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง

2. เที้ยว 2 มีเอื้อน 4 ครั้ง โดยเอื้อนครั้งที่ 1 และ 3 มีทำนองเหมือนกันเพราะเป็นการร้องซ้ำ เอื้อนนี้อยู่ในห้องที่ 26-27 และ 30-31 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนต่อจากคำว่า “รุก” ในกลุ่มคำร้อง “นุ่งผ้าตาหมากรุก” เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงเอื้อนไปยังเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 30 ซึ่งเป็นเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง เอื้อนนี้เริ่มด้วยเสียง เร ทำหน้าที่เป็นเอื้อนท้ายคำของคำว่า ‘รุก’ ด้วยเพื่อให้ลงเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 26 และ 30 ด้วย

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 29 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนอิสระสั้น ๆ ใช้เชื่อมคำร้องคำว่า “ผ้า” กับคำว่า “ตา” การร้องช่วงนี้แม้จะเป็นการร้องซ้ำทำนองในห้องที่ 25 แต่เป็นการร้องเสียงสูงขึ้นไปคู่ 8 ทำนองเพลงจึงเริ่มที่เสียง ซอล เคลื่อนต่ำลงมาหาเสียง เร เอื้อนนี้จึงเป็นการเอื้อนเพื่อให้ลงเสียง เร

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 35 มีทำนองดังนี้

เงื่อนไขอยู่ต่อจากคำว่า “ยา” เป็นเงื่อนไขอื่นคำร้องคำว่า “ยา” และคำว่า “เอย” ซึ่งคำว่า “เอย” นี้มิได้เป็นเนื้อร้องตามบทประพันธ์ แต่เป็นคำที่ร้องเสริมขึ้นเพื่อให้มีคำร้องตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 36

17. เพลงมอญทำอิฐ

1. กลุ่มคำร้องและเงื่อนไข

กลุ่มคำร้องและเงื่อนไขเพลงมอญทำอิฐสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
เที่ยว 1	ว่าเหวยเหวยเฮ้ยแอ้	มี	มี
	ท่านแม่ทัพ	-	-
	สิ้นตำรับเท่านั้น	มี	มี
	หรือไฉน	มี	-
เที่ยว 2	แม่นยำอีก(ท้ายคำ)แล้วเอง	-	มี
	เร่งทำไป	-	-
	กูจะได้ดูเล่น	-	มี
	เป็นขวัญตา	มี	-

กลุ่มคำร้องแต่ละท่อนมี 4 กลุ่มคำ

- เที่ยว 1 ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และ 3 มีเงื่อนไขท้ายคำและเงื่อนไขอิสระ ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 มีเงื่อนไขท้ายคำไม่มีเงื่อนไขอิสระ

- เที่ยว 2 ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และ 3 ไม่มีเงื่อนไขท้ายคำแต่มีเงื่อนไขอิสระ ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ และท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 มีเงื่อนไขท้ายคำ ไม่มีเงื่อนไขอิสระ

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญทำอิฐสามารถแบ่งเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ดำ (F5)	(ห)รับ (F3)	ว่า (F6-3)	แอ้ย (F1-6) แอ้ย (F1) ทัพ (F5-6)	เหวย (F6-1) เหวย (F6-1)
		ท่าน (F5-3) แม่ (F5-3)		
		สิ้น (F5-3) เท้า (F5-3)		หรือ (F2-5) ไหน (F2-3)
มี (F6)	ฉะ (F2)		นั้น (F5-6) แม้น (F1)	
	อีก (F5-6)		แล้ว (F6-1)	
เอง (F6)		เร่ง (F5-3)		
ทำ (F5-6)				
ไป (F6)				
ญ (F5)	จะ (F5)			

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ดู (F5)		ได้ (F5-3)		
เป็น (F2)		เล่น (F5-3)		
ตา (F2)				ขวัญ (F2-5)

คำร้องมีทั้งหมด 32 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	9 พยางค์
เสียงเอก	4 พยางค์
เสียงโท	8 พยางค์
เสียงตรี	6 พยางค์
เสียงจัตวา	5 พยางค์

- เสียงสามัญ 9 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 8 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5 และ 6 ของบันไดเสียงอย่างละ 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ตรงกับเสียงที่ 5-6 ของบันไดเสียง

- เสียงเอก 4 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 3 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2, 3, และ 5 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 5-6 ของบันไดเสียง

- เสียงโท 8 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ตรงกับเสียงที่ 6-3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5-3 ของบันไดเสียง 7 พยางค์

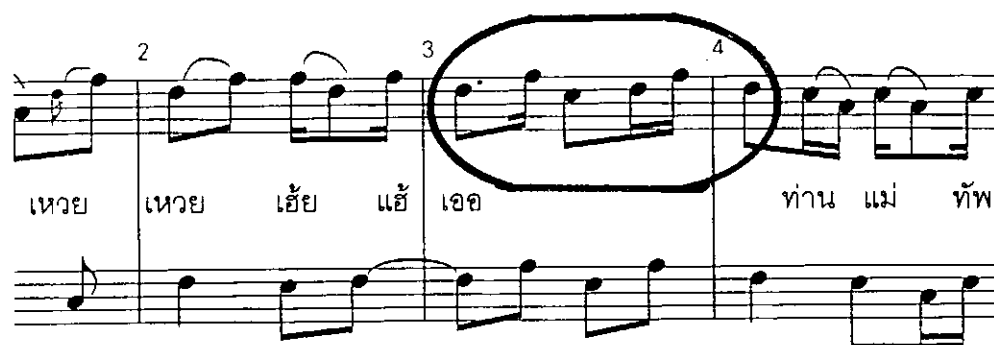
- เสียงตรี 6 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ทั้ง 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 4 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1-6 และ 6-4 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-6 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- เสียงจัตวา 5 พยางค์ เป็นค
ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

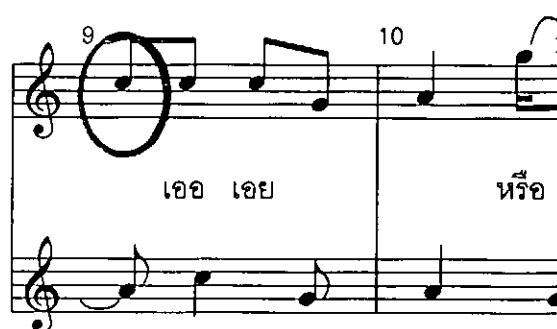
- เทียบ 1 มีเอื้อนท้ายคำ 3 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

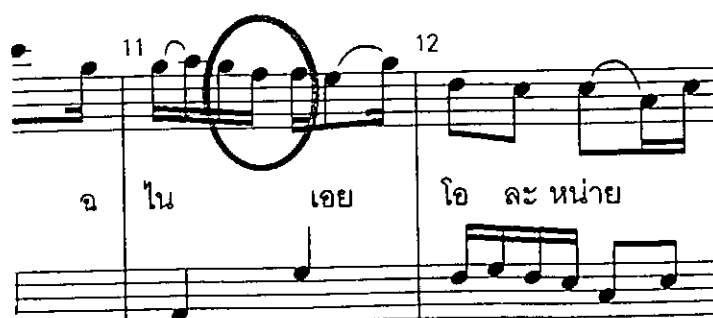
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “แอ้” ลูกตกของท่านองเพลงวรรณคือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 3 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “แอ้” เป็นคำเสียงตรีที่เป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ฟา แล้วเอื้อนท้ายคำด้วยเสียง เร

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นั่น” ลูกตกของท่านองเพลงวรรณคือเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ฟซล ดร แต่เอื้อนท้ายคำนี้เป็นเสียง โด ซึ่งไม่ตรงกับเสียงลูกตกของท่านองเพลง แต่เอื้อนนี้นี้เป็นเอื้อนที่เชื่อมระหว่างคำร้องกับเอื้อนอิสระที่ต่อจากเอื้อนท้ายคำ

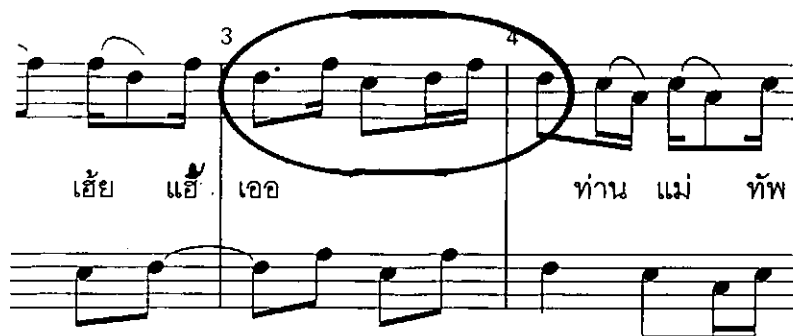
- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 11 มีทำนองดังนี้

4. เอื้อนอิสระ

- เที้ยว 1 มีเอื้อนอิสระ 2 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนที่เอื้อนตามทำนองเพลงและเสียงโครงสร้างของทั้งทำนองเอื้อนและทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 4 เป็นเสียง ฟา

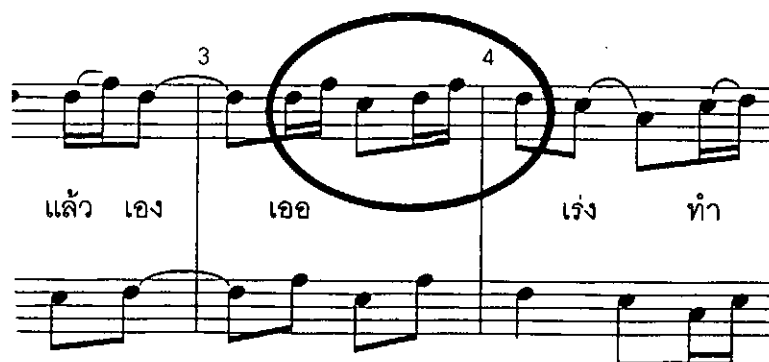
- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้มีทำนองเอื้อนเช่นเดียวกับทำนองเพลง โดยใช้โน้ต โด-ซอล-ลา เอื้อนนี้เอื้อนไปยังเสียงโครงสร้างเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 10

- เที้ยว 2

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนตามทำนองเพลงโดยเอื้อนไปยังเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง เร ที่
ต้นห้องที่ 4

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้มีทำนองเหมือนกับเอื้อนครั้งที่ 2 ของ เทียว 1

18. เพลงมอญมอบเรือ

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงมอญมอบเรือสามารถแยกแยะได้ดังนี้

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ครานัน(ท้ายคำ)มะกะโท	-	-
เจ้าหนูมอญ	-	-
ฟังสุนทร(อิสระ)ข้อเค้า	มี	-
ผู้เฒ่าว่า	มี	-
รำลึกหวนครวญคิด	-	-
พิจารณา	-	-
ด้วยปัญญาไวอยู่	-	-
จึงรู้(ท้ายคำ)ดี	-	มี

เนื้อร้องเพลงมอญมอญแบ่งเป็นกลุ่มคำร้องได้ 8 กลุ่ม กลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 และ 4 มีเงื่อนไขคำต่อจากกลุ่มคำร้องแต่ไม่มีเงื่อนไขสระ และกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 8 มีเงื่อนไขสระต่อท้ายกลุ่มคำร้องแต่ไม่มีเงื่อนไขคำ ส่วนคำร้องกลุ่มอื่น ๆ ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ต่อท้ายกลุ่มคำร้อง กลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และ 8 มีเงื่อนไขคำระหว่างคำในกลุ่มคำร้อง ส่วนกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 มีเงื่อนไขสระอยู่ระหว่างคำในกลุ่มคำร้อง

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญมอญแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ครา (B2)	กะ (B3) หนุ่ม (F1)	เจ้า (F2-1)	นั้น (B2-3) มะ (B3-5)	สุน (F2-5)
โท (B3)				
มอญ (F2)				
ฟัง (F2)				
ทร (F5-2)				
รำ (B1)		ข้อ (B2-1)	เค้า (B3-5)	
		ผู้ (F5-2-1)		
		เฒ่า (F2-1)		
		ว่า (F2-1)		
			ลือก (B1-2)	หวน (B1-2)

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ครวญ (B2-1)			คิด (B1-2)	
จา (B2-1)			พิ (B2)	
ณา (B1)			ร (B1)	
ปัญญา (B2)		ด้วย (B2-1)		
ญา (B2)				
ไว (B2)				
จึง (B2)	อยู่ (B2-1)			
ดี (B2)			รู้ (B2-3)	

คำร้องทั้งหมดมี 33 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	14	พยางค์
เสียงเอก	3	พยางค์
เสียงโท	6	พยางค์
เสียงตรี	8	พยางค์
เสียงจัตวา	2	พยางค์

- เสียงสามัญ 14 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 11 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 8 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์และตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง พยางค์

- เสียงเอกมี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3 และเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง และเป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง
- เสียงโท มี 6 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 5 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียงทั้งหมด และเป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-2-1 ของบันไดเสียง
- เสียงตรีมี 8 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 และ เสียงที่ 1 ของบันไดเสียง และเป็นคำร้อง 2 เสียง 6 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1-2 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์
- เสียงจัตวามี 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้ง 2 พยางค์ตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง

3. เอื้อนท้ายคำ

เอื้อนท้ายคำมี 4 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นั้น” เสียงโครงสร้างของทำนองเพลงคือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 2 คำว่า “นั้น” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-เร จากนั้นจึงเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง โด ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 7 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เค้า” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้นี้คือเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “เค้า” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต เร-ฟา จากนั้นเป็นเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ว่า” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้นี้คือ เสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “ว่า” เป็นคำเสียงโท ซึ่งมีเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-ฟา จากนั้นเป็นเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ลา-ซอล เพื่อให้ลงเสียงลูกตกเสียง ซอล

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 16 มีทำนองดังนี้

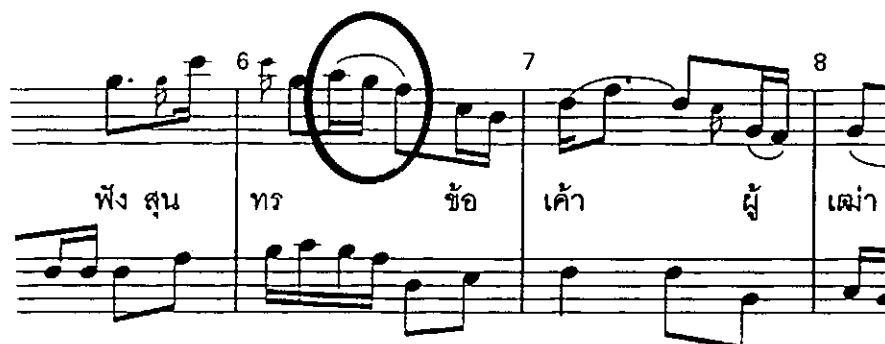

เอื่อนนี้เป็นเอื่อนเพียงเสียงเดียวซึ่งไม่ตรงกับเสียงลูกตกหรือเสียงโครงสร้างใด ๆ ของทำนองเพลง เอื่อนที่เน้นคำร้องคำว่า “รู้” ซึ่งเป็นคำเสียงตรีที่มีเสียงสูง คำว่า “รู้” เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-เร จากนั้นจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง ที เพื่อเน้นคำว่า “รู้” ให้เป็นคำเสียงสูง

4. เอื้อนอิสระ

เพลงมอญมอญเรื่อมีเอื้อนอิสระ 2 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 6 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ทร” เมื่อร้องคำว่า “ทร” แล้วก็เอื้อนตามทำนองเพลงในห้องที่ 6

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ดี” เมื่อร้องคำว่า “ดี” แล้ว จึงเอื้อนด้วยโน้ต ที-โด-เร เพื่อส่งไปยังคำว่า “เอ๋ย” ที่ร้องด้วยโน้ตเสียง เร ตามเสียงลูกตกของทำนองเพลง

19. เพลงมอญรำดาบ

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงมอญรำดาบสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ท่อน 1	-	-	มี
	ออกจากพระโรงรัตน์	มี	มี

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ท่อน 2	ข้าवाल	-	มี
	มาขึ้น	มี	มี
	อาชาชาญ	-	มี
	ขมิขมัน	มี	-
	-	มี	-
	ควมม้า(ท้ายคำ)มาตะบึง	-	มี
	ถึงบ้าน(ท้ายคำ)พลัน	-	มี
	เข้า(ท้ายคำ)ใน	-	มี
	ห้องสุวรรณ	-	มี
	ทันใด	-	-

เนื้อร้องเพลงมอญรำดาบแบ่งเป็นกลุ่มคำร้องได้ท่อนละ 5 กลุ่ม มีเงื่อนไขอิสระก่อนร้องคำร้องของทั้ง 2 ท่อน ในท่อนที่ 1 ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และ 3 มีเงื่อนไขท้ายคำ และ เงื่อนไขอิสระต่อท้ายกลุ่มคำร้อง ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 5 มีแต่เงื่อนไขท้ายคำไม่มีเงื่อนไขอิสระ ในขณะที่ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 และ 4 มีแต่เงื่อนไขอิสระ ในท่อนที่ 2 มีเงื่อนไขอิสระต่อท้ายกลุ่มคำร้องทุกกลุ่มยกเว้นกลุ่มสุดท้าย และไม่มีเงื่อนไขท้ายคำเลย ในท่อนนี้มีเงื่อนไขท้ายคำระหว่างคำในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 2 และ 3 โดยมีเงื่อนไขต่อจากคำว่า “ม้า” “บ้าน” “เข้า” ตามลำดับ

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญรำดาบแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
โรง (B2)	ออก (B1)			
	จาก (B2-1)			
			พระ (B3)	

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
วาล (B3) มา (B3) อา (B2) ชา (B2) ชาญ (B2)	 ฌ (F3) ฌ (F3) ตะ (F2)	 ฌัน (B5-2-1) ควบ (F1-6) บำน (B5-2-1) เช้า (B2-1) ห้อง (B2-1)	รัตน์ (B2-3) ฑฑ (B3-5) ฑ (B3) ม้า (F1-2)	 (ห)มี (F3-5) (ห)มัน (F3-5) ถึง (G3-5)
วรณ (B2) ทัน (F2) ไต (F2)	ลุ (B2)			

คำร้องทั้งหมดมี 32 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	13 พยางค์
เสียงเอก	6 พยางค์
เสียงโท	5 พยางค์
เสียงตรี	5 พยางค์
เสียงจัตวา	3 พยางค์

- เสียงสามัญ 13 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมดซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 4 พยางค์

- เสียงเอก 6 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 5 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2 และเสียงที่ 3 ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงโท 5 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 1-6 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 3 เสียง 2 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 5-2-1 ของบันไดเสียงทั้ง 2 พยางค์

- เสียงตรี 5 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ทั้ง 2 พยางค์ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง และเป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-3, 3-5, และ 1-2 ของบันไดเสียง

- เสียงจัตวา 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงและตรงกับเสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียงทั้ง 3 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

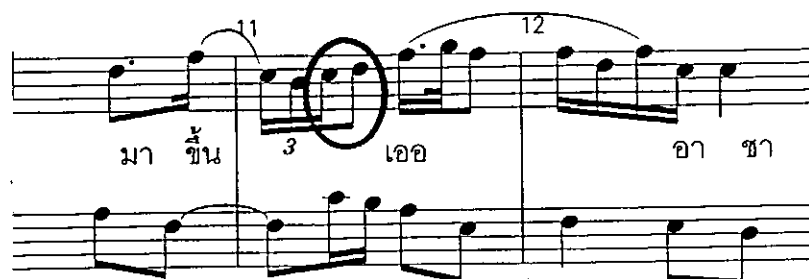
ท่อน 1 มีเอื้อนท้ายคำ 3 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 5-6 มีทำนองดังนี้

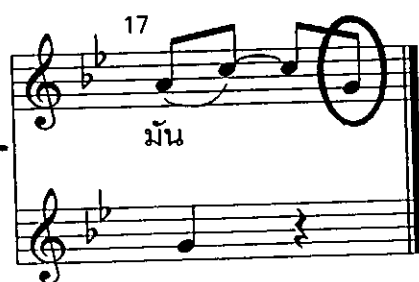
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “รัตน” ในกลุ่มคำร้อง “ออกจากพระโรงรัตน” ลูกตกของท่านองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟช คำว่า “รัตน” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูงเมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต โด-เร จากนั้นจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้น้ต โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 11 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ขึ้น” ในกลุ่มคำร้อง “มาขึ้น” ลูกตกของท่านองเพลงวรรณคดีคือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 11 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟช คำว่า “ขึ้น” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต ฟา-โด-ที แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้น้ต โด-เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 17 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ขม้น” ในกลุ่มคำร้อง “ขม้นขม้น” ลูกตกของท่านองเพลงวรรณคดีคือเสียง ขอล ที่ต้นห้องที่ 17 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ฟชล ดร คำว่า “ขม้น” เป็นคำเสียงจัตวาซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลสูงขึ้น เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต ลา-โด แล้วเอื่อนท้ายคำด้วยน้ตเสียง ขอล เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

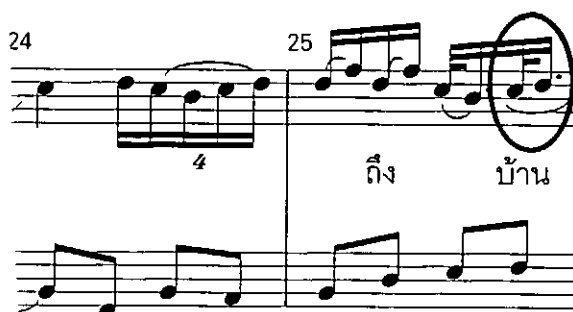
ท่อน 2 มีเอื่อนท้ายคำ 3 ครั้ง เป็นเอื่อนที่อยู่ระหว่างคำร้องในกลุ่มคำร้องทั้ง 3 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 21 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ใช้เชื่อมคำร้องคำว่า “ม้า” กับคำว่า “มา” คำว่า “ม้า” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูงเมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ฟา-ซอล และคำว่า “มา” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ซอล เอื้อนเสียง ฟา ระหว่างคำร้องทั้ง 2 คำนี้เป็นเอื้อนที่เน้นคำว่า “ม้า” ให้เป็นคำเสียงสูงและเน้นคำว่า “มา” ให้เป็นคำเสียงกลาง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 25 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “บ้าน” ซึ่งเป็นคำเสียง โท ที่มีเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ คำว่า “บ้าน” เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด-ที จากนั้นจึงเอื้อนโดยใช้น้ด โด-เร เพื่อเชื่อมคำร้องคำว่า “พลัน” ที่ร้องโดยใช้น้ดเสียง เร

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 27 มีทำนองดังนี้

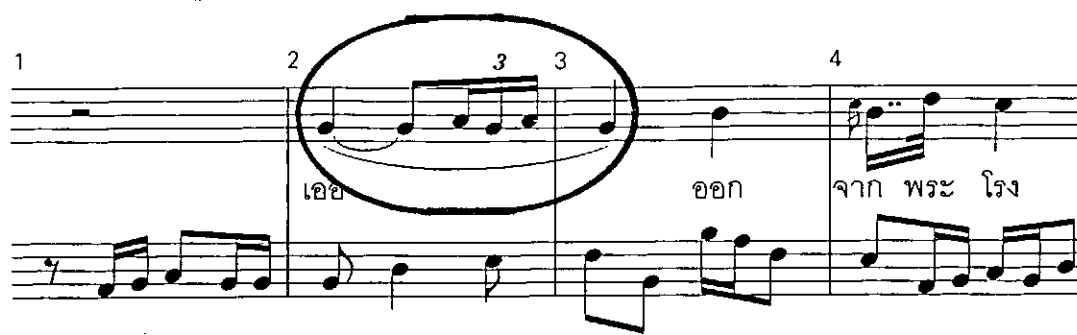
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เข้า” ซึ่งเป็นคำเสียง โท ที่มีเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ คำว่า “เข้า” เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-ที จากนั้นจึงเอื่อนโดยใช้โน้ต โด-เร เพื่อเชื่อมคำร้อง คำว่า “ใน” ที่ร้องโดยใช้โน้ตเสียง เร

4. เอื่อนอิสระ

ท่อน 1 มีเอื่อนอิสระ 5 ครั้ง เป็นเอื่อนที่ผ่านเสียงลูกตก 3 ครั้ง และไม่ผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง

- เอื่อนที่ผ่านเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2-3 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้เป็นเอื่อนที่เริ่มต้นเพลง ทำนองเอื่อนเป็นการเอื่อนของลูกเท่าเสียงซอล ในขณะที่ทำนองเพลงไม่ใช่ลูกเท่า และลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 3 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6-8 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้เอื่อนไปยังลูกตกเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ ทำนองเอื่อนช่วงแรกที่เอื่อนไปหาเสียงลูกตกนั้นเป็นการเอื่อนตามทำนองเพลง แต่การเอื่อนหลังลูกตกนั้นเป็นการเอื่อนที่ไม่เหมือนทำนองเพลง โดยเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 8 นั้นเป็นเสียง ซอล แต่ในทำนองเพลงเป็นเสียง โด

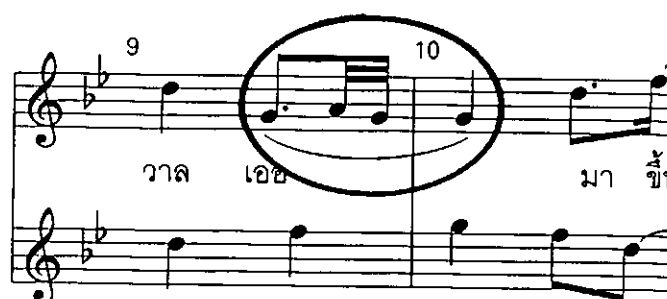
- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 13-16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ชาญ” ในกลุ่มคำร้อง “อาชาชาญ” เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 15 แต่เสียงของทำนองเอื้อนที่ต้นห้องที่ 14 และ 16 ไม่ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง ทิศทางของทำนองเอื้อนเหมือนกับทิศทางของทำนองเพลง

- เอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก มี 2 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

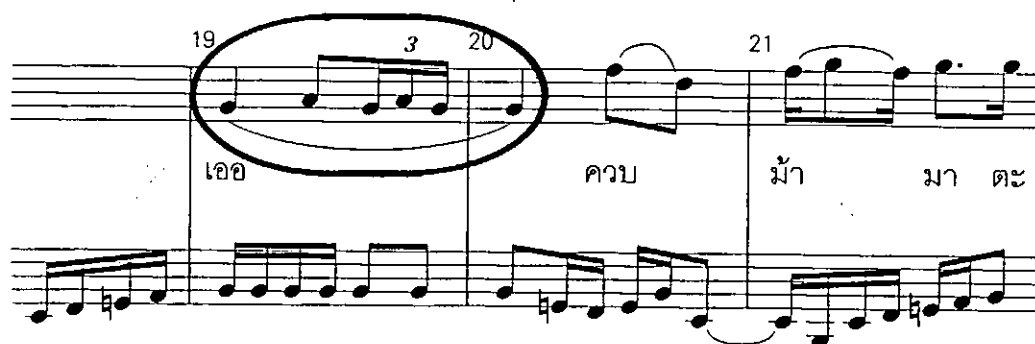

เป็นเอื้อนที่เอื้อนไปหาเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 10 โดยใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล-ซอล

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนที่เอื้อนตามทำนองเพลงโดยเอื้อนผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร
 ที่ต้นห้องที่ 12 ทำนองเอื้อน เอื้อนไปหาเสียง เร แล้วผ่านเสียงสูงขึ้นไปถึงเสียง ฟา
 ท่อน 2 มีเอื้อนอิสระ 5 ครั้ง เป็นเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตก 3 ครั้ง และเอื้อนไม่ผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง
 - เอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตก
 - เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 19-20 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เหมือนเอื้อนครั้งที่ 1 ของท่อน 1
 - เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 22-25 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 23 ผ่านเสียงลูกตกของทำนอง
 เพลงที่ต้นห้องที่ 24 และผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้อง 25 เสียงโครงสร้างและ
 เสียงลูกตกของทำนองเอื้อนไม่ตรงกับเสียงโครงสร้างและเสียงลูกตกของทำนองเพลงเลยทิศทาง
 ของทำนองเอื้อนแตกต่างจากทิศทางของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 30-33 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 32 ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง ส่วนเสียงโครงสร้างของทำนองเอื้อนที่ต้นห้องที่ 31 และ 33 นั้นไม่ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง ทิศทางของทำนองเอื้อนแตกต่างจากทิศทางของทำนองเพลง

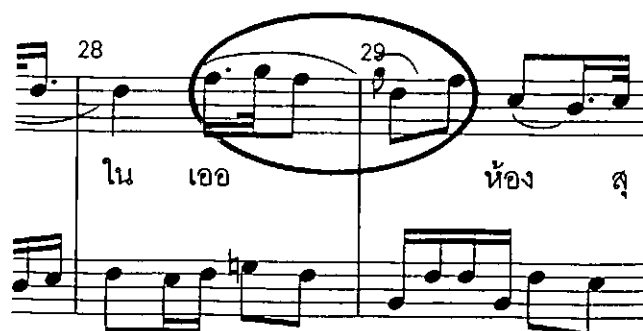
- เอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง มี 2 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 26-27 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนที่อยู่ต่อจากคำว่า “พลัน” เอื้อนนี้ใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล-ซอล เหมือนเอื้อนครั้งที่ 3 ในท่อน 1 ซึ่งเป็นทำนองเอื้อนที่มีลักษณะคล้าย ๆ “เท่า” สอดคล้องกับทำนองเพลงซึ่งยืนอยู่ที่เสียง ซอล ซึ่งเป็นเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 28-29 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้มีทำนองเหมือนกับเอื้อนครั้งที่ 4 ของท่อน 1 แต่เสียงโครงสร้างของทำนองเพลงในช่วงนี้ของท่อน 2 เป็นเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 29 เอื้อนนี้นับด้วยเสียง ซอล ซึ่งตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง แต่เสียง ซอล เสียงสุดท้ายของทำนองเพลงเป็นการผันเสียงตอนจบเอื้อน ไม่ใช่เสียงหลักในการเอื้อน

20. เพลงล่องเรือ

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงล่องเรือสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ท่อน 1	ลมดีพระ(ท้ายคำ)ก็ใช้	มี	มี
	ใบ(อิสระ)เฉื่อย	มี	-
	เกวียนแล่น(ท้ายคำ,อิสระ)เรื่อย	มี	มี
	ไม้ผืน(อิสระ)ผอน	มี	-
ท่อน 2	ท่านขุนพล(อิสระ)อกผ่าว	-	มี
	ราวไฟร้อน	มี	-
	เศร้า(ท้ายคำ,อิสระ)อูระ	มี	-
	สะท้อน	มี	มี
	ถอนใจ	-	-

เนื้อร้องเพลงล่องเรือท่อน 1 แบ่งเป็น 4 กลุ่มคำร้อง ท่อน 2 มี 5 กลุ่มคำร้อง ในท่อน 1 ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และ 3 มีเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระต่อท้ายกลุ่มคำ และท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 และ 4 มีแต่เอื้อนอิสระต่อท้ายกลุ่มคำร้อง ในกลุ่มที่ 1 มีเอื้อนท้ายคำระหว่างคำร้อง ในกลุ่มที่ 2 และ 4 มีเอื้อนอิสระระหว่างคำร้อง และในกลุ่มที่ 3 มีทั้งเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระระหว่างคำร้อง

ในท่อน 2 มีเอื้อนอิสระต่อท้ายกลุ่มคำกลุ่มที่ 1 มีเอื้อนท้ายคำต่อท้ายกลุ่มคำกลุ่มที่ 2 และ 3

และมีทั้งเอ็นท่ายคำและเอ็นอิสระต่อท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 และไม่มีเอ็นใด ๆ ต่อท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 5

ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 มีเอ็นอิสระระหว่างคำร้องในกลุ่มคำ และในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 มีทั้งเอ็นท่ายคำและเอ็นอิสระระหว่างคำ

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญล่องเรือแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ลม (B2) ดี (B2)	เจื้อย (B1-6)	กี่ (B2-1)	พระ (B1-2) ไข่ (B2-3)	
ใบ (B2)				
มา (B2) ตรา (B2)		แล่น (B1-6) เรือย (B2-1) ไม้ (B2-1)		
		ทำน (F1-6)		
พล (F3-2)	ผ่อน (B3-2)			ผัน (B2-5) ขุน (F2-3)

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ราว (B3-2) ไฟ (B2)	อก (B1) ฝ่าว (B2-1)	เศร้า (F5-1)	ร้อน (B2-3) ระ (F2-3) ท้อน (F2-3)	ถอน (B2-1)
ใจ (B1)	อุ (F2) สะ (F2)			

คำร้องทั้งหมดมี 29 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	9 พยางค์
เสียงเอก	6 พยางค์
เสียงโท	6 พยางค์
เสียงตรี	5 พยางค์
เสียงจัตวา	3 พยางค์

- เสียงสามัญ 9 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 7 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 6 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3-2 ของบันไดเสียงทั้ง 2 พยางค์

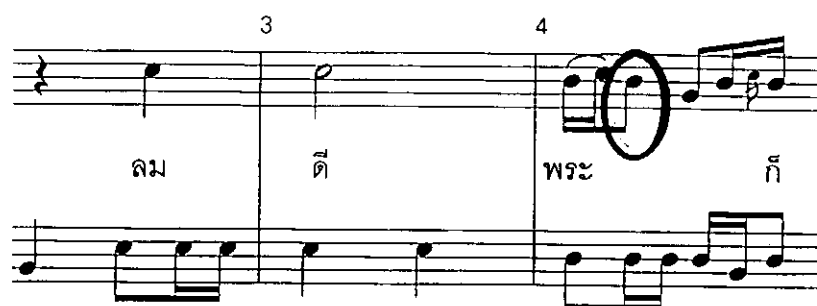
- เสียงเอก 6 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 3 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 3 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1-6, 3-2, และ 2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงโทมี 6 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1-6 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และเสียงที่ 5-1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์
- เสียงตรีมี 5 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้ง 3 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1-2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง 4 พยางค์
- เสียงจัตวามี 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้ง 3 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-5 เสียงที่ 2-3 และเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง อย่างละ 1 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

ท่อน 1 มีเอื้อนท้ายคำ 6 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

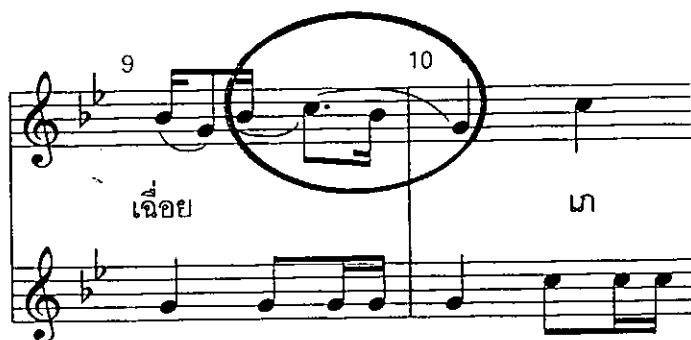
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “พระ” ซึ่งเป็นคำเสียงตรีที่มีเสียงสูง เมื่อประติสฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ที-โด จากนั้นจึงเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง ที เพื่อให้ลงเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 4

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ใช้” ลูกตกของท่านองเพลงวรรคนี้คือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ใช้” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นท่านองร้องแล้วใช้โน้ต โด-เร จากนั้นจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง โด เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีท่านองดังนี้

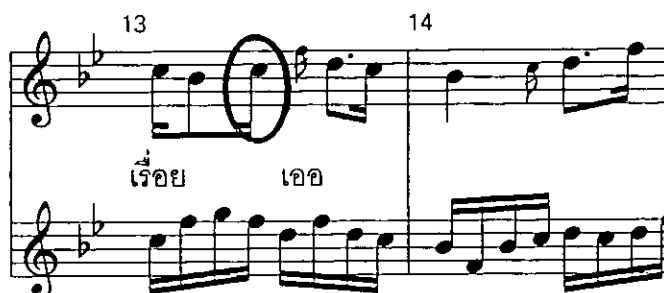
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เอื่อย” ลูกตกของท่านองเพลงวรรคนี้คือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “เอื่อย” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นท่านองร้องแล้วใช้โน้ต ที-ซอล แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ที-โด-ที-ซอล เอื่อนนี้สามารถเป็นได้ทั้งเอื่อนท้ายคำหรือเอื่อนอิสระตามท่านองเพลง คำว่า “เอื่อย” แม้ว่าเมื่อร้องแล้วใช้โน้ตตรงเสียงลูกตกคือเสียง ซอล แต่ก็ยังมีเอื่อนท้ายคำให้ลงเสียง ซอลอีกเพื่อเกลาคำร้อง คำว่า “เอื่อย” อย่างไรก็ตามเอื่อนนี้ยังลงที่เสียง ซอล ซึ่งตรงกับเสียงโครงสร้างของท่านองเพลงที่ต้นห้องที่ 10 เอื่อนนี้จึงทำหน้าที่เหมือนเอื่อนอิสระตามท่านองเพลงไปในตัว

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 12 มีท่านองดังนี้

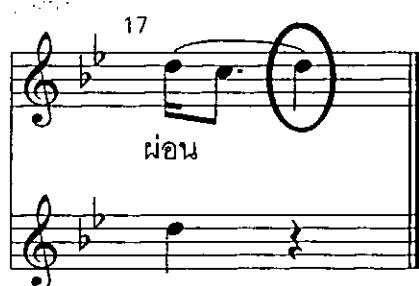
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เล่น” ซึ่งเป็นคำเสียง โท ซึ่งเป็นเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ที-ซอล จากนั้นเป็นเอื่อนท้ายคำเพียงเสียงเดียวคือเสียง ที ซึ่งตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 12

- เอื่อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เรื้อย” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “เรื้อย” เป็นคำเสียงโทซึ่งมีเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด-ที แล้วเอื่อนท้ายคำเสียง โด เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

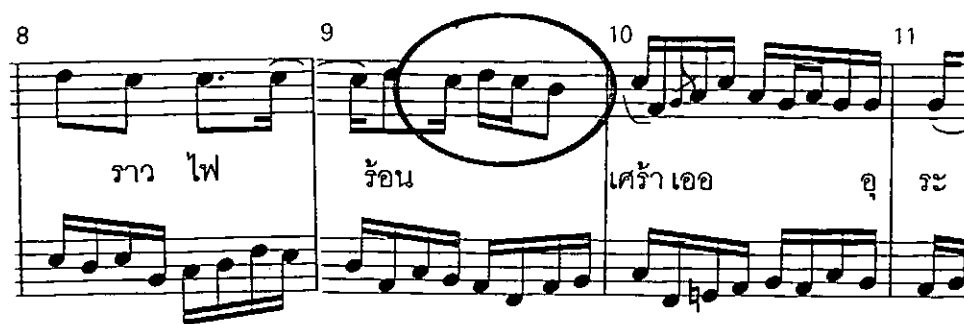
- เอื่อนครั้งที่ 6 อยู่ในห้องที่ 17 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ผอน” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 17 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ผอน” เป็นคำเสียงเอก ซึ่งเป็นคำเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง เร-โด แล้วจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง เร เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

ทำนอง 2 มีเอื่อนท้ายคำ 4 ครั้ง

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

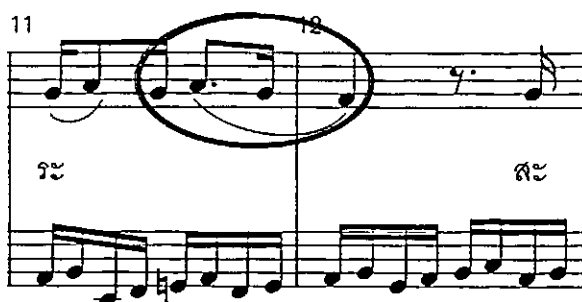
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ร้อน” ในกลุ่มคำร้อง “ราวไฟร้อน” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้ คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร พซ คำว่า “ร้อน” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต โด-เร แล้วจึงเอื่อนโดยใช้น้ต โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 10 มีทำนองดังนี้

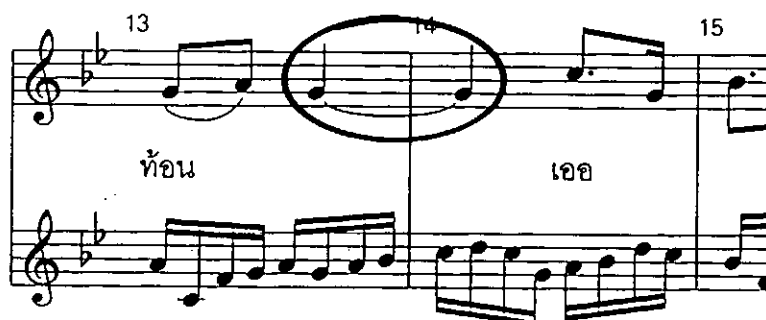
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เสร้า” เป็นคำเสียง โท ซึ่งมีเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง โด-ฟา แล้วจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้น้ตเสียง ซอล-ลา เพื่อให้ลงเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 10

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ระ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 11 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “ระ” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-ลา แล้วจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล-ฟา เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 13-14 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ท่อน” ในกลุ่มคำร้อง “สะท่อน” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียงลา ที่ต้นห้องที่ 13 คำว่า “ท่อน” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ซอล-ลา ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลงพอดิ แต่มีเอื่อนท้ายคำเสียง ซอล ซึ่งไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง แต่เป็นการเอื่อนเพื่อเน้นให้คำว่า “ท่อน” เป็นคำเสียงสูง

4. เอื่อนอิสระ

ท่อน 1 มีเอื่อนอิสระ 6 ครั้ง เป็นเอื่อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง 4 ครั้ง และผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง

- เอื่อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

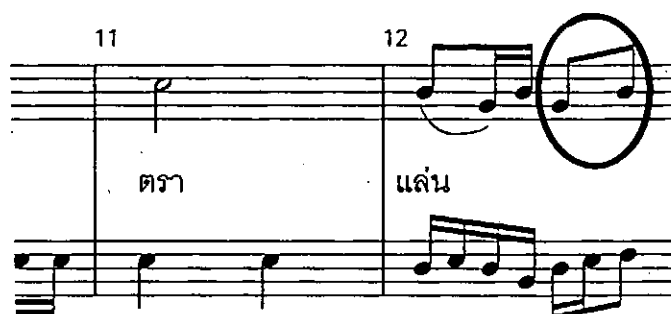
เอื้อนนี้ใช้โน้ตเสียง ซอล-ที ซึ่งเป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงที่ใช้โน้ตเสียง ซอล-ที-โด ใน
ห้องที่ 4 และ 5

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ใช้โน้ต โด-เร-โด-ที เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงในห้องที่ 8 ซึ่งใช้โน้ต โด-เร-โด-ที
เช่นกัน

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 12 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ใช้โน้ต ซอล-ที ซึ่งเป็นเอื้อนที่เอื้อนตามทำนองเพลงที่มีทำนองเพลงเคลื่อนสูงขึ้น
โดยใช้โน้ต ซอล-ที-โด

- เอื้อนครั้งที่ 6 อยู่ในห้องที่ 16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ใช้โน้ต โด-เร-โด-ที-โด-เร ซึ่งเป็นเอื้อนที่เอื้อนตามทำนองเพลงซึ่งเคลื่อนที่สูงขึ้น
โดยใช้โน้ต ที-โด-เร

- เอื้อนผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5-7 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เริ่มในห้องที่ 5 ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ที ที่ดันห้องที่ 6 แล้วเอื้อน
ต่อไปยังเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง โด ที่ดันห้องที่ 7 ทิศทางของทำนองเอื้อนมีทิศทาง
เดียวกับทิศทางของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 13-15 มีทำนองดังนี้

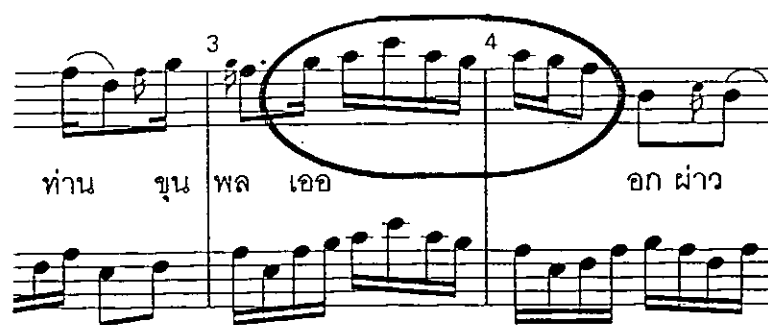

เอื้อนนี้ใช้โน้ตและมีทิศทางเหมือนกับเอื้อนครั้งที่ 2 ซึ่งทำนองเพลงในห้องที่ 13-14 เหมือน
กับทำนองเพลงในห้องที่ 5-6

ท่อน 2 มีเอื้อนอิสระ 4 ครั้งเป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง และเอื้อนผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง

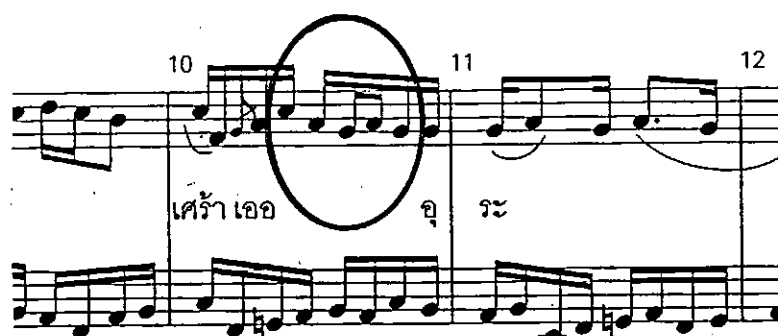
- เอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “พล” ในกลุ่มคำร้อง “ท่านขุนพล” เป็นการเอื่อนที่เอื่อนไปหาเสียงโครงสร้างของท่านองเพลงเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 4 โดยทิศทางของท่านองเอื่อนมีทิศทางเหมือนกับทิศทางของท่านองเพลง

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 10 มีท่านองดังนี้

เอื่อนนี้เป็นเอื่อนที่มีจุดหมายคือเสียง ฟา ซึ่งเป็นเสียงลูกตกของท่านองเพลงที่ต้นห้องที่ 11 ทิศทางของท่านองเพลงที่ไปยังเสียงลูกตกนั้นใช้โน้ต ลา-ซอล-ฟา เอื่อนนี้จึงเอื่อนตามทิศทางของท่านองเพลง โดยใช้โน้ต โด-ลา-ซอล-ลา-ซอล-ฟา

- เอื่อนที่ผ่านเสียงลูกตกของท่านองเพลง

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5-8 มีท่านองดังนี้

เอื่อนนี้เริ่มในห้องที่ 5 ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 6 เสียง ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 7 แต่ที่ทำนองเอื่อนเป็นเสียง ที และเสียง โครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 8 เป็นเสียง โด แต่ในทำนองเอื่อนเป็นเสียง เร เอื่อนในช่วง แรกนั้นทำนองเอื่อนสัมพันธ์กับทำนองเพลง เสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 6 ตรงกัน เอื่อนในช่วง หลังมีทิศทางของการเอื่อนสูงขึ้นไปยังเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 8 ในขณะที่ทำนองเพลงก็มีทิศทางของ ทำนองสูงขึ้นเช่นกัน แต่ทำนองเพลงลงที่เสียง โด ที่ต้นห้องที่ 8

- อีอนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 14-16 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 15 ซึ่งเอื่อนตรงกับเสียงลูกตก แล้วเอื่อนผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 16 แต่ทำนองเอื่อนไปเสียง ซอล แล้วผันสูงขึ้นไปหาเสียง โด ทำนองเอื่อนจึงไม่สัมพันธ์กับทำนองเพลง

21. เพลงมอญอ้อยอิง

1. กลุ่มคำร้องและเอื่อน

กลุ่มคำร้องและเอื่อนของเพลงมอญอ้อยอิงสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	เอื่อนท้ายคำ	เอื่อนอิสระ
เที่ยวแรก		-	มี
	อนิจจาจากไป	-	มี
	ไม่วายหมอง	-	มี
	น้ำตานองน้ำตานองเหลือจะกลั้น	มี	-
	น้ำตานองเหลือจะกลั้นไว้วันไหน	-	-

	กลุ่มคำร้อง	เงื่อนไขคำ	เงื่อนไขสระ
เที่ยวหลัง		-	มี
	ไอ้อกร่อน(ท้ายคำ)นอนเดียว	-	มี
	เปลี่ยนฤทัย	มี	-
	มาจาก(อิสระ)ไปมาจากไป(อิสระ)นานเช่นนี้	มี	-
	มาจากไปนานเช่นนี้พี่ไม่เคย	-	-

คำร้องแบ่งเป็นเที่ยวละ 4 กลุ่ม กลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 และ 4 ของแต่ละเที่ยวเป็นการร้องซ้ำเนื้อร้อง เงื่อนไขสระมีก่อนร้องคำร้องและมีหลังจากร้องกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 ของแต่ละเที่ยว เงื่อนไขคำมีต่อจากกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 และ 3 ของแต่ละเที่ยว

ในเที่ยวหลัง มีเงื่อนไขคำระหว่างคำร้อง “ร้อน” กับ “นอน” ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และมีเงื่อนไขสระ 2 ครั้งระหว่างคำร้อง “จาก” กับ “ไป”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญอ้อยอิงแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
จา (B2-1)	อ (B6)	ไม่ (B2-1)	นิจ (B2)	หมอง (B2-5)
ไป (B3)	จาก (B2-3)			
วาย (B2)				
ตา (B5-3)			น้ำ (B3-5)	

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
นง (B3) ตา (B3) นง (B3)	จะ (B2)	กลั่น (B2-1)	น้ำ (B5) น้ำ (F5)	เหลื่อ (B2-5)
ตา (F5-4) นง (F4)	จะ (F3) ห้วน (F3-2)	กลั่น (F2-1)	ไว้ (F5)	เหลื่อ (F3-5)
นอน (B5-3) เดี้ยว (B3)	อก (B6) เปลี่ยว (B2-1)	ไอ้ (B1-6)	รื้อน (B1-2)	ไหว (F3-5)
ทัย (B2) มา (B3)	จาก (B3-2)		ฤ (B2)	

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ไป (B3) มา (B3)	จาก (B2)	เช่น (B2-1)	นี้ (B2-3)	
ไป (B3) นาน (B2)				
มา (F3)	จาก (F3-2)	เช่น (F3-2)	นี้ (F3-5)	
ไป (F3) นาน (F3)				
เคย (F2)		พี่ (F5-2-1) ไม่ (F1)		

คำร้องทั้งหมดมี 52 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญมี	21	พยางค์
เสียงเอกมี	10	พยางค์
เสียงโทมี	8	พยางค์
เสียงตรีมี	9	พยางค์
เสียงจัตวามี	4	พยางค์

- คำร้องเสียงสามัญมี 21 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 17 พยางค์ ซึ่งตรงกับโน้ตเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 12 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 4 ของ

บันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 4 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 และ 5-4 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5-3 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- คำร้องเสียงเอกมี 10 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 5 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3 และ 6 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 5 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 และ 2-3 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3-2 ของบันไดเสียง 3 พยางค์

- คำร้องเสียงโทมี 8 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 1 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 เสียง 7 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 1-6 และ 3-2 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-2-1 ของบันไดเสียง

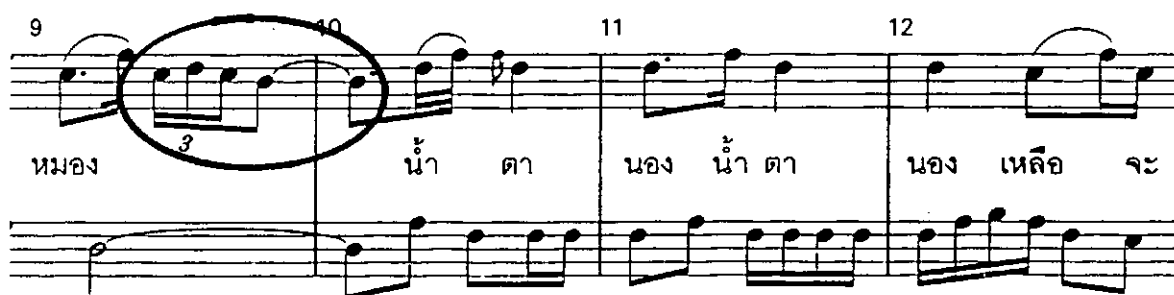
- คำร้องเสียงตรีมี 9 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 5 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 1-2 และ 2-3 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- คำร้องเสียงจัตวามี 4 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ตรงกับเสียงที่ 2-5 และ 3-5 อย่างละ 2 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

เที่ยวแรก

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หมอง” ในกลุ่มคำร้อง “ไม่วายหมอง” ลูกตกของท่านองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที่ ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทศร พซ คำว่า “หมอง” เป็นคำเสียงจัตวาซึ่งเป็นคำเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นคำร้องแล้วใช้น้ด โด-ฟา แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้น้ด โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “กลั่น” ในกลุ่มคำร้อง “น้ำตานองน้ำตานองเหลือจะกลั่น” ลูกตกของท่านองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที่ ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทศร พซ แม้ว่าการร้องคำว่า “กลั่น” จะใช้น้ด โด-ที ซึ่งตรงกับเสียงของลูกตกแล้วก็ตาม ยังมีการเอื้อนท้ายคำให้ลงเสียงลูกตกอีกโดยใช้น้ด โด-เร-โด-ที

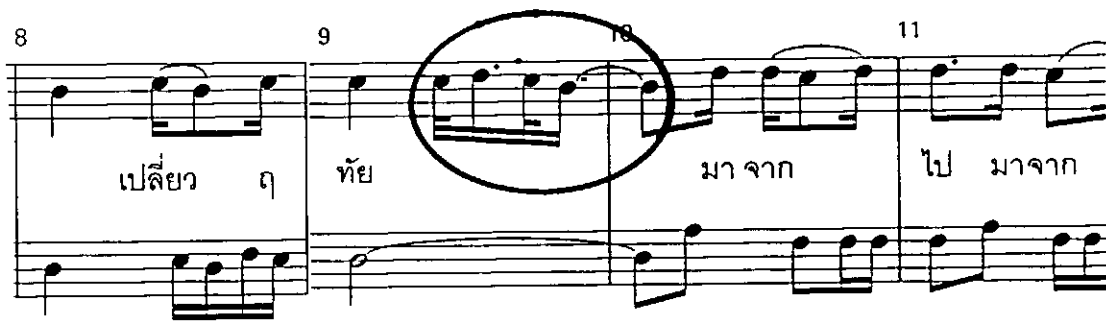
เที่ยวหลัง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

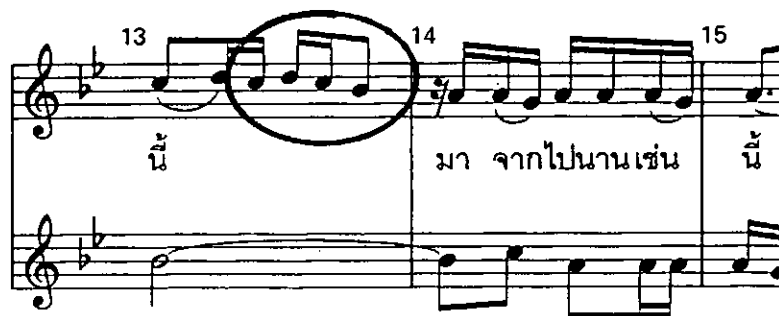
เอื้อนนี้เป็นเอื้อนระหว่างคำในกลุ่มคำร้อง โดยอยู่ต่อจากคำว่า “ร้อน” ในกลุ่มคำร้อง “ไอ้กร้อนนอนเดียว” เป็นเอื้อนเสียง โด เพียงเสียงเดียว เพื่อให้ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 4

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หัย” ในกลุ่มคำร้อง “เปลี่ยวฤหัย” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “หัย” เป็นคำเสียงสามัญ ซึ่งเป็นคำเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดเสียง โด แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้น้ด โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

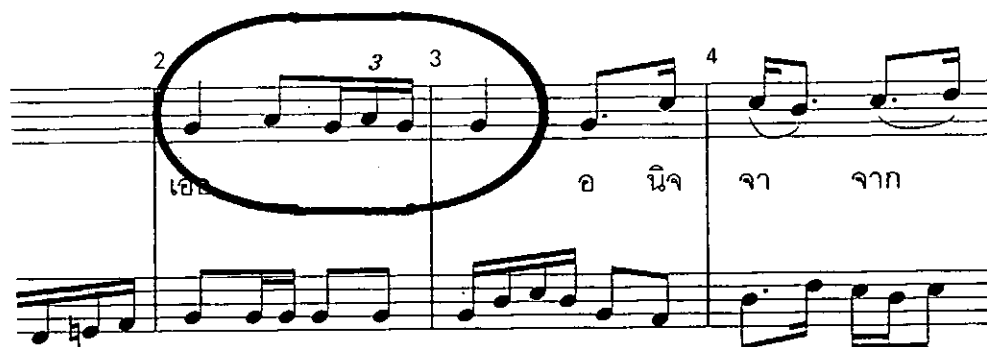

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นี้” ในกลุ่มคำร้อง “มาจากไปมาจากไปนานเช่นนี้” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “นี้” เป็นคำเสียงตรี ซึ่งเป็นคำเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ด โด-เร แล้วร้องเอื้อนท้ายคำโดยใช้น้ด โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

4. เอื้อนอิสระ

เที่ยวแรก

- เอื้อนครั้งที่ 1 เป็นการร้องเอื้อนที่เป็นทำนอง “เท่า” เสียง ซอล เอื้อนนี้อยู่ในห้องที่ 2-3 มีทำนองดังนี้

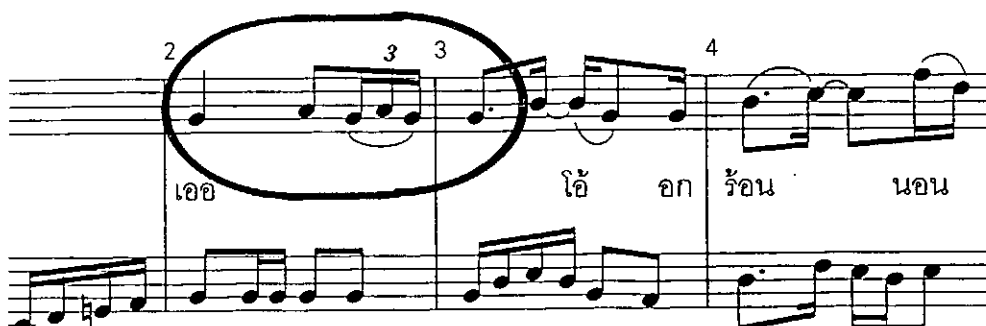
- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5-8 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนที่เอื้อนผ่านเสียงลูกตกเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 7 ทำนองเอื้อนเป็นทำนองที่สลับขึ้นลง คือ ฟ ร ฟ, ร ด, ท ฐ ท โดยทั้งทำนองเพลงและทำนองเอื้อนมีทำนองโดยรวมคล้ายคลึงกัน จังหวะตกทุกจังหวะมีโน้ตตรงกันทั้งหมด

เที่ยวหลัง

- เอื้อนครั้งที่ 1 เป็นเอื้อนทำนองเท่าเช่นเดียวกับเที่ยวแรก เอื้อนนี้อยู่ในห้องที่ 2-3 มีทำนองดังนี้

- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนี้มีทิศทางของทำนองเอื้อคล้ายเทียวแรก ต่างกันที่ตอนท้ายเอื้อของเทียวหลังใช้โน้ตประจุ

- เอื้อครั้งที่ 3 และ 4 อยู่ในห้องที่ 10 และ 11 ตามลำดับ มีทำนองดังนี้

ทั้ง 2 เอื้อนี้เป็นเอื้อเสียงเดียว เป็นเอื้อที่อยู่ต่อจากคำว่า “จาก” ทั้ง 2 ครั้ง เป็นการเอื้อต่อเนื่องเพื่อเชื่อมคำร้องระหว่างคำว่า “จาก” กับคำว่า “ไป”

22 เพลงสร้อยทะเล

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อ

กลุ่มคำร้องและเอื้อเพลงสร้อยทะเลสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
เทียวแรก	ครานัน(ท้ายคำ)ยอด(อิสระ)ชาย	-	-
	พลายชุมพล	-	-

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
เที่ยวหลัง	ทำกลพูดเพี้ยน	-	-
	เป็นหง(อิสระ)สา	-	-
	ภูหรือ(อิสระ)ชื่อสมิง	-	-
	มัตรา	-	-
	บิดาภูผู้เรือง	-	-
	ฤทธิ(อิสระ)ไกร	-	-
	ชื่อสมิงแมงตะยะ	-	-
	กะละฮอน	-	-
	ในเมืองมอญใครไม่รอ	-	-
	ต่อ(อิสระ)ได้	มี	-
	เลื่องชื่อลือฟุ้ง	มี	-
	ทุก(อิสระ)กรุงไกร	-	-
	แม่ไซร์ชื่อเม้ย	-	มี
	แมง(อิสระ)ตะยา	-	-

เนื้อร้องเที่ยวแรกแบ่งคำร้องเป็น 8 กลุ่มคำ ท้ายกลุ่มคำแต่ละกลุ่มไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ต่อท้ายกลุ่มคำ แต่มีเงื่อนไขอิสระและเงื่อนไขท้ายคำระหว่างกลุ่มคำดังนี้

- ในกลุ่มคำที่ 1 มีเงื่อนไขท้ายคำต่อจากคำว่า “นั้น” และมีเงื่อนไขอิสระต่อจากคำว่า “ยอด”
- ในกลุ่มคำที่ 4 มีเงื่อนไขอิสระต่อจากคำว่า “หง”
- ในกลุ่มคำที่ 5 มีเงื่อนไขอิสระต่อจากคำว่า “หรือ”
- ในกลุ่มคำที่ 8 มีเงื่อนไขอิสระต่อจากคำว่า “ฤทธิ(ธี)”

เนื้อร้องเที่ยวหลังแบ่งคำร้องเป็น 8 กลุ่มเช่นเดียวกัน เงื่อนไขในเที่ยวหลังนี้มีทั้งเงื่อนไขต่อท้ายกลุ่มคำและเงื่อนไขในระหว่างคำในกลุ่มคำ เงื่อนไขต่อท้ายกลุ่มคำมีเงื่อนไขท้ายคำ 2 ครั้ง โดยอยู่ต่อจากกลุ่มคำกลุ่มที่ 3 และ 4 และมีเงื่อนไขอิสระ 1 ครั้ง อยู่ต่อจากกลุ่มคำกลุ่มที่ 7

เงื่อนไขระหว่างกลุ่มคำมี 3 ครั้ง เป็นเงื่อนไขอิสระทั้งหมด โดยอยู่ต่อจากคำว่า “ต่อ” “ทุก” และ “แมง” ในกลุ่มคำกลุ่มที่ 4, 6, และ 8 ตามลำดับ

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงสร้อยทะเลแยกตามพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ครา (F2)		ยอด (B2-1)	นั้น (F2-3)	
ชาย (B3)				
พลาย (B3)				
ชุม (B3)				
พล (B3)				
ท่า (F2)				
กล (F2)		พุด (F5-2-1)	เพี้ยน (F2-3)	
เป็น (B6)				หง (B6-1)
				สา (B6-1)
กู (F2)		ชื้อ (B2-1)		หรือ (F2-5)
	ส (B3)			(ห)มิง (B3-5)
			มัด (B5)	
ตรา (B3)	ปี (F1)			
ดา (F2)				
กู (F2)		ผู้ (B1-5-6)		

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เรื่อง (B6)			ฤท (B1)	
ไกร (B1)		ชื้อ (B6-5)	ธิ (B6)	
	ส (B6)			(ท)มิง (B6-1)
แมง (B3)				
	ตะ (B3)		ยะ (B3-5)	
	กะ (B2)		ละ (B3)	
อนน (B3)				
ไน (F2)				
เมือง (F2)				
มอญ (F2)				
โคร (F22)				
		ไม (F2-1)		
รอ (F2)				
	ต้อ (F1)			
		ได้ (B1-6)		
		เลื่อง (F2-1)		
		ชื้อ (F2-1)		
ลือ (F6)				
			ฟุ้ง (F6-1)	
			ทุก (F1)	
กรง (F6)				

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ไกร (F6)		แม่ (F2-1)	ไชร์ (F2-3)	
		ซื่อ (F2-1)	เม้ย (F2-3)	
แมง (B6)	ตะ (B1)		ยา (B1)	

คำร้องทั้งหมดมี 60 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	25	พยางค์
เสียงเอก	7	พยางค์
เสียงโท	11	พยางค์
เสียงตรี	12	พยางค์
เสียงจัตวา	5	พยางค์

- เสียงสามัญ 25 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 11 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 7 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 6 พยางค์

- เสียงเอก 7 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 และ 6 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- เสียงโท 11 พยางค์ เป็นคำร้อง 3 เสียง 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 5-2-1 และ 1-5-6 ของบันไดเสียง และเป็นคำร้อง 2 เสียง 10 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 7 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6-5 และ 1-6 ของบันไดเสียง อย่างละ 12 พยางค์

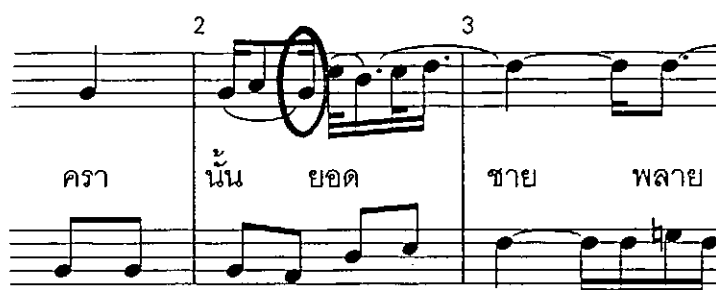
- เสียงตรี 12 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 6 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3, 5, และ 6 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 6

พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3-5 และ เสียงที่ 6-1 ของ บันไดเสียง อย่างละ 1 พยางค์

- เสียงจัตวามี 5 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 6-1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-5 และ เสียงที่ 3-5 ของบันไดเสียง อย่างละ 1 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

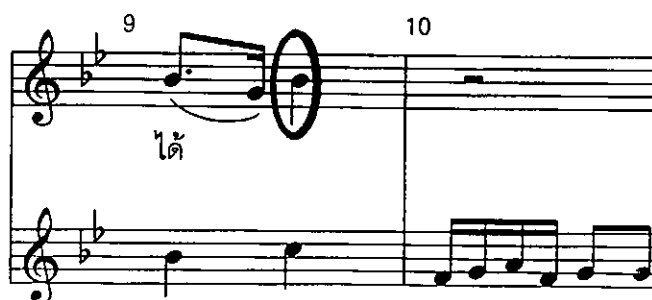
ท่อน 1 มีเอื้อนท้ายคำ 1 ครั้ง อยู่ในห้องเพลงห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนระหว่างคำในกลุ่มคำร้องโดยอยู่ต่อจากคำว่า “นั้น” เป็นเอื้อนเพื่อให้ ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 2

ท่อน 2 มีเอื้อนท้ายคำ 3 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 9 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ได้” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ได้” เป็นคำเสียง โท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์ เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ที-ซอล แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ฟุ้ง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ฟซล ตร คำว่า “ฟุ้ง” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต เร-ฟา เพื่อให้เป็นเสียงสูง หลังจากคำร้องเป็นเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง เร ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้เป็นเอื่อนเสียงเดียวอยู่ต่อจากคำว่า “ทุก” เป็นเอื่อนที่เกลาเสียงคำร้องคำว่า “ทุก” ซึ่งเป็นโน้ตเสียง ฟา และเชื่อมคำร้องคำต่อไปคือคำว่า “กรุง” ซึ่งร้องด้วยโน้ตเสียง ฟา เช่นเดียวกัน

4. เอื่อนอิสระ

ท่อน 1 มีเอื่อนอิสระ 4 ครั้ง

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ยอด” เอื้อนนี้ไม่ตรงกับเสียงลูกตกหรือเสียงโครงสร้างใด ๆ ของทำนองเพลง เป็นเอื้อนที่เชื่อมคำร้องระหว่างคำว่า “ยอด” กับคำว่า “ชาย”

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

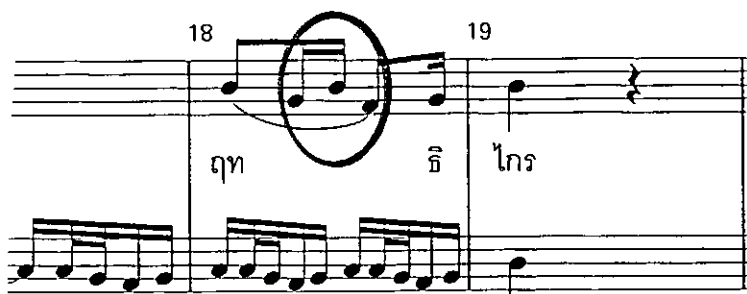
เอื้อนนี้เป็นเอื้อนตามทำนองเพลง ทำนองเพลงช่วงนี้เป็นทำนองที่เคลื่อนไปหาเสียง ที่ซึ่งเป็นเสียงลูกตกที่ต้นห้องที่ 5 เอื้อนนี้ใช้โน้ต ฟา-ซอล

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 12 มีทำนองดังนี้

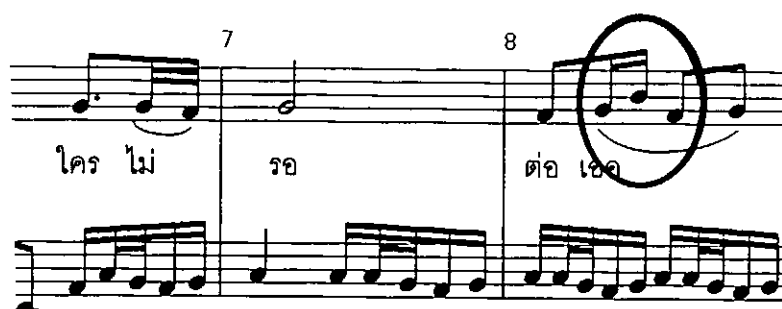
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “หรือ” เป็นเอื้อนที่เชื่อมคำว่า “หรือ” ซึ่งเป็นคำเสียงตรีที่ผันเสียงสูงขึ้น และคำว่า “ชื่อ” ซึ่งเป็นคำเสียงโท ที่มีเสียงเลื่อนไหลต่ำลง

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 18 มีทำนองดังนี้

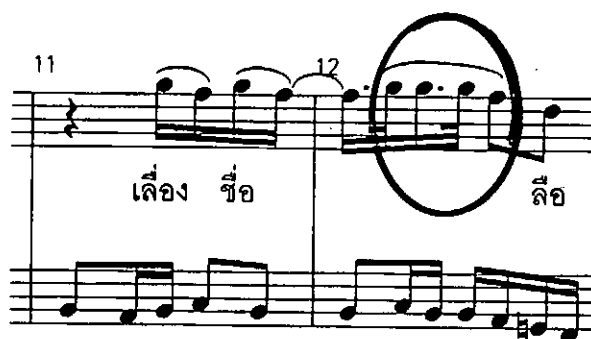
เอื่อนนี้เป็นเอื่อนตามทิศทางของทำนองเพลง เอื่อนนี้ใช้โน้ต ซอล-ที-ฟา และทำนองเพลง
หลังช่วงนี้คือ ฟา-ซอล-ที เอื่อนนี้ยังเป็นเอื่อนที่เชื่อมต่อไปยังคำร้อง “อีไกร” ซึ่งใช้โน้ต ซอล-ที
เทียวหลัง มีเอื่อนอิสระ 4 ครั้ง

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

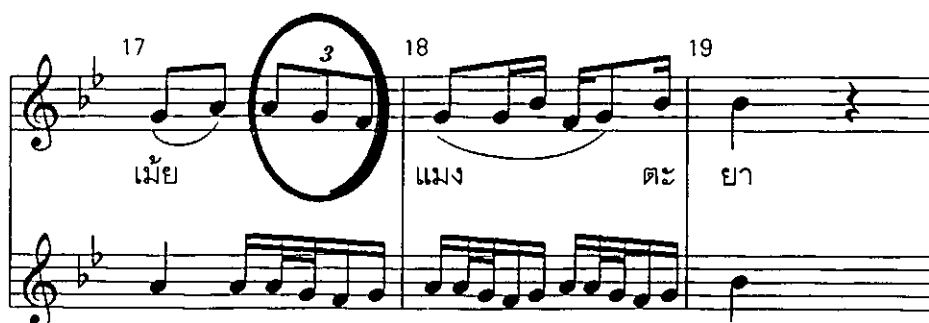
เอื่อนนี้เป็นเอื่อนตามทำนองเพลงที่ใช้ส่งและเชื่อมคำร้องคำว่า “ได้” ในห้องที่ 9 เอื่อนนี้
เหมือนกับเอื่อนครั้งที่ 4 ของเทียวแรก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 12 มีทำนองดังนี้

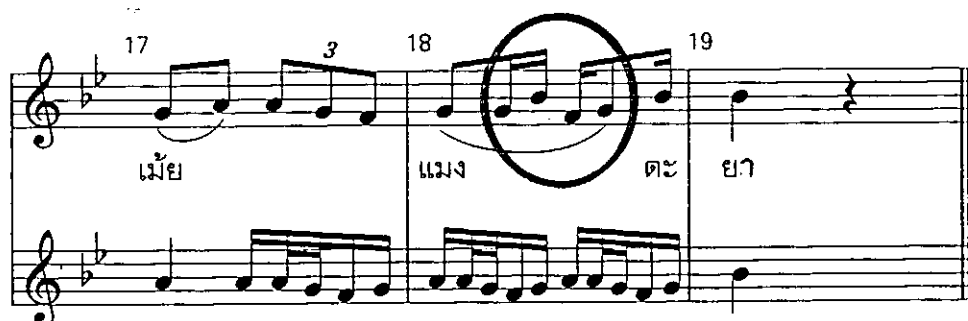

เอื่อนนี้เป็นเอื่อนที่ใช้เชื่อมคำร้องคำว่า “ชื่อ” กับคำว่า “ลือ” เช่นเดียวกับเอื่อนครั้งที่ 3
ของเทียวแรก

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 17 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนตามทิศทางของทำนองเพลงในห้องที่ 17 ทำนองเพลงจังหวะที่ 2 ในห้องที่ 17 ใช้โน้ต ลา-ซอล-ฟา ทำนองเอื้อนนี้ใช้โน้ต ลา-ซอล-ฟา เช่นกันโดยใช้โน้ต 3 พยางค์ - เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 18 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนที่ส่งและเชื่อมคำร้องคำว่า “แมง” กับคำว่า “ตะยา” เป็นเอื้อนที่คล้ายคลึงกับเอื้อนอิสระครั้งที่ 4 ของเที่ยวแรก แต่ในเที่ยวหลังนี้ คำร้อง 2 คำสุดท้ายใช้โน้ตเสียงเดียวกัน คือเสียง ที ซึ่งเป็นเสียงลูกตก ทำนองเอื้อนจึงใช้โน้ตเสียง ซอล เป็นเสียงสุดท้ายของเอื้อนดังนี้ ซอล-ที-ฟา-ซอล

23 เพลงสุดสงวน

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนของเพลงสุดสงวนสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	เอื้อนท้ายคำ	เอื้อนอิสระ
เที่ยวแรก	ถ้าพี่	ม	ม
	ลวงน้อง	ม	ม
	ให้หมองสัจย์	ม	ม
	จงวิบัติ	ม	ม
	เกิดเหว	ม	ม
	ให้เป็นเนือง	ม	ม
	สรวพัด	ม	ม
เที่ยวหลัง	วิชา	ม	ม

	กลุ่มคำร้อง	เอื้อนท้ายคำ	เอื้อนอิสระ
	สง่าเปลื้อง	ม	ม
	แม่เนื้อเหลือง	-	ม
	ดั่งทอง	ม	ม
	มาทาบทับ	ม	-

เนื้อร้องของทั้ง 2 เทียนมีเทียวละ 6 กลุ่ม เอื้อนท้ายคำของเทียนแรกมี 6 ครั้งในขณะที่เอื้อนอิสระมี 5 ครั้ง ทั้งนี้เพราะเมื่อเอื้อนท้ายคำครั้งที่ 6 แล้วก็จบท่อนเพลงจึงไม่มีเอื้อนอิสระต่อไปอีก

เทียนหลังมีเอื้อนท้ายคำและเอื้อนอิสระอย่างละ 5 ครั้ง ไม่มีเอื้อนท้ายคำหลังกลุ่มคำร้อง “แม่เนื้อเหลือง” และไม่มีเอื้อนอิสระหลังเอื้อนท้ายคำครั้งสุดท้ายซึ่งเป็นการจบท่อนเพลง

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงสุดสงวนแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ลวง (B2)		ถ้ำ (B2-1) พี่ (B2-1)	น้อง (B2-3)	
จง (B3)	สัตย์ (F1)	ให้ (F1-6)	จิ (B3)	หมอง(F2-3-5)
	บิตี (B2-3) เกิด (B1)			

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เป็น (F2)		ให้ (F2-1)		เชิญ (B2-5)
		เนื่อง (F2-1)		สา (B2-5)
ชา (B3)	ส (F2)		ระ (3)	
	ง่า (F2-1)		พัด (B3-5)	
เปลื้อง(F2)			วิ (B3)	
		แม่ (B2-1)		
			เนื้อ (B3-5)	
ดั่ง (2)				เหลือ (B3-5)
ทอง (B2)				
มา (F2)				
		ทาบ (F2-1)		
			ทับ (F2-3)	

คำร้องทั้งหมดมี 31 พยางค์แยกแยะตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	8	พยางค์
เสียงเอก	5	พยางค์
เสียงโท	7	พยางค์

เสียงตรี	7	พยางค์
เสียงจัตวา	4	พยางค์

คำร้องเสียงสามัญมี 8 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมด เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้อง แล้วตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 7 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

- คำร้องเสียงเอกมี 5 พยางค์ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียงเดียว 3 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ ใช้โน้ตสองเสียง 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3-2 และ 2-1 ของบันไดเสียง การใช้โน้ตทั้ง 2 เสียงใน 2 พยางค์นี้เป็นทำนองเพลงที่เริ่มจากเสียงใดเสียงหนึ่งแล้วเลื่อนไหลต่ำลง 1 ชั้นของบันไดเสียง

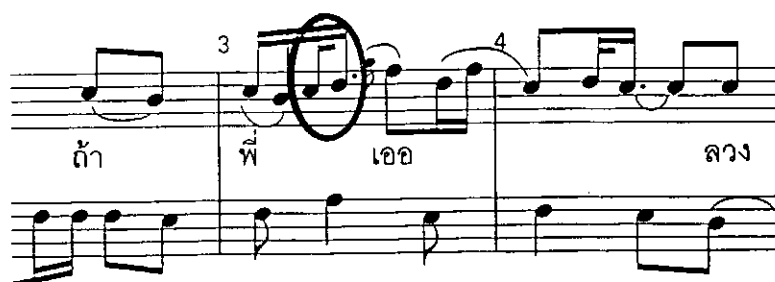
- คำร้องเสียงโท มี 7 พยางค์ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตสองเสียงทั้ง 7 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 6 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6-1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์

- คำร้องเสียงตรีมี 7 พยางค์ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วมีทั้งพยางค์ที่ใช้โน้ต 2 เสียง และพยางค์ที่ใช้โน้ตเสียงเดียว พยางค์ที่ใช้โน้ต 2 เสียง มี 4 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-3 และ 3-5 ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ ส่วนพยางค์ที่ใช้โน้ตเสียงเดียวนั้นตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียงทั้ง 3 พยางค์

- คำร้องเสียงจัตวามี 4 พยางค์ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วมีการใช้โน้ต 2 เสียง คือเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และใช้โน้ต 3 เสียงคือเสียงที่ 2-3-5 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ โดยทำนองร้องเริ่มที่เสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และเริ่มที่เสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ คำร้องทั้ง 4 พยางค์นี้จบลงที่เสียงที่ 5 ของบันไดเสียงทุกพยางค์

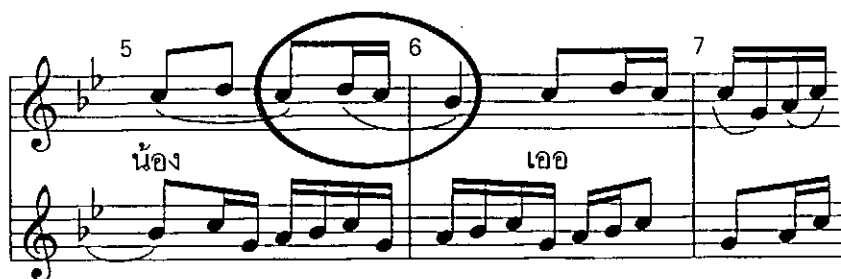
3. เอื้อนท้ายคำ

เพลงสุดสงวนเป็นเพลงท่อนเดียวแต่ร้อง 2 เที้ยว การวิเคราะห์แยกวิเคราะห์ทีละเที้ยว เที้ยวแรก เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3 มีทำนองดังนี้

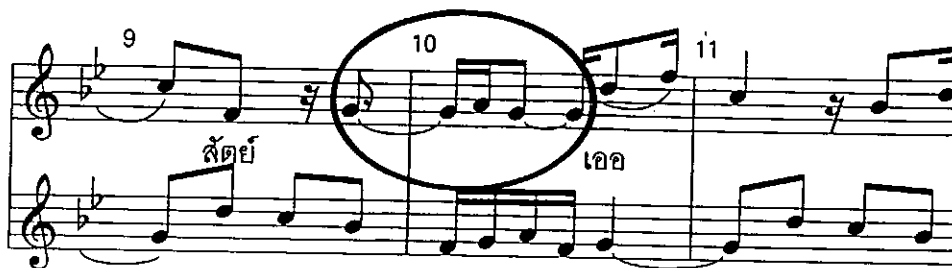
เป็นเอื้อนต่อจากคำว่า “พี” ในกลุ่มคำร้อง “ถ้าพี” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียงเร ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง ทดร ฟซ ทำนองเพลงวรรคนี้เป็นทำนองเพลงที่เคลื่อนสูงขึ้นไปหาลูกตก แต่คำว่า “พี” เป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์โทซึ่งเสียงต้องเลื่อนไหลต่ำลง เมื่อร้องคำว่า “พี” โดยใช้โน้ต โด-ที แล้ว ทำให้ต้องเอื้อนท้ายคำสูงขึ้นไปโดยใช้โน้ต โด-เร เพื่อให้ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5-6 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนต่อจากคำว่า “น้อง” ในกลุ่มคำร้อง “ลวงน้อง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ซึ่งเป็นทำนองเพลงที่เคลื่อนต่ำลงมาหาลูกตกเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “น้อง” เป็นคำวรรณยุกต์เสียงตรีซึ่งมีเสียงสูง ในการร้องเป็นทำนองเพลงใช้โน้ต โด-เร โดยมีเอื้อนท้ายคำที่ใช้โน้ต โด-เร-โด-ที ให้ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนต่อจากคำว่า “สัตย์” ในกลุ่มคำร้อง “ให้หมองสัตย์” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “สัตย์” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อร้องเป็นทำนองใช้โน้ตเสียง ฟา โดยมีเอื้อนท้ายคำที่ใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล เพื่อให้ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 15 มีทำนองดังนี้

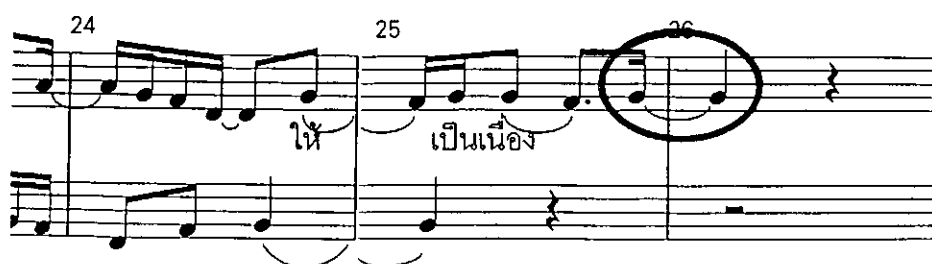
เป็นเอื้อนต่อจากคำว่า “บัดิ” ในกลุ่มคำร้อง “จ ง วิ บั ดิ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “บัดิ” เป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์เอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ ในการร้องใช้โน้ตเสียง โด แล้วมีเอื้อนท้ายคำเพียงเสียงเดียวคือเสียง เร ซึ่งตรงกับเสียงของลูกตก

- เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 17-18 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนท้ายคำต่อจากคำว่า “เขีญ” ในกลุ่มคำร้อง “เกิดเขีญ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “เขีญ” เป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์จัตวาที่เป็นเสียงเลื่อนไหลขึ้นสูง เมื่อร้องเป็นทำนองเพลงใช้โน้ต 2 เสียงที่มีห่างกันคู่ 4 ได้แก่โน้ตเสียง โด-ฟา การเอื้อนท้ายคำเหมือนกับเอื้อนท้ายคำครั้งที่ 2 ซึ่งมีลูกตกเป็นเสียงเดียวกัน

- เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 6 อยู่ในห้องที่ 25-26 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนเพียงเสียงเดียวเช่นเดียวกับเอื้อนครั้งที่ 4 เอื้อนนี้นี้ต่อจากคำร้อง “เนื่อง” ในกลุ่มคำร้อง “ให้เป็นเนื่อง” ลูกตกของท่านองเพลงวรรณคดีตรงกับเสียง ซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ของบันได - เสียง ฟซล ดร คำว่า “เนื่อง” เป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์โทที่มีเสียงเลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อร้องเป็น ท่านองร้องใช้ ซอล-ฟา แล้วมีเอื้อนท้ายคำเสียงเดียวเป็นเสียง ซอล

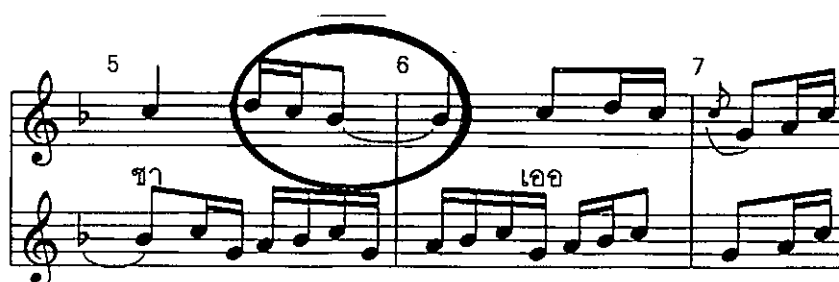
เที่ยวหลัง การร้องเที่ยวหลังนี้แม้ว่าจะเป็นการร้องซ้ำเที่ยวแรกก็ตามแต่ท่านองเอื้อนท้ายคำบางที่ไม่เหมือนกันเพราะคำร้องก่อนเอื้อนท้ายคำแตกต่างกัน

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3 มีท่านองดังนี้

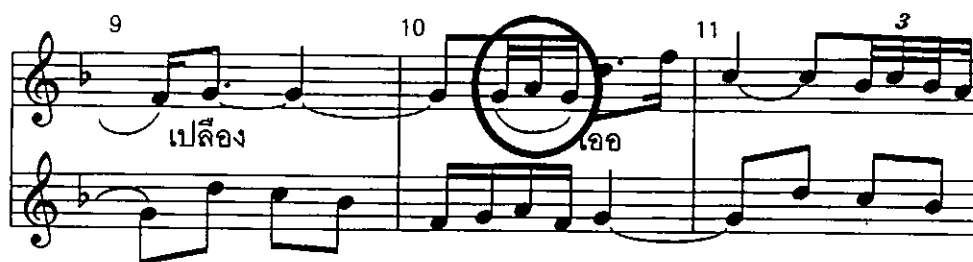
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “พัด” ในกลุ่มคำร้อง “สารพัด” คำว่า “พัด” เป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ตรีซึ่งมีเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นท่านองร้องใช้โน้ต 2 เสียงคือ เร-ฟา และเอื้อนท้ายคำลงเสียงลูกตกที่เสียง เร เพียงเสียงเดียว

- เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5-6 มีท่านองดังนี้

เอื้อนนี้นี้คล้ายคลึงกับเอื้อนครั้งที่ 2 ของเที่ยวแรก เอื้อนในเที่ยวแรกใช้โน้ต โด-เร-โด-ที แต่ในเที่ยวหลังใช้โน้ต เร-โด-ที ทั้งนี้เพราะคำว่า “ชา” ในกลุ่มคำร้อง “วิชา” เป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์สามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นท่านองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด การประดิษฐ์เอื้อนท้ายคำไปหาลูกตกจึงใช้โน้ต เร-โด-ที โดยไม่เอื้อนซ้ำที่เสียง โด อีก

- เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้มีทำนองเช่นเดียวกับเอื้อนครั้งที่ 3 ของเที่ยวแรกโดยเอื้อนต่อจากคำว่า “เปลื้อง” ในกลุ่มคำร้อง “สง่าเปลื้อง” คำว่า “เปลื้อง” เป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์สามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประคิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง ซอล ยาว 2 จังหวะและมีเอื้อนท้ายคำติดต่อไปเลย

- เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 17 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ควรจะอยู่ตรงกับคำว่า “เหลือ” ของกลุ่มคำร้อง “แม่เนื้อเหลือ” แต่คำว่าเหลือ เป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์จัตวา ซึ่งมีเสียงเลื่อนไหลสูงขึ้น และในตำแหน่งนี้ทำนองเพลงเป็นเสียง เร-ฟา พอดี จึงไม่มีเอื้อนท้ายคำหลังคำว่า “เหลือ” เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 4 เทียบหลังจึงอยู่ตรงกับ เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 5 ของเที่ยวแรก อย่างไรก็ตามเอื้อนนี้มีทำนองคล้ายกับเอื้อนท้ายคำครั้งที่ 5

- เอื้อนท้ายคำครั้งที่ 5 เป็นเอื้อนสุดท้ายของเที่ยวหลังอยู่ในห้องที่ 26 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ทับ” ในกลุ่มคำร้อง “มาทาบทับ” คำว่า “ทับ” เป็นคำที่มีเสียงวรรณยุกต์ตรี เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องใช้โน้ต ซอล-ลา แต่ลูกตกของทำนองเพลงนี้เป็นเสียงซอล เอื่อนท้ายคำจึงต้องเอื่อนให้ตรงกับเสียง ซอล โดยใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล และลูกตกของทำนองร้องอยู่ในตำแหน่งที่ “ย้อย” เหลื่อมไปตกหลังลูกตกของทำนองเพลง

4. เอื่อนอิสระ

เที่ยวแรก เอื่อนอิสระในเพลงสุดสงวนแบ่งตามตำแหน่งของการเอื่อนได้ 2 ลักษณะ คือ

1. เอื่อนโดยไม่ผ่านลูกตกของวรรคเพลง การเอื่อนนี้เอื่อนต่อจากเอื่อนท้ายคำไปจนถึงกลุ่มคำร้องกลุ่มต่อไป การเอื่อนแบบนี้มี 2 ครั้ง คือ

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้มีการประดิษฐ์ทำนองเอื่อนให้สัมพันธ์กับทำนองเพลงโดยใช้โน้ต ซอล-ฟา-เร-ฟา-โด แต่ตำแหน่งของเสียงสำคัญคือจังหวะตกต้นห้องที่ 4 ของทำนองเพลงและทำนองเอื่อนแตกต่างกัน ในขณะที่จังหวะตกกลางห้องที่ 3 ใช้โน้ตเสียง ฟา เหมือนกัน

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 15-16 มีทำนองเพลงดังนี้

เสียงสำคัญของทั้งสองทำนองอยู่ที่จังหวะตกต้นห้องที่ 16 และใช้โน้ตเสียงเดียวกันคือเสียง เร แต่ที่ทำนองร้องมีการประดิษฐ์ทำนองร้องให้มีการ “ย้อย” เสียง เร ที่ทำนองร้องจึงอยู่หลังจังหวะตก และที่จังหวะตกกลางห้องที่ 15 ใช้โน้ตเสียง ฟา เหมือนกันทั้ง 2 ทำนอง

2. เอื่อนโดยผ่านลูกตกของวรรคเพลง เอื่อนลักษณะนี้มี 3 ครั้ง คือ

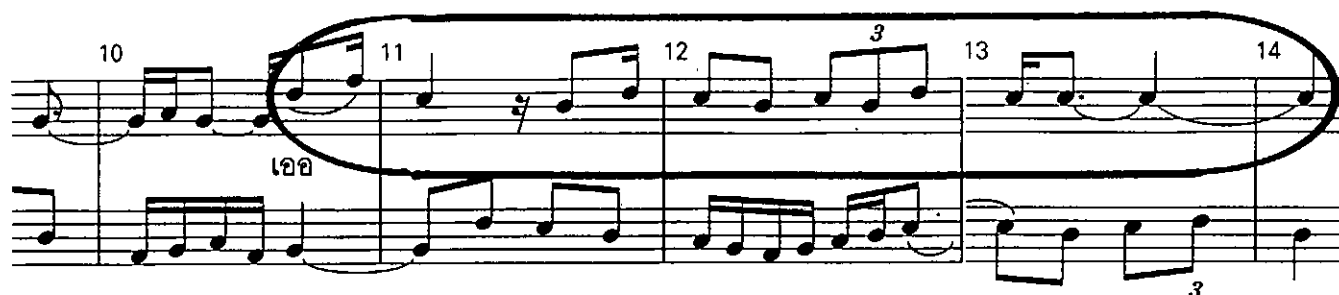
- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6-7 เป็นการเอื้อที่ผ่านลูกตกเพียงลูกตกเดียว ทำนองเอื้อนี้

คือ

เอื้อในห้องเพลงห้องที่ 6 ใช้เสียง โด เป็นหลัก เสียง โด นี้ตรงกับจังหวะยก ในห้องที่ 6 ของทำนองเพลง ในขณะที่ต้นห้องที่ 7 เป็นลูกตกของวรรคเพลงซึ่งตรงกับเสียง ซอล ที่ทำนองเอื้อนมีการประดิษฐ์ทำนองเอื้อนให้เสียงของลูกตกอยู่หลังจังหวะตกทำนองเอื้อนในห้องที่ 7 มีทำนองเอื้อนเหมือนกับทำนองเพลง

- เอื้อครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 10-14 มีทำนองดังนี้

ทำนองเอื้อนนี้ผ่านลูกตก 2 ลูกตกคือ ลูกตกแรกอยู่ที่ต้นห้องที่ 11 ตรงกับเสียง ซอล แต่ลูกตกนี้ที่ทำนองเอื้อนตรงกับเสียง โด ลูกตกที่ 2 อยู่ที่ต้นห้องที่ 13 ตรงกับเสียง โด ซึ่งทำนองร้องที่ลูกตกนี้ใช้เสียง โด ตรงกับลูกตกของทำนองเพลง เอื้อนอิสระนี้แม้ว่าจะมีความยาว 3 ห้องเพลงและผ่านลูกตก 2 ลูกตก แต่ทำนองเอื้อนมีความสัมพันธ์กับทำนองเพลงน้อยมาก มีเพียงลูก

ตกต้นห้องที่ 13 เท่านั้นที่ทั้ง 2 ทำนองใช้โน้ตเดียวกัน ส่วนอื่น ๆ ไม่มีความสัมพันธ์กันเลยทั้งรูป -
แบบของจังหวะและรูปแบบของทำนอง

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 18-24 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนอิสระที่มีความยาวที่สุดของท่อนเพลงโดยมีความยาว 6 ห้องเพลง และเป็นการ
เอื้อนที่ผ่านลูกตก 3 ลูกตกแรกของเอื้อนนี้อยู่ที่จังหวะตกต้นห้องที่ 19 ตรงกับโน้ตเสียง เร ซึ่งเป็น
เสียงที่ 3 ของบันไดเสียง ทดร ฟซ ลูกตกที่สอง อยู่ที่จังหวะตกต้นห้องที่ 21 ตรงกับโน้ตเสียง โด
ซึ่งเป็นเสียงขั้นที่ 2 ของบันไดเสียง และลูกตกลูกที่สามอยู่ที่จังหวะตกต้นห้องที่ 23 ตรงกับโน้ต
เสียง ซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง ฟซล ดร ลูกตกทั้ง 3 ลูกตกของทำนองเพลงและ
ทำนองร้องตรงกันทุกลูกตกแต่ลูกตกแรกของทำนองร้องมีการ “ย้อย” ทำให้เสียงลูกตกของทำนอง
ร้องอยู่หลังจังหวะตก ทำนองเอื้อนไปยังลูกตกแรกและลูกตกที่สามมีความสัมพันธ์กับทำนอง
เพลงโดยมีทิศทางของทำนองไปในทิศทางเดียวกัน แต่ทิศทางของทำนองเอื้อนไปยังลูกตกลูกที่
สอง ไม่สัมพันธ์กับทิศทางของทำนองเพลง ทำนองเอื้อนหลังลูกตกลูกที่สามมีการประดิษฐ์
ทำนองที่คล้ายคลึงกับทำนองเพลงโดยใช้โน้ตเหมือนกันคือ ลา-โด-ซอล-ลา-ซอล-ฟา-เร

เทียบหลัง

1. เอื้อนโดยไม่ผ่านลูกตกของวรรคเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้อง 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้คล้ายกับเอื่อนครั้งที่ 1 ของเที่ยวแรก ต่างกันที่ในห่องเพลงห่องที่ 4 ของเที่ยวหลังเป็นเอื่อนที่ใช้โน้ตเสียง โด เสียงเดียว

2. เอื่อนโดยผ่านลูกตกของวรรคเพลง

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห่องที่ 6-8 มีทำนองดังนี้

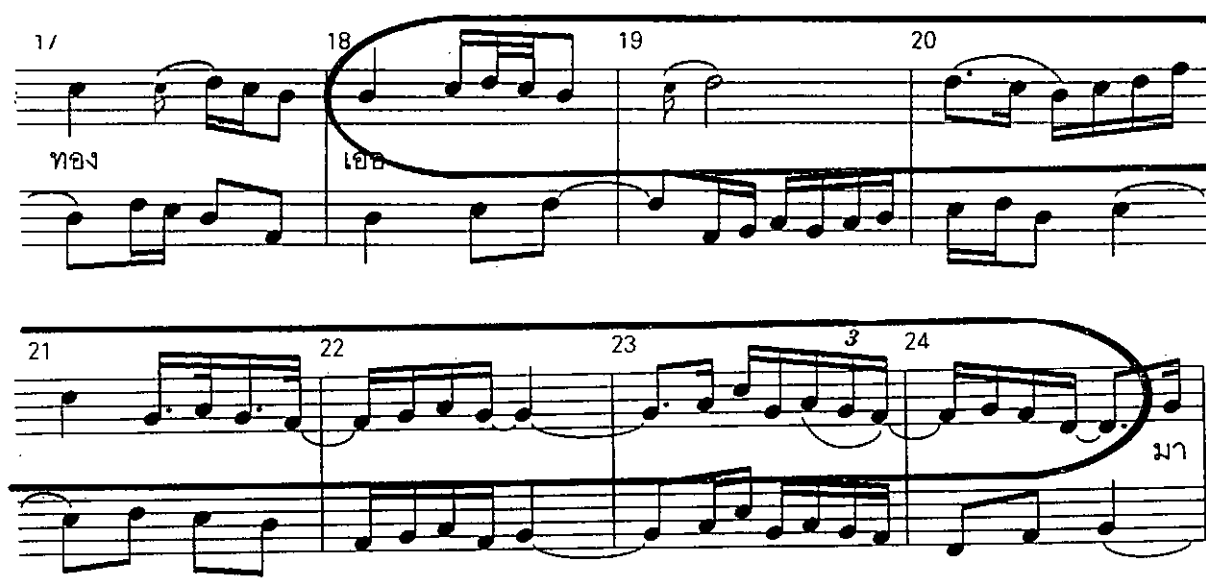
เอื่อนนี้แตกต่างจากเที่ยวแรกคือ เอื่อนเที่ยวหลังยาวกว่าเอื่อนเที่ยวแรก เพราะกลุ่มคำร้องที่ต่อจากเอื่อนนี้ในเที่ยวแรกมี 3 พยางค์ ในขณะที่กลุ่มคำร้องในเที่ยวหลังคือ “สง่าเปลื้อง” มีคำว่า “สง่า” ซึ่งเป็นคำที่มีอักษรนำทำให้ร้องสั้นกว่าคำว่า “ให้หมอง” เอื่อนครั้งที่ 2 ของเที่ยวหลังจึงเอื่อนยาวกว่าโดยเพิ่มเอื่อนที่ห่องเพลงห่องที่ 8 โดยใช้โน้ต ฟา-ซอล-ฟา-เร

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห่องที่ 10-14 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้มีลูกตกเหมือนกับเที่ยวแรกแต่มีทำนองแตกต่างกัน ทำนองเอื้อนในท้องเพลงห้องที่ 11-12 นั้นมีทิศทางของทำนองเอื้อนใกล้เคียงกับทำนองเพลง คือทำนองเอื้อนเคลื่อนต่ำลงมาถึงเสียง ฟา แล้วเคลื่อนสูงขึ้นไปถึงเสียง โด ตำแหน่งของเสียง ฟา ในทำนองเอื้อนอยู่ก่อนทำนองเพลง ซึ่งในเอื้อนอื่น ๆ มักพบว่าเสียงสำคัญในทำนองเอื้อนมักจะ “ย้อย” เหลื่อมไปอยู่หลังของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 18-24 มีทำนองดังนี้

ลูกตกของทำนองเอื้อนเที่ยวหลังเหมือนกับลูกตกของเที่ยวแรกการประดิษฐ์ทำนองเอื้อนแตกต่างกันที่ห้องเพลงห้องที่ 21-22 ทำนองเอื้อนหลังลูกตกเสียง โด ต้นห้องเพลงห้องที่ 21 นั้น มีการประดิษฐ์ทำนองเอื้อนให้เลื่อนไหลต่ำลงมาถึงเสียง ฟา (ต้นห้องที่ 22)

24. เพลงมอญขว้างดาบ

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงมอญขว้างดาบแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ท่อน 1	- ไขว่มีอสูด	- มี	มี -

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ท่อน 2	ลดลง	มี	มี
	ตรงไหน	มี	-
	ซัก(ท้ายคำ)ดาบ(ท้ายคำ)สั้น	-	มี
	แกว่งกราย	มี	มี
	ทั้ง(ท้ายคำ)ซ้าย(ท้ายคำ)ขวา	มี	-
	-	-	มี
	นั่ง(ท้ายคำ)ดำรง	-	มี
	ทรงกาย	-	มี
	ชายนางดา	มี	-
	ทำท่วงที	-	มี
	เงื้อ(ท้ายคำ)ง่า	มี	มี
	เป็นท่าฟัน	-	-

เนื้อร้องแบ่งเป็นกลุ่มคำร้องได้ 6 กลุ่มทั้ง 2 ท่อน เชื่อมต่อจากกลุ่มคำร้องมีทั้งเชื่อมท้ายคำและเชื่อมอิสระ บางกลุ่มมีแต่เชื่อมท้ายคำ และบางกลุ่มมีแต่เชื่อมอิสระ นอกจากกลุ่มคำกลุ่มสุดท้ายของทั้ง 2 ท่อน ไม่มีเชื่อมใด ๆ ต่อท้ายกลุ่มคำ

ในท่อน 1 มีเชื่อมท้ายคำระหว่างคำในกลุ่มที่ 4 และ 6 โดยในกลุ่มที่ 4 มีเชื่อมระหว่างคำว่า “ซัก” กับ “ดาบ” ในกลุ่มที่ 6 มีเชื่อมระหว่างคำว่า “ทั้ง” กับ “ซ้าย” ในท่อนที่ 2 มีเชื่อมท้ายคำระหว่างคำร้องในกลุ่มคำกลุ่มที่ 1 โดยอยู่ต่อจากคำว่า “นั่ง” และอยู่ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 5 ต่อจากคำว่า “เงื้อ”

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญขว้างดาบแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
มือ (B2)		ไขว้ (B2-1)		

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ลง (F2) ตรง (B2)	สอด (B1)	ลอด (F2-1)		
	ไหล่ (B2-1)		นั้ (B2-3) ซัก (F6-5)	
	ดาบ (F5-3)	ลั้ (F5-3)		
กราย (F2)	แกว่ง (F1)		ทัง (B3-5) ซ้าย (B2-3)	
		นั้ (B2-1)		ขวา (B2-5)
ดำ (B3) รง (B3) ทรง (B5) กาย (B5) ชาย (C2)				
ดา (C2) ท่า (B3)				นาง (C3-5)
ที (B2)		ท่วง (B5-2-1)		
		ง่า (B2-1)	เงื่อ (B2-3)	

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เป็น (F2)		ท่า (F2-1)		
พ้น (F2)				

คำร้องทั้งหมดมี 32 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	14	พยางค์
เสียงเอก	4	พยางค์
เสียงโท	7	พยางค์
เสียงตรี	5	พยางค์
เสียงจัตวา	2	พยางค์

- เสียงสามัญ 14 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียวทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 9 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 3 พยางค์และตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

- เสียงเอก 4 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง ทั้ง 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-1 และ 5-3 ของบันไดเสียง

- เสียงโท 7 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 6 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 5 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5-3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 3 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-2-1 ของบันไดเสียง

- เสียงตรี 5 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6-5 และ 3-5 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

- เสียงจัตวา 2 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้ง 2 พยางค์ โดยร้องตรงกับเสียงที่ 2-5 และ 3-5 ของบันไดเสียง

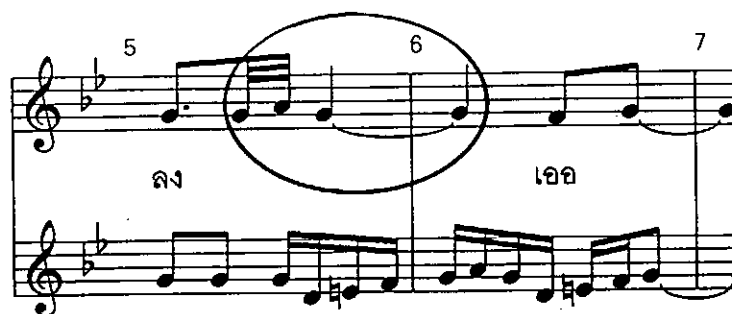
3. เอื้อนท้ายคำ

ท่อน 1 เอื้อนท้ายคำในท่อน 1 มี 9 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “สอด” ในกลุ่มคำร้อง “ไขว้มือสอด” คำว่า “สอด” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อร้องเป็นทำนองแล้วใช้น้ตเสียง ที่ ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ แล้วจึงเอื่อนโดยใช้โน้ต โด-เร-โด-โด เพื่อให้ลงเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง โดที่ต้นห้องที่ 4 - เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5-6 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ลง” ในกลุ่มคำร้อง “ลอดลง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “ลง” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง ซอล โดยมีการเอื่อนโดยใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล อีกเพื่อปรุงแต่งคำร้องคำว่า “ลง”

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 10 มีทำนองดังนี้

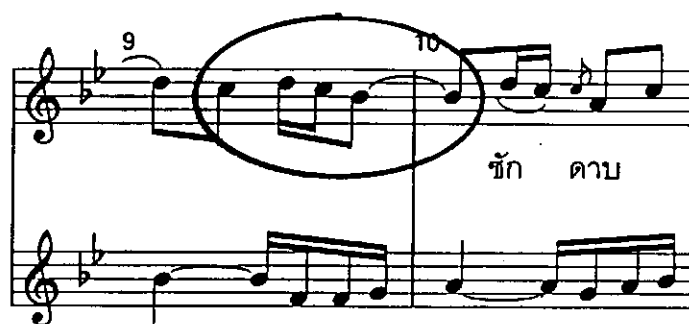
เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเพียงเสียงเดียวคือเสียง โด เป็นเอื้อนระหว่างคำในกลุ่มคำร้องโดยอยู่ต่อจากคำว่า “ชัก” ซึ่งใช้โน้ตเสียง เร เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเพื่อเน้นคำว่า “ชัก” ที่เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 10 มีทำนองดังนี้

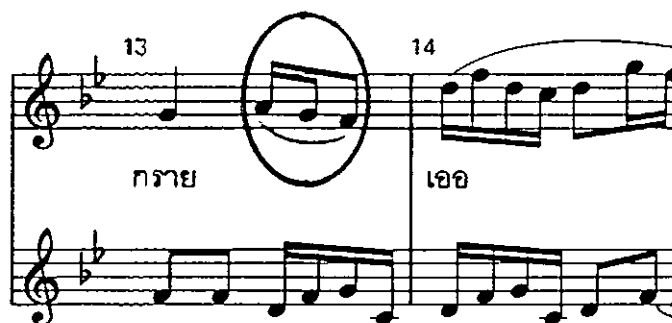
เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียวเช่นเดียวกับเอื้อนครั้งที่ 3 เป็นเอื้อนเสียง โด ที่อยู่ต่อจากคำว่า “ดาบ” คำว่า “ดาบ” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-ลา แล้วจึงเอื้อนด้วยเสียง โด เพื่อเน้นคำว่า “ดาบ” ให้คำเสียงต่ำ

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นั่น” ในกลุ่มคำ “ตรงไหนนั่น” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร พซ คำว่า “นั่น” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด-เร จากนั้นเป็นการเอื้อนโดยใช้โน้ต โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 6 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

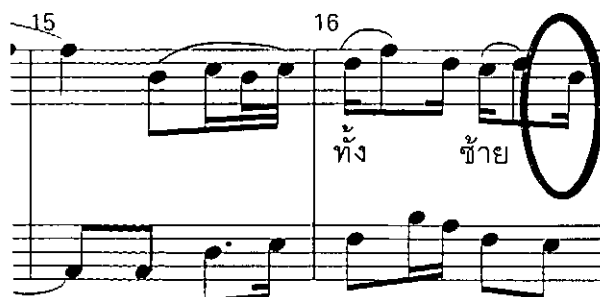
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “กราย” ในกลุ่มคำร้อง “แกว่งกราย” ลูกตกของท่านองเพลง
วรรคนี้คือเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “กราย” เป็นคำ
เสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง ซอล ซึ่งเป็นเสียงที่ 2
ของบันไดเสียง แล้วจึงเอื่อนท้ายคำโดยใช้น้ต ลา-ซอล-ฟา

- เอื่อนครั้งที่ 7 อยู่ในห้องที่ 16 มีทำนองดังนี้

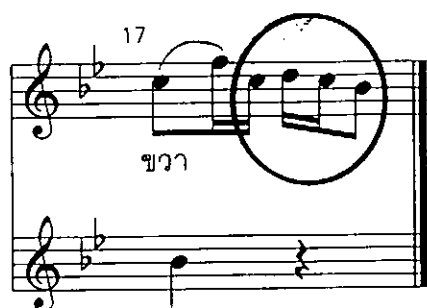
เอื่อนนี้เป็นเอื่อนเพียงเสียงเดียว อยู่ต่อจากคำว่า “ทั้ง” คำว่า “ทั้ง” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็น
เสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต เร เพื่อให้ลงเสียงโครงสร้างของท่านองเพลงที่
ต้นห้องที่ 16

- เอื่อนครั้งที่ 8 อยู่ในห้องที่ 16 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียว อยู่ต่อจากคำว่า “ซ้าย” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต โด-เร แล้วเอื้อนด้วยน้ตเสียง ที่ ซึ่งต่ำกว่าคำร้องเพื่เน้นให้คำร้องเป็นคำเสียงสูง

- เอื้อนครั้งที่ 9 อยู่ในห้องที่ 17 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ขวา” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที่ ที่ต้นห้องที่ 17 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ขวา” เป็นคำเสียงจัตวาซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลสูงขึ้น เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ต โด-เร-โด-ที เพื่อเอื้อนให้ลงเสียงลูกตก

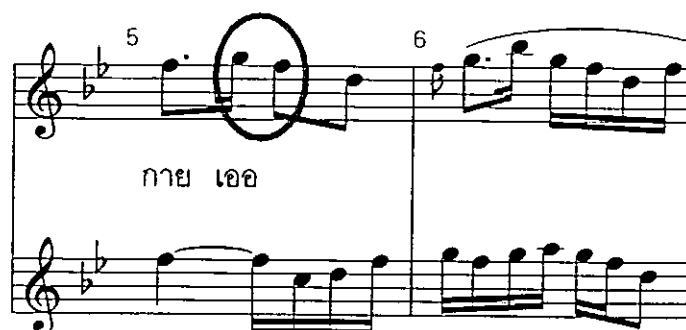
ท่อน 2 มีเอื้อนท้ายคำ 5 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

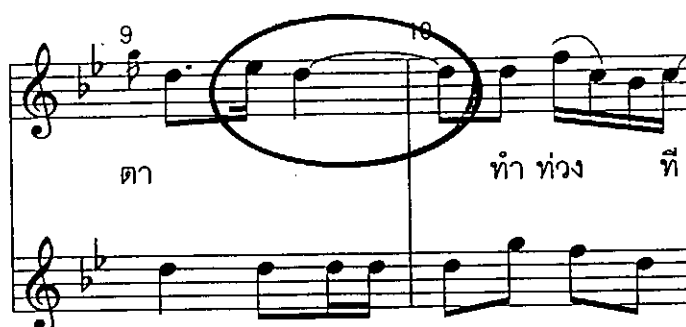
เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียวอยู่ต่อจากคำว่า “นั่ง” เอื้อนนี้ใช้เสียง เร เพื่อเชื่อมคำร้องคำต่อไปคือคำว่า “ดาร์ง” ซึ่งใช้น้ตเสียง เร

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 5 มีทำนองดังนี้

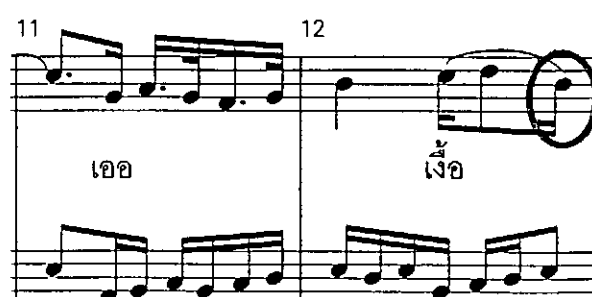
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “กาย” ในกลุ่มคำร้อง “ทรงกาย” ลูกตกของทำนองเพลงวรรค
 นี้คือเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 5 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “กาย” เป็นคำเสียง
 สามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ฟา แล้วเอื่อนโดยใช้โน้ต
 เสียง ซอล-ฟา เพื่อเกลาคำร้องคำว่า “กาย”

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 9-10 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ตา” ในกลุ่มคำร้อง “ชายนางตา” ลูกตกของทำนองเพลงวรรค
 นี้คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ดรม ซล คำว่า “ตา” เป็นคำเสียงสามัญ
 ซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง เร ตรงกับเสียงลูกตก แล้วเอื่อนเพื่อ
 ประยุกต์คำว่า “ตา” โดยใช้โน้ต มี-เร

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 12 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียวอยู่ต่อจากคำว่า “เงื่อ” เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต โด-เร แล้วเอื้อนโดยใช้โน้ตเสียง ที่ ต่อท้ายเพื่อบรรยายให้คำว่า “เงื่อ” เป็นคำเสียงสูง

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เงื่อ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ที่ เริ่มต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดรี ฟซ คำว่า “เงื่อ” เป็นคำเสียง โท ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้ว ใช้โน้ต โด-ที ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกอยู่แล้ว แต่เมื่อร้องแล้วยังมีเอื้อนท้ายคำเสียง โด-เร-โด-ที ให้ลงเสียงลูกตกอีกครั้ง เป็นการเกลาคำร้องคำว่า “เงื่อ”

4. เอื้อนอิสระ

ท่อน 1 มีเอื้อนอิสระ 4 ครั้ง โดยเอื้อนผ่านเสียงลูกตก 3 ครั้ง และไม่ผ่านเสียงลูกตก 1 ครั้ง

1. เอื้อนโดยผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1-3 มีทำนองดังนี้

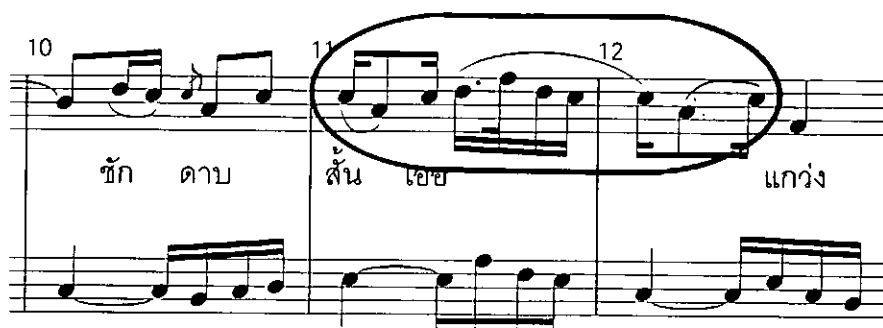
เอื่อนนี้เป็นเอื่อนก่อนคำร้อง โดยเอื่อนตามทิศทางของทำนองเพลงไปหาลูกตกของ
ทำนองเพลงเสียงซอลที่ต้นห้องที่ 3
- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6-8 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้เอื่อนไปหาลูกตกของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 7 แล้วเอื่อนไปหาเสียง
โครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 8 การเอื่อนไปหาเสียงลูกตกนั้นเป็นการเอื่อนตามทำนอง
เพลงโดยล็กจังหวะที่เสียงลูกตกเช่นเดียวกับทำนองเพลง หลังจากนั้นเป็นเอื่อนที่เอื่อนไปยังเสียง
โครงสร้างของทำนองเพลงคือเสียง เร โดยทิศทางการเอื่อนสวนทางกับทิศทางของทำนองเพลง
ทำนองเอื่อนนั้นเอื่อนต่ำลงมาหาเสียง เร แต่ทำนองเพลงสูงขึ้นไปหาเสียง เร
- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 14-15 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื่อนที่เริ่มที่เสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 14 แล้วเอื่อนผ่าน
เสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 15 ทิศทางการเอื่อนมีทิศทางเดียวกับทิศทางของ
ทำนองเพลง แต่ในเอื่อนไม่มีการล็กจังหวะที่เสียงลูกตกที่ต้นห้องที่ 15
2. เอื่อนโดยไม่ผ่านเสียงลูกตก มี 1 ครั้ง ที่ห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนที่ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ลา ที่ต้นห้องที่ 12 เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงและมีการผันเสียงสุดท้ายของการเอื้อนให้สูงขึ้นถึงเสียง โด เพื่อเน้นคำร้องคำต่อไปคือคำว่า “แกว่ง” ซึ่งเป็นคำเสียงเอกให้เป็นคำเสียงต่ำที่ชัดเจนขึ้น

ท่อน 2 มีเอื้อนอิสระ 5 ครั้ง เป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก 3 ครั้ง และผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง

1. เอื้อนโดยไม่ผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1-2 มีทำนองดังนี้

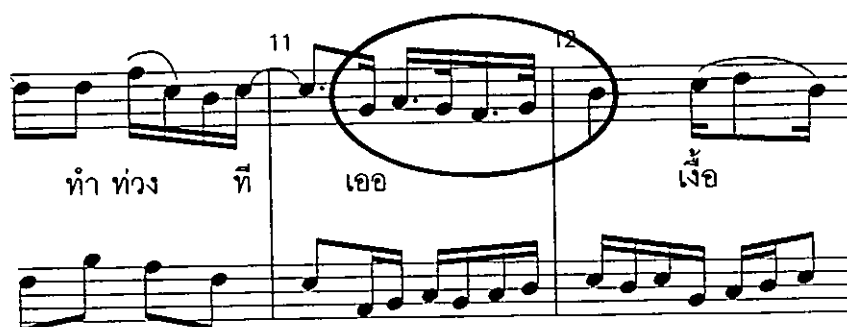
เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนตามทำนองเพลงโดยยืนอยู่ที่เสียง ที ซึ่งเป็นเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 3-4 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนที่ทำนองการเอื้อนแตกต่างจากทำนองเพลง และเสียงโครงสร้างของทำนองเอื้อนก็ไม่ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง การเอื้อนนี้เป็นการเอื้อนเพื่อเชื่อมคำร้องคำว่า “ทรง” กับคำว่า “กาย”

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เอื้อนผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 12 แต่เสียงโครงสร้างของทำนองเอื้อนเป็นเสียง ที ในขณะที่เสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเป็นเสียง โด ทั้งนี้เพื่อให้เสียงสุดท้ายของการเอื้อนคือเสียง ที นั้นสัมผัสกลมกลืนกับเอื้อนท้ายคำว่า “เจ้อ” กับคำว่า “ง่า”

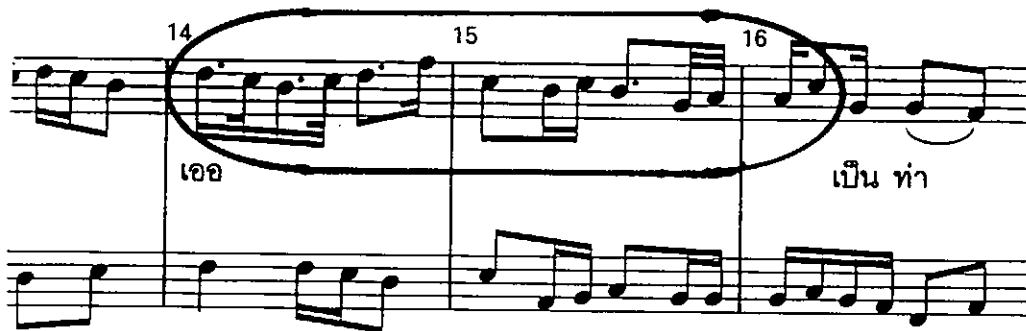
2. เอื้อนผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 6 และผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 7 แล้วเอื้อนต่อไปยังเสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 8 ซึ่งเสียงโครงสร้างของทางร้องและเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงแตกต่างกัน ทิศทางของการเอื้อนมีทิศทางเดียวกับทำนองเพลงแต่เสียงโครงสร้างของการเอื้อนที่ต้นห้องที่ 8 เป็นเสียง เร เพื่อให้กลมกลืนกับเสียงคำร้องคำต่อไปคือคำว่า “ชาย” ซึ่งใช้เสียง เร

- เอื้อครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 14-16 มีทำนองดังนี้

- เอื้อนี้เริ่มที่เสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 14 เอื้อผ่านเสียงลูกตกเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 15 แล้วเอื้อผ่านไปยังเสียงโครงสร้างที่ต้นห้องที่ 16 ซึ่งเสียงโครงสร้างของการเอื้อไม่ตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง เอื้อนี้มีการประดิษฐ์ทำนองเอื้อที่แตกต่างจากทำนองเพลงและมีการผันเสียงสุดท้ายของการเอื้อให้สูงขึ้นไปถึงเสียง โด

25. เพลงมอญยาดเล้

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงมอญยาดเล้ สามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	เอื้อนท้ายคำ	เอื้อนอิสระ
ท่อน 1	เมื่อเอ๋ย	มะ	มะ
	เมื่อนั้น	มะ	.
	จอมหงสาวดีบุเรศ	มะ	มะ
	เขตขัณฑ์	มะ	.
ท่อน 2	ครอบครอง	.	มะ
	นคร	.	มะ
	รามัญ	มะ	.
	ได้ทราบข่าว	.	มะ
	โจษจัน	.	มะ
	กันมา	.	มะ

	กลุ่มคำร้อง	เงื่อนไขท้ายคำ	เงื่อนไขอิสระ
ท่อน 3	ว่ามหาธรร-	มี	-
	-มราชนรินทร์	มี	-
	เจ้าแผ่นดิน	มี	-
	กรุงไถยนาถา	มี	-
ท่อน 4	ผลัดเปลี่ยน	มี	-
	ผู้ครองพารา	มี	-
	ณ กรุงศรีอยุธยา	มี	-
	ธานี	มี	-

กลุ่มคำร้องท่อน 1 แบ่งเป็น 4 กลุ่ม ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 3 มีทั้งเงื่อนไขท้ายคำและเงื่อนไขอิสระ ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2, 4 มีแต่เงื่อนไขท้ายคำ ไม่มีเงื่อนไขอิสระ

กลุ่มคำร้องท่อน 2 แบ่งเป็น 6 กลุ่ม ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 2, 4 และ 5 มีเงื่อนไขอิสระ ไม่มีเงื่อนไขท้ายคำ ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 และ 6 มีเงื่อนไขท้ายคำ แต่ไม่มีเงื่อนไขอิสระ

กลุ่มคำร้องท่อน 3 และ 4 แบ่งคำร้องเป็น 4 กลุ่ม ซึ่งท้ายคำร้องแต่ละกลุ่มมีแต่เงื่อนไขท้ายคำ ไม่มีเงื่อนไขอิสระเลย

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงมอญยาดเล้สามารถแยกเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
เอย (B3)		เมื่อ (B2-1)	นั้น (F2-3)	
		เมื่อ (F5-2-1)		
จอม (B1)				หง (B1-2)
				สา (B1-2)

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ดี (B1)	บุ (B1)	เรศ (B1-6)	ว (B1)	ชั้นท์ (F3-5)
	เขต (F2-3)			
ครอง (G2)		ครอบ (B2-1)		
คร (F3-2)			น (F3)	
รา (B2)				หา (B6-1)
มัญญ (B2)		ได้ (B2-1)		
		ทราบ (B2-1)		
	ข่าว (B2-3)			
	โฆษ (F1)			
จัน (F2)				
กัน (B1)				
มา (B2)		ว่า (B1-6)	ม (B5)	
ธรรม (B6)				
ม (B5)				
		ราช (B5-1)		
รินทร์ (B3)			น (B5-3)	

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ดิน (B2) กรุง (B5) ไทย (B6) นา (B2)	แผ่น (B1)	เจ้า (B5-1)		ดา (B2-5)
ครอง (B3) พา (B5-3) รา (B3) กรุง (B3)	ผลิต (B5-6) เปลี่ยน (B6-5)	ผู้ (B5-3-6)	ณ (B5)	ศรี (B2-5)
ยา (B2) ธา (B2) นี (B2)	อ (B3)		ยุธ (B5) ธ (B3)	

คำร้องทั้งหมดมี 56 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญ	24	พยางค์
เสียงเอก	8	พยางค์
เสียงโท	10	พยางค์
เสียงตรี	8	พยางค์

เสียงจิตวามี

6 พยางค์

- คำร้องเสียงสามัญมี 24 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 21 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 10 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 5 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ เป็นคำร้องสองเสียง 3 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 3-2, 1-2, และ 5-3 ของบันไดเสียงตามลำดับ

- คำร้องเสียงเอกมี 8 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 4 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์และตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้องสองเสียง 4 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5-6 และ 6-5 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

- คำร้องเสียงโทมี 10 พยางค์เป็นคำร้องสองเสียง 8 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง 4 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-1และ 1-6 ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ คำร้องสามเสียงมี 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-2-1 และ 5-3-6 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

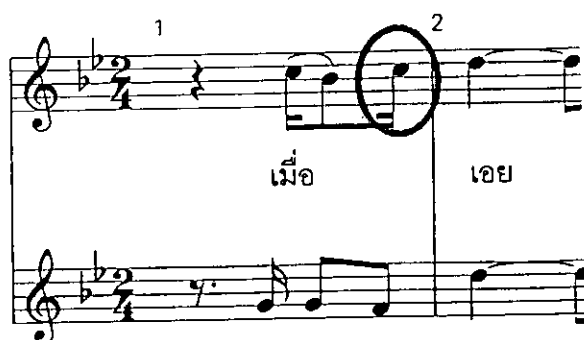
- คำร้องเสียงตรีมี 8 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 6 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ตรงกับเสียงที่ 3 ของบันไดเสียง 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 5 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ เป็นคำร้องสองเสียง 2 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2-3 และ 5-3 อย่างละ 1 พยางค์

- คำร้องเสียงจิตวา มี 6 พยางค์ เป็นคำร้องสองเสียงทั้งหมดซึ่งตรงกับเสียงที่ 1-2 และ 2-5 ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3-5 และ 6-1 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

ท่อน 1

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เมื่อ” ในกลุ่มคำร้อง “เมื่อเอย” เป็นเอื้อนที่อยู่ระหว่างคำในกลุ่มคำร้อง เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียง โด เสียงเดียวเชื่อมระหว่างคำร้อง “เมื่อ” และ “นั่น”

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

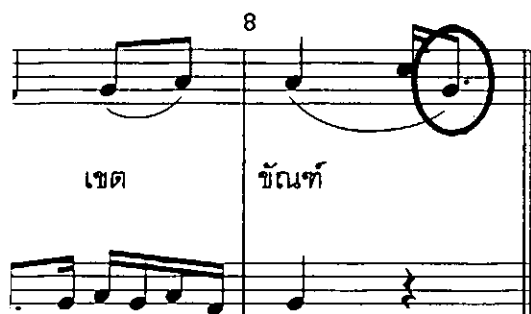
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นั่น” ในกลุ่มคำร้อง “เมื่อนั่น” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือ เสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 4 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ทตร ฟซ คำว่า “นั่น” เป็นคำเสียงตรี ซึ่งเป็นเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-ลา แล้วเอื้อนท้ายคำด้วยโน้ตเสียง ซอล เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 6 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เรศ” ในกลุ่มคำร้อง “จอมหงสาวดีบุเรศ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือ เสียง ที ที่ต้นห้องที่ 6 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทตร ฟซ คำว่า “เรศ” เป็นคำเสียงโทซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลลงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นคำร้องแล้วใช้โน้ต ที-ซอล แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ที-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ขันท์” ในกลุ่มคำร้อง “เขตขันท์” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “ขันท์” เป็นคำเสียงตรี ซึ่งมีเสียงสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ลา-โด แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง ซอล เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

ท่อน 2

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 8-9 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “มัญ” ในกลุ่มคำร้อง “รามัญ” ลูกตกของทำนองเพลงวรรณคดีคือ เสียง เร ที่ต้นห้องที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “มัญ” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นคำเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นคำร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด-ที แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้โน้ตเสียง ที-โด แต่เสียงสุดท้ายของเอื้อนท้ายคำนี้ไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 16 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “มา” ในกลุ่มคำร้อง “กันมา” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้ที่ต้นห้องที่ 16 คือ เสียง ที ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “มา” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นคำเสียงกลางเมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง โด แล้ว เอื่อนโดยใช้โน้ตเสียง เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

ทำนอง 3

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นรินทร์” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้ที่ต้นห้องที่ 4 คือเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “นรินทร์” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลางเมื่อประดิษฐ์เป็นคำร้องแล้วใช้น้ตเสียง เร ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกพอดิ และยังมีเอื่อนท้ายคำเสียงเร ต่อจากคำร้องอีก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ดิน” ในกลุ่มคำร้อง “เจ้าแผ่นดิน” ลูกตกของท่านองเพลงวรรคนี้อยู่ที่ต้นห้องที่ 6 คือเสียง โด ซึ่งเป็นเสียงที่ 2 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ดิน” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง โด ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกพอดีแต่ยังมีเอื่อนท้ายคำโดยใช้น้ต โด-เร-โด เพื่อเกลาคำร้อง “ดิน”

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ธา” ในกลุ่มคำร้อง “นาธา” ลูกตกของท่านองเพลงวรรคนี้อยู่ที่ต้นห้องที่ 8 คือเสียง ที ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ธา” เป็นคำเสียงจัตวา ซึ่งเป็นเสียงที่เลื่อนไหลขึ้นสูง เมื่อประดิษฐ์เป็นคำร้องแล้วใช้น้ตเสียง โด-ฟา แล้วเอื่อนโดยใช้น้ต โด-เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

ท่อน 4

- เอื่อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “รา” ในกลุ่มคำร้อง “ผู้ครองพารา” ลูกตกของท่านองเพลงวรรคนี้อยู่ที่ต้นห้องที่ 4 คือเสียง เร ซึ่งเป็นเสียงที่ 3 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “รา” เป็นคำเสียงสามัญ ซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง เร ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกพอดี แต่ยังมีเอื่อนท้ายคำโดยใช้น้ต เร-มี-เร ซึ่งเสียงสุดท้ายของเอื่อนท้ายคำนี้ตรงกับเสียงของลูก

ตกเช่นกัน

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

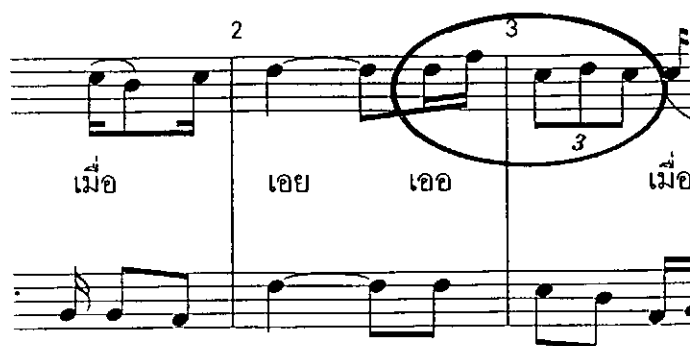
เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “นี” ในกลุ่มคำร้อง “ธา นี” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “นี” เป็นคำเสียงสามัญ ซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ตเสียง โด แล้วเอื้อนท้ายคำโดยใช้น้ตเสียง เร-โด-ที เพื่อให้ตรงเสียงลูกตก

4. เอื้อนอิสระ

ท่อน 1

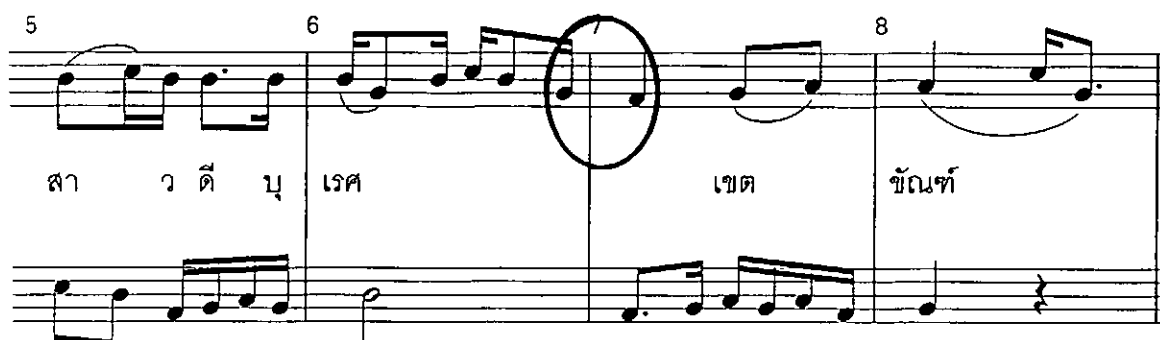
เอื้อนอิสระในท่อน 1 มี 2 ครั้ง โดยเป็นเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงทั้ง 2 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2-3 มีทำนองดังนี้

เสียงโครงสร้างของทำนองเพลงช่วงนี้คือเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 3 ทำนองเอื้อนนี้นจึงเอื้อนไปหาเสียง โด โดยใช้น้ต เร-ฟา-โด-เร-โด ซึ่งเป็นการเอื้อนต่ำลงมาหาเสียง โด ตามทิศทางของทำนองเพลง

- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6-7 มีทำนองดังนี้

เสียงโครงสร้างของทำนองเพลงช่วงนี้คือเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 7 เอื้อนี้เป็นเอื้อที่ต่อเนื่องมาจากเอื้อนท้ายคำครั้งที่ 3 โดยเอื้อนอิสระนี้ใช้โน้ตเสียง ซอล-ฟา ให้มาตรงกับเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง

ท่อน 2

เอื้อนอิสระในท่อนนี้มีทั้งเอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตก และเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

เอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงมี 2 ครั้ง คือ

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2-3 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 3 ซึ่งทำนองเอื้อนก่อนเสียง โด นั้นมีทำนองเอื้อนเหมือนกับทำนองเพลง ส่วนเอื้อนหลังเสียงโครงสร้างเสียง โด เป็นการเอื้อนที่ยืนอยู่ที่เสียง โด โดยมีเสียง เร แทรกอยู่

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 10-11 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 11 เอื่อนนี้มีการประดิษฐ์
ทำนองเอื่อนให้ละเอียดกว่าทำนองเพลงโดยยังยึดโครงสร้างของทำนองเพลงที่ใช้โน้ต โด-ฟา-เร-โด

เอื่อนที่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง มี 2 ครั้ง คือ

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 4-7 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 5 หลังจากนั้นเป็นการ
ประดิษฐ์ทำนองเอื่อนให้ตรงกับเสียงลูกตกเสียงถัดไป คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 6 การประดิษฐ์
ทำนองเอื่อนให้ลงเสียง ที นี้มีทำนองแตกต่างจากทำนองเพลง โดยทำนองเอื่อนใช้โน้ต ที-เร-โด-ที-
ซอล-ที ในขณะที่ทำนองเพลงใช้โน้ต ที-ฟา-ซอล-ลา-ซอล-ที

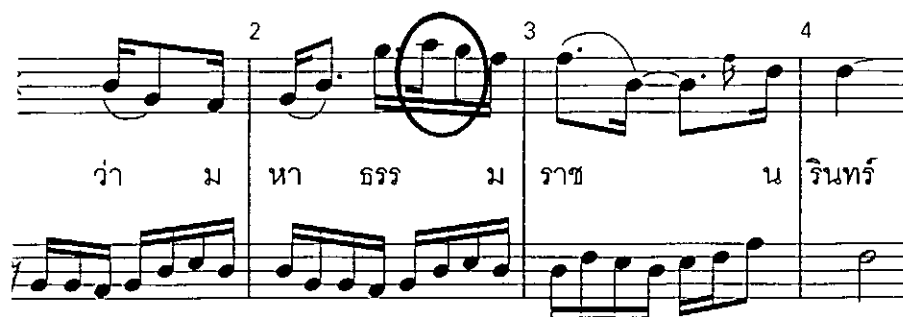
- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 13-15 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เริ่มที่เสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงโครงสร้างของทำนองเพลง จากนั้นเป็นการประดิษฐ์ทำนองเอื้อนไปหาลูกตกเสียง ที่ ต้นห้องที่ 14 การประดิษฐ์ทำนองเอื้อนในห้องที่ 13 เป็นการประดิษฐ์ทำนองเอื้อนที่ใช้โน้ตประจุค ในขณะที่ทำนองเพลงเป็นทำนองที่มีการลัดจังหวะ

ท่อน 3

มีเอื้อนอิสระ 1 ครั้ง อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

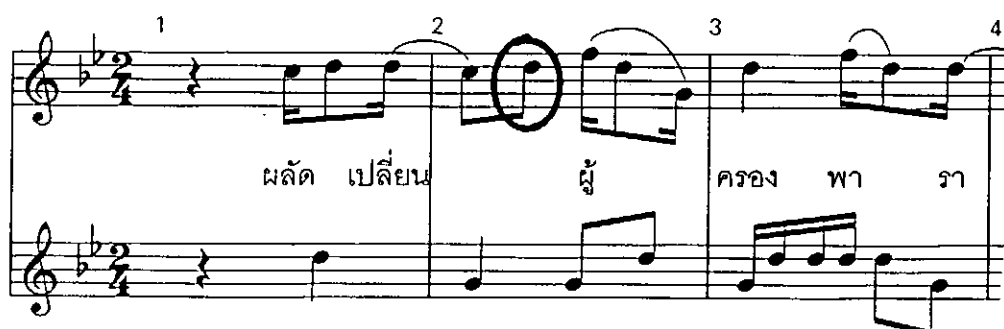

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนระหว่างคำร้อง “ธรรม-ม” ในกลุ่มคำร้อง “ธรรมราช” เอื้อนนี้ไม่ได้เป็นการเอื้อนเพื่อให้ลงเสียงลูกตกหรือเสียงโครงสร้างใด ๆ เป็นการเอื้อนเพื่อเชื่อมคำร้องเพื่อร้องคำร้องคำต่อไป

ท่อน 4

ท่อน 4 มีเอื้อนอิสระ 2 ครั้ง เอื้อนทั้ง 2 ครั้งไม่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นเอื้อนเสียงเดียว ทำนองเพลงใน 2 วรรคแรกของท่อน 4 มีโน้ตเพียง 2 เสียง คือ เสียง เร และ ซอล แม้ว่าลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้ที่ต้นห้องที่ 2 เป็นเสียง ซอล แต่การเอื้อนอิสระต่อจากคำว่า “เปลี่ยน” ในกลุ่มคำร้อง “ผลัดเปลี่ยน” เป็นเสียง เร คำว่าเปลี่ยนเป็นคำเสียงเอก ซึ่งเป็นคำเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง เร-โด แล้วเอื้อนอิสระโดย

ใช้เสียง เร เพื่อเน้นคำว่า “เปลี่ยน” ซึ่งใช้โน้ตเสียง โด ว่าเป็นคำเสียงต่ำ
- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6-7 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นทำนองเอื้อนที่เอื้อนไปหาเสียงโครงสร้างเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 7 ในขณะที่เสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเป็นเสียง ลา ทำนองเอื้อนนี้คล้ายคลึงกับทำนองเพลงโดยทำนองเอื้อนใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล-ฟา ในขณะที่ทำนองเพลงใช้โน้ต ที-ลา-ซอล-ฟา-ซอล-ลา

26 เพลงคู่มอญรำดาบ

1. กลุ่มคำร้องและเอื้อน

กลุ่มคำร้องและเอื้อนเพลงคู่มอญรำดาบสามารถแยกแยะได้ดังนี้

	กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ท่อน 1	-	-	มี
	แล้วใส่เสื้อ	-	มี
	ปัก(ท้ายคำ)ทอง	มี	มี
	ของประทาน	-	-
	อย่างทหาร	-	มี
	ท่วงที่	มี	มี
	มีสง่า	มี	-
ท่อน 2	ชัก(อิสระ)ดาบ	-	มี
	สองมือเดิน	-	มี
	ดำเนินมา	มี	มี

กลุ่มคำร้อง	ท้ายคำ	อิสระ
ตรงไป	-	-
ยั้งนาวา	-	มี
ทันที	-	-

กลุ่มคำร้องแบ่งได้ท่อนละ 6 กลุ่ม

ท่อน 1 เริ่มด้วยเงื่อนไขอิสระก่อนร้องคำร้อง

ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 และ 4 มีเงื่อนไขอิสระ

ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 และ 5 มีเงื่อนไขท้ายคำและเงื่อนไขอิสระ

ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 6 มีเงื่อนไขท้ายคำ

ท่อน 2

ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1, 2, และ 5 มีเงื่อนไขอิสระ

ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 3 มีเงื่อนไขท้ายคำและเงื่อนไขอิสระ

ท้ายกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 4 และ 6 ไม่มีเงื่อนไขใด ๆ

ในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 1 ของท่อน 2 มีเงื่อนไขอิสระระหว่างคำร้องคำว่า 'ชัก' กับ 'ดาบ'

2. คำร้อง

เนื้อร้องเพลงชุมนุมอนุรักษดาบแบ่งเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ทอง(F6)	ใส(F1)	เสื่อ(2-1)	แล้ว(F2-3)	ของ(F7-2)
	ปัก(F5/B2)			
	ประ(F6)			

สามัญ	เอก	โท	ตรี	จัตวา
ทาน(F6)	อย่าง(B1)		ท(B2)	หาร(B2-5)
ที(B2)		ท่วง(B2-1)		
มี(F5-2)	ส(F2)	(ส)ง่า(F2-1)	ชัก(F3)	
	ดาบ(F1-6)			สอง(F2-5)
มือ(F2)				
เดิน(F2)				
ดำ(F1)				
เนิน(F1)				
มา(F1)				
ตรง(B2)				
ไป(B2)				
ยัง(B2)				
นา(B2)				
วา(B2)				
ทัน(F2)				
ที(F2)				

คำร้องทั้งหมดมี 31 พยางค์ แยกตามเสียงวรรณยุกต์ได้ดังนี้

เสียงสามัญมี 16 พยางค์

เสียงเอกมี 6 พยางค์

เสียงโหม้	3	พยางค์
เสียงตรีมี	3	พยางค์
เสียงจตุรามี	3	พยางค์

- เสียงสามัญมี 16 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 15 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 ของบันไดเสียง 3 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2 ของบันไดเสียง 10 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 3 และ 6 ของบันไดเสียงอย่างละ 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 5-2 ของบันไดเสียง

- เสียงเอกมี 6 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 4 พยางค์ ซึ่งตรงกับเสียงที่ 1 และ 2 ของบันไดเสียงอย่างละ 2 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 6 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียง 2 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-1 และ 1-6 ของบันไดเสียง

- เสียงโหม้ 3 พยางค์เป็นคำร้อง 2 เสียงและตรงกับเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียงทั้ง 3 พยางค์

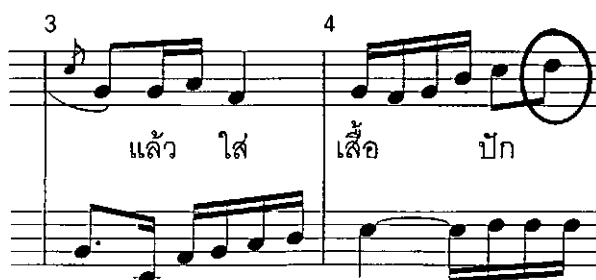
- เสียงตรีมี 3 พยางค์ เป็นคำร้องเสียงเดียว 2 พยางค์ซึ่งตรงกับเสียงที่ 2 และ 3 ของบันไดเสียง เป็นคำร้อง 2 เสียง 1 พยางค์ ตรงกับเสียงที่ 2-3 ของบันไดเสียง

- เสียงจตุรามี 3 พยางค์ เป็นคำร้อง 2 เสียงทั้งหมด ซึ่งตรงกับเสียงที่ 7-2 ของบันไดเสียง 1 พยางค์ และตรงกับเสียงที่ 2-5 ของบันไดเสียง 2 พยางค์

3. เอื้อนท้ายคำ

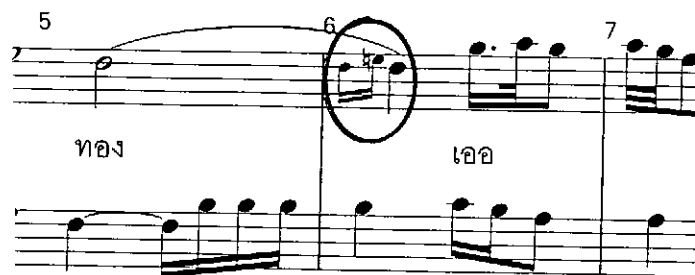
ท่อน 1 มีเอื้อนท้ายคำ 4 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 4 มีทำนองดังนี้

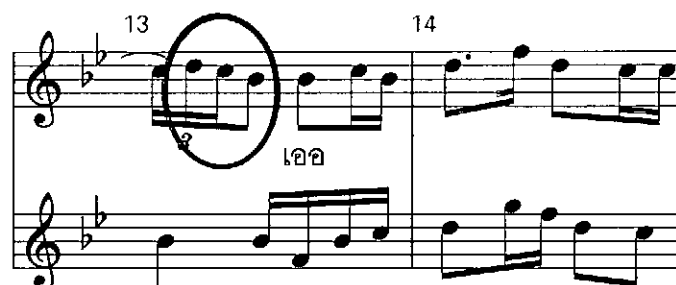
เอื้อนนี้เป็นเอื้อนระหว่างคำในกลุ่มคำร้องกลุ่มที่ 2 เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ปัก” ซึ่งเป็นคำเสียงเอกที่เป็นเสียงต่ำ เมื่อร้องคำว่า “ปัก” แล้วร้องคำว่า “ทอง” ซึ่งทำหน้าที่เป็นเสียงลูกเท่า จึงต้องมีเอื้อนท้ายคำว่า “ปัก” เพื่อเชื่อมคำร้องทั้ง 2 คำ

- เอื้อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 6 มีทำนองดังนี้

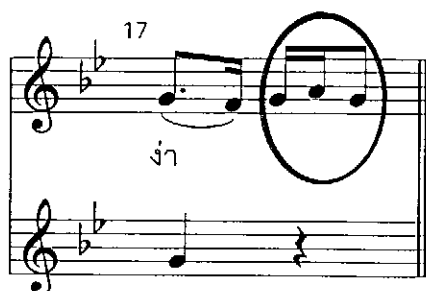
เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ทอง” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 5 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “ทอง” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง เร ซึ่งตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลงแต่มีการเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต เร-มี-เร เพื่อเกลาคำร้อง “ทอง”

- เอื่อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 13 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ที” ในกลุ่มคำร้อง “ท่วงที” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 13 ซึ่งเป็นเสียงที่ 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “ที” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง โด จากนั้นเป็นการเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต เร-โด-ที เพื่อให้ลงเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 17 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “สง่า” ในกลุ่มคำร้อง “มีสง่า” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง ที ที่ต้นห้องที่ 17 ซึ่งเป็นเสียง 1 ในบันไดเสียง ทดร ฟซ คำว่า “สง่า” เป็นคำเสียงเอกซึ่งเป็นคำเสียงต่ำ เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-ฟา แล้วเอื่อนท้ายคำโดยใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอลเพื่อให้ลงเสียงลูกตก

ท่อน 2 มีเอื่อนท้ายคำครั้งเดียวในห้องที่ 8 มีทำนองดังนี้

เอื่อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “มา” ในกลุ่มคำร้อง “ดำเนินมา” ลูกตกของทำนองเพลงวรรคนี้คือเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 8 ซึ่งเป็นเสียงที่ 6 ในบันไดเสียง ฟซล ดร คำว่า “มา” เป็นคำเสียงสามัญซึ่งเป็นเสียงกลาง เมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ตเสียง ฟา แล้วมีเอื่อนท้ายคำเพื่อเกลาคำร้อง “มา” แต่เอื่อนท้ายคำไม่ตรงกับเสียงลูกตกของทำนองเพลง

4. เอื่อนอิสระ

เอื่อนอิสระมีเที่ยวละ 5 ครั้ง

ท่อน 1 มีเอื่อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก 2 ครั้ง และเป็นเอื่อนที่ผ่านเสียงลูกตก 3 ครั้ง

1. เอื่อนที่ผ่านเสียงลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 2-3 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “เสื่อ” ในกลุ่มคำร้อง “แล้วใส่เสื่อ” คำว่า “เสื่อ” เป็นคำเสียงโท ซึ่งเป็นเสียงเลื่อนไหลต่ำลง เมื่อประติษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้โน้ต ซอล-ฟา แล้วเอื้อนด้วยเสียง ซอล-ที แล้วร้องคำว่า “ปัก” เอื้อนนี้เชื่อมคำร้องระหว่างคำว่า “เสื่อ” กับ “ปัก”

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 11-12 มีทำนองดังนี้

เป็นเอื้อนที่ต่อจากกลุ่มคำร้อง “อย่างทหาร” เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนไปยังเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 12 ทำนองเอื้อนเอื้อนจากเสียงสูงลงมาหาเสียง โด แต่ทำนองเพลงเป็นทำนองที่เคลื่อนสูงขึ้นไปหาเสียง โด

2. เอื้อนที่ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง มี 3 ครั้ง

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 2-3 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้เป็นการเอื้อนไปหาเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียงซอล ที่ต้นห้องที่ 3 เป็นการเอื้อนตามทิศทางของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 6-8 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ฟา ที่ต้นห้องที่ 7 และผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 8 ซึ่งเป็นการเอื้อนตามทิศทางของทำนองเพลง การเอื้อนไปยังเสียงลูกตกของทำนองเพลงที่ต้นห้องที่ 7 นั้น เป็นการเอื้อนในลักษณะของการ “ย้อย” เสียงฟา ของทำนองเอื้อนจึงอยู่เลยจังหวะตกไป

- เอื้อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 13-16 มีทำนองดังนี้

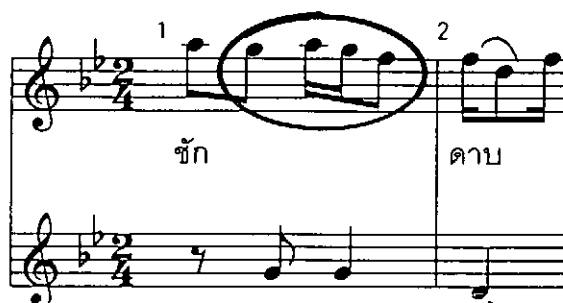

เอื้อนนี้เอื้อนไปยังเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ 14 แล้วเอื้อนไปยังเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ที่ ต้นห้องที่ 15 เป็นการเอื้อนที่มีทิศทางเดียวกับทิศทางของทำนองเพลง

ท่อน 2 มีเอื้อนอิสระ 5 ครั้ง เป็นการเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก 5 ครั้ง และเอื้อนผ่านเสียงลูกตก 3 ครั้ง

1. การเอื้อนที่ไม่ผ่านเสียงลูกตก

- เอื้อนครั้งที่ 1 อยู่ในห้องที่ 1 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้อยู่ต่อจากคำว่า “ชัก” คำนี้เป็นคำเสียงตรีซึ่งเป็นคำเสียงสูง แล้วเอื้อนต่ำลงโดยใช้โน้ต ซอล-ลา-ซอล-ฟา เพื่อร้องคำร้องคำต่อไปคือคำว่า “ดาบ” ซึ่งเป็นคำเสียงเอกซึ่งมีเสียงต่ำ การเอื้อนระหว่างคำว่า “ชัก” กับคำว่า “ดาบ” จึงเอื้อนจากเสียงสูงไปเสียงต่ำ

- เอื้อครั้งที่ 2 อยู่ในห้องที่ 2-3 มีทำนองดังนี้

เป็นการเอื้อนไปหาเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง เร ที่ต้นห้องที่ เป็นการเอื้อนไปในทิศทางเดียวกับทำนองเพลง การเอื้อนนี้ใช้โน้ตประจูด

2. เอื้อนโดยผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 3 อยู่ในห้องที่ 5-7 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 5 แต่ทำนองเอื้อนเป็นเสียง ฟา แล้วเอื้อนไปยังเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 6 แต่ในทำนองเอื้อนเป็นเสียง ลา จากนั้นเอื้อนไปยังเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง ซอล ที่ต้นห้องที่ 7 ซึ่งเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงและทำนองเอื้อนตรงกัน ทิศทางของทำนองเอื้อนแตกต่างจากทิศทางของทำนองเพลง

- เอื้อนครั้งที่ 4 อยู่ในห้องที่ 8-10 มีทำนองดังนี้

เอื่อนี้ผ่านเสียงโครงสร้างของทำนองเพลงเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 9 ซึ่งไม่ตรงกับเสียง
โครงสร้างของทำนองเอื่อน แล้วเอื่อนไปยังเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง โด ที่ต้นห้องที่ 10
ทิศทางของทำนองเอื่อนเป็นการเอื่อนต่ำลงมาหาเสียง โด แต่ทิศทางของทำนองเพลงมีทิศทางที่
สูงขึ้นไปหาลูกตก

- เอื่อนครั้งที่ 5 อยู่ในห้องที่ 12-15 มีทำนองดังนี้

เอื้อนนี้ผ่านเสียงลูกตกของทำนองเพลงเสียง ที่ ที่ต้นห้องที่ 14 ที่ทำนองเอื้อน เสียง
 ลูกตกจะอยู่เหลื่อมไปหลักเสียงลูกตกของทำนองเพลง ทิศทางการเอื้อนมีทิศทางเดียวกับทิศทาง
 ของทำนองเพลง คือเอื้อนมาหาเสียงลูกตก แล้วมีการเอื้อนผันเสียงหลังลูกตกเป็นเสียง โด

บทที่ 4

สรุปและอภิปรายผลการวิเคราะห์

จากการศึกษาวิเคราะห์เพลงไทยสำเนียงมอญทั้ง 26 เพลง ผู้วิจัยได้ข้อสรุปในหัวข้อต่าง ๆ ดังนี้

1. ขั้นรวบรวมข้อมูล

1.1 ข้อมูลเพลงผู้วิจัยได้ติดตามการบรรเลงปี่พาทย์มอญในสถานที่ ต่างๆ ที่อาจารย์สมบัติ สังเวียนทอง เป็นผู้ขับร้องซึ่งเป็นบทเพลงที่ผู้วิจัยใช้เป็นข้อมูลในการทำวิจัยในครั้งนี้ และในบางโอกาสผู้วิจัยได้ขอร้องให้ผู้ขับร้องและผู้บรรเลงได้ขับร้องและบรรเลงเพลงที่ต้องการเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

1.2 ข้อมูลอื่น ๆ อันได้แก่ ข้อมูลส่วนตัวของอาจารย์สมบัติ สังเวียนทอง ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของชาวมอญ และข้อมูลอื่น ๆ เกี่ยวกับบทเพลง ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์อาจารย์สมบัติ สังเวียนทอง และรวบรวมเอกสารจากแหล่งต่าง ๆ จนได้ข้อมูลอย่างเพียงพอ

2. ขั้นศึกษาข้อมูล

2.1 ข้อมูลเพลง ผู้วิจัยได้นำบทเพลงต่าง ๆ ที่ได้บันทึกเสียงไว้มาบันทึกเป็นโน้ตสากลโดยบันทึกทั้งทางร้องและทางบรรเลง แล้วศึกษานับโดเสียง ลูกตก พร้อมทั้งแยกแยะคำร้องและเอื้อนต่าง ๆ ของทุก ๆ เพลง

2.2 ข้อมูลอื่น ๆ ผู้วิจัยได้เรียบเรียงในรูปของการพรรณนา

3. ผลการวิเคราะห์

3.1 คำร้อง

- กลุ่มคำร้องเพลงไทยสำเนียงมอญเป็นคำประพันธ์กลอนแปด เมื่อนำบทประพันธ์เหล่านั้นมาประดิษฐ์เป็นทำนองร้องเพลงต่าง ๆ แล้วสามารถแบ่งเป็นกลุ่มคำได้เป็นกลุ่ม ๆ กลุ่มคำบางกลุ่มไม่มีเอื้อนระหว่างคำในกลุ่มคำ กลุ่มคำบางกลุ่มมีเอื้อนท้ายคำหรือเอื้อนอิสระระหว่างกลุ่มคำ

- คำร้องเป็นพยางค์ เนื้อร้องเพลงไทยสำเนียงมอญสามารถแบ่งเป็นพยางค์ตามเสียงวรรณยุกต์ เมื่อพยางค์ต่าง ๆ เหล่านั้นถูกประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วพบว่า

- คำร้องเสียงสามัญ คำร้องเสียงสามัญเมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วส่วนใหญ่เป็นคำร้องเสียงเดียวซึ่งตรงกับเสียงต่าง ๆ ของบันไดเสียง คำร้องเสียงสามัญที่อยู่หลังคำร้องเสียงเอก

หรือเสียงโทจะเป็นคำร้องที่ใช้เสียงสูงกว่า คำร้องเสียงสามัญที่อยู่หลังคำร้องเสียงตรีหรือเสียง จัตวาจะเป็นคำร้องที่ใช้เสียงต่ำกว่า

- คำร้องเสียงเอก คำร้องเสียงเอกเมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดเสียงเดียวมากกว่า 2 เสียง และคำร้องส่วนใหญ่ตรงกับเสียงที่ 1 และ 2 ของบันไดเสียง คำร้องเสียงเอกที่อยู่หลังเสียงสามัญ, เสียงตรี หรือ เสียงจัตวา จะเป็นคำร้องที่ใช้เสียงต่ำกว่า คำร้องเสียงเอกที่อยู่หลังคำร้องเสียงโท จะเป็นคำร้องที่ใช้เสียงสูงกว่า หรือต่ำกว่า หรือใช้เสียงเดียวกันกับคำร้องเสียงเอก

- คำร้องเสียงโท คำร้องเสียงโท ส่วนมากเป็นคำร้อง 2 เสียงเมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดเสียงที่ 2-1 ของบันไดเสียง

- คำร้องเสียงตรี มีทั้งคำร้องเสียงเดียวและคำร้อง 2 เสียง คำร้องส่วนมากตรงกับเสียงที่ 2, 3, 5, 2-3, และ 3-5

- คำร้องเสียงจัตวา คำร้องเสียงจัตวาส่วนมากเป็นคำร้อง 2 เสียงเมื่อประดิษฐ์เป็นทำนองร้องแล้วใช้น้ดเสียงที่ 2-5, 3-5, หรือ 2-3-5 ของบันไดเสียง

3.2 เอื้อนท้ายคำ

เอื้อนท้ายคำนี้ส่วนมากอยู่ต่อจากกลุ่มคำร้อง เอื้อนท้ายคำบางเอื้อนอยู่ระหว่างคำในกลุ่มคำร้อง คำร้องพยางค์สุดท้ายของกลุ่มคำจะตรงกับจังหวะตกของลูกตกของวรรคเพลง และถ้า คำร้องพยางค์สุดท้ายไม่ตรงกับเสียงลูกตกก็จะมีเอื้อนท้ายคำโดยเสียงสุดท้ายของเอื้อนท้ายคำตรงกับเสียงลูกตกของวรรคเพลงโดยมากแล้วจะอยู่เหลื่อมเลยจังหวะตกของลูกตกไปเสมอ อย่างไรก็ตามถ้าคำร้องพยางค์สุดท้ายของกลุ่มคำเป็นคำร้องที่ใช้เสียงเดียวกับเสียงลูกตกของวรรคเพลงก็อาจจะไม่มีเอื้อนท้ายคำ

ถ้าลูกตกของทำนองเพลงเป็นเสียงสูง และคำร้องเป็นเสียงต่ำหรือเสียงที่เลื่อนไหลลงต่ำ คือเสียงเอกหรือเสียง โท ก็ต้องร้องคำร้องนั้นเป็นเสียงต่ำหรือใช้เสียงที่เลื่อนไหลต่ำลงให้ใกล้เคียง กับเสียงวรรณยุกต์แล้วเอื้อนขึ้นไปหาเสียงลูกตก ถ้าลูกตกของทำนองเพลงเป็นเสียงต่ำแล้วคำร้อง เป็นเสียงสูงหรือเสียงที่เลื่อนไหลสูงขึ้นคือเสียงตรีหรือเสียงจัตวา ก็ต้องร้องคำร้องนั้นให้ใกล้เคียง กับเสียงวรรณยุกต์ แล้วเอื้อนต่ำลงมาหาเสียงลูกตก

3.3 เอื้อนอิสระ

เอื้อนอิสระเป็นเอื้อนที่เอื้อนโดยยึดทำนองเพลงเป็นหลักเพื่อเชื่อมกลุ่มคำร้อง เอื้อนอิสระที่ผ่านเสียงลูกตกนั้น เสียงลูกตกของทำนองเอื้อนกับเสียงลูกตกของทำนองเพลงมักจะตรงกัน ซึ่ง เสียงลูกตกของเอื้อนมักจะอยู่เหลื่อมเลยเสียงลูกของทำนองเพลงไปเช่นเดียวกับเอื้อนท้ายคำ ส่วน เอื้อนอิสระที่ไม่ผ่านเสียงลูกตกของวรรคเพลงส่วนใหญ่มิทำนองคล้ายคลึงกับทำนองเพลง

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- จิตนา วิบูลย์รัตน์. “ประวัติความเป็นมาของปีพาทย์มอญ,” ใน เอกสารประกอบการประชุม เรื่อง “ปทุมธานี : ข้อมูลใหม่”. หน้า 78-85. ปทุมธานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏเพชรบุรีวิทยา ลงกรณ์, 2539.
- ขึ้น ศิลปบรรเลง และ ลิขิต จินดาวัฒน์. ดนตรีไทยศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ อักษรเจริญทัศน์, 2521.
- ณรงค์ชัย ปิฎกรัตน์. การวิเคราะห์โครงสร้างเพลงเถาจากทำนองลูกฆ้องของเพลงซึ่งกำกับด้วยหน้าทับปรบไก่. งานวิจัย. ภาควิชาดนตรี วิทยาลัยครูสงขลา, 2531. อัดสำเนา.
- _____. การวิเคราะห์ทางฆ้องเพลงสาธการ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. นครปฐม: มหาวิทยาลัยมหิดล, 2534. ถ่ายเอกสาร.
- _____. สารานุกรมเพลงไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้วการพิมพ์, ม.ม.ป.
- ทรงศักดิ์ ปรางวัฒนากุล. การละครไทย. กรุงเทพฯ : บุรพาสาน, ม.ม.ป.
- เบญจรงค์ กุลสุ. “ดนตรีมอญเมืองปทุมธานี,” สมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ 200 ปี จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, กรมการปกครอง, 2525.
- พูนพิศ อมาตยกุล. ดนตรีวิจักษ์ : ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับดนตรีเพื่อความชื่นชม. เอกสารประกอบการศึกษา กรุงเทพฯ : บริษัทเกียรติธุรกิจ จำกัด, 2527.
- _____. สยามสังคีต. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์เจ้าพระยา, 2524.
- มนตรี ตราโมท. โสมส่องแสง. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เรือนแก้ว, 2527.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. ดนตรีไทยวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : ห.จ.ก. โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2533.
- ราตรี ตรีนิตย์. เอกสารประกอบการสอนวิชาการแสดงละครไทย. กรุงเทพฯ : โรงเรียนศรีบุญยานนท์, 2536.

วิชา เซาว์ศิลป์. การศึกษาลักษณะสำคัญของทำนองเพลงที่ใช้ประกอบพิธีทรงเจ้าของชาวมอญ...
ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลเกาะเกร็ด อำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี. งานวิจัย. ภาควิชา
 ดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏจันทรเกษม, 2537.
 ถ่ายเอกสาร.

สัจด์ ภูเขาทอง. การดนตรีไทยและทางเข้าสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เวียนแก้วการพิมพ์,
 2532.

อรรณพ บรรจงศิลป์ และคนอื่น ๆ . ความคิดและภูมิปัญญาไทยชุดดุริยางคศิลป์. งานวิจัย.
 ม.ป.ท., 2534.

อุทิศ นาคสวัสดิ์. ทฤษฎีและการปฏิบัติดนตรีไทย(ภาค 1). กรุงเทพฯ : เจริญการพิมพ์, 2512.

Grout, Donald Jay. A History of Western Music. New York : W.W. Norton, 1980.

ภาคผนวก

เคียงมอญรำดาบ

ท่อน 1

1 2 3 4

ประจ จูบ เออ จูบ

This block contains the first four measures of the musical piece. The melody is written on a treble clef staff with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The lyrics are written below the staff. The accompaniment is written on a bass clef staff. Measure 1 is a whole rest. Measures 2-4 contain the lyrics 'ประจ จูบ', 'เออ', and 'จูบ' respectively.

5 6 7 8

ผม เออ แล้ว ชม

This block contains measures 5-8. The melody continues with the lyrics 'ผม', 'เออ', and 'แล้ว ชม' in measures 5, 6, and 8 respectively. The accompaniment consists of eighth and sixteenth notes.

9 10 11 12

พัคตร์ น้า เออ รัก นวลเนื้อ

This block contains measures 9-12. The melody includes the lyrics 'พัคตร์', 'น้า เออ', 'รัก', and 'นวลเนื้อ' in measures 9, 10, 11, and 12 respectively. The accompaniment continues with a steady eighth-note pattern.

13 14 15 16

เออ เจ้า นิม

This block contains measures 13-16. The melody features the lyrics 'เออ', 'เจ้า', and 'นิม' in measures 13, 15, and 16 respectively. The accompaniment remains consistent with the previous measures.

17

นิม

This block contains the final measure, measure 17, with the lyric 'นิม'. The melody ends with a quarter note, and the accompaniment ends with a quarter rest.

ท่อน 2

1 2 3 4

น้ำ ตา คลอ เปี่ยม

5 6 7 8

เออ อยู่ เรียม

9 10 11 12

ริม เจ้า เยื่อน ยิ้ม สัก น้อย

13 14 15 16

เออ เกิด กลอย

17

ใจ

มอญดอกโสน

1 2 3 4

ครั้น รุ่ง แจ่ม แสง ตะวัน เมย์มะนิก แจ่ม จันทร มา ร ศรี

5 6 7 8

ครั้น รุ่ง แจ่ม แสง ตะวัน เมย์มะนิก แจ่ม จันทร มา ร ศรี

9 10 11 12

พร้อม ด้วย มะ จัด สามี จ ร ลี มา ชาย แป้ง น้ำ

13

มัน

ช่อพุ่มเรียง

1 2 3 4

รัก เจ้า ช่อ พุ่มเรียงเอ๋ย หอม เพียง ชี วิด

5 6 7 8 3

หอม ดอก อื่น ไม่ขึ้น จิต เหมือน ดอก ส ลิิดของ เรียม

9

เอ๋ย

เพลงช่อลูกหว่า

1 2 3 4

เมื่อ เอย เอย

5 6 7 8

เมื่อ นั้น

9 10 11 12

พระ 4 เจ้า ราชา ธิ ราช

13 14 15 16

เรื่อง ศรี

17 18 19

1 2 3 4

หีบ กระ ดาษ วาด อัก ษร จะอ่อน

5 6 7 8

สั่ง หีบ กระ ดาษ วาด อัก ษร จะอ่อน

9 10 11 12

สั่ง เออ

13 14 15 16

17 18 19 20

น้ำ ตา หลัง

21 22 23 24

เอย ไหล หยด น้ำ ตา หลัง ไหล

25 26 27 28

หยด เออ

29 30 31 32

รด อัก ษร

33 34 35 36

37 38 39 40

41 42 43

Detailed description: This is a musical score for a Thai song, spanning measures 21 to 43. The score is written on two staves, with the melody on the upper staff and accompaniment on the lower staff. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 4/4. The lyrics are in Thai script. Measures 21-24 contain the lyrics 'เอย ไหล หยด น้ำ ตา หลัง ไหล'. Measures 25-28 contain 'หยด เออ'. Measures 29-32 contain 'รด อัก ษร'. Measures 33-36, 37-40, and 41-43 are instrumental passages. The score ends with a double bar line at measure 43.

ดาวตะเลง

1 2 3 4

จะ กล่าว ถึง พระ ยา

5 6 7 8

น้อย เออ ราช

9 10 11 12

(ข) บุตร ให้ แสน สุด ช้า

13 14 15 16

จิต เออ ไม่ คิด

17 18

เหลือ

1 2 3 4

แล้ว กำหนด กด เออ กลั้น

5 6 7 8

ลม หายใจ ตั้ง หทัย เออ

9 10 11 12

ระ จับ เออ

13 14 15 16

ดับ ลัง ขาว หัน ได

17 18 19 20

ขาด ลั่น วิญญู ญาณ

21 22 23 24

เพราะ รัก สัจ จา

25 26 27 28

เออ ไม่ รา ติ

1 2 3 4

ขึ้น บน เที่ยง เคียง ข้าง เื่อ

5 6 7 8

เห็น นาง หลับ เื่อ

9 10 11 12

13 14 15 16

เอ๋ย ใจ จะ ปลิว หวิว วับ เื่อ ใจ จะ ปลิว หวิว วับ

17 18 19 20

ออ ระ นาย เตะ เื่อ เสีย ให้

21 22 23 24

ได้

25

ทะแยหงสา

ท่อน 1

1 2 3 4

ครั้น รุ่ง

แจ้ง แสง สี

5 6 7 8

เออ

ระ วู้

9 10 11 12

วรรณ เออ

ทรง

ธรรม์ ปลอบ

13 14 15

ปลุก นาง โฉม ฉาย

เออ

ท่อน 2

1 2 3 4

ฟิ จำ ลา น้อง ไป

5 6 7 8

เออ ให้ เสีย ดาย

9 10 11 12

ภา สาย จง อยู่ ส

13 14

ภา พร เออ

ท่อน 1

1 2 3 4

พระ จะ แสน เอย เศร้า

5 6 7 8

สร้อย เอย เอย ละ ห้อย

9 10 11 12

ให้ ห ฤ ทัย เอย ทุกข์

13 14 15 16

ทน เอย หม่น

17 18 3

หมอง

ท่อน 2

1 2 3 4

จะ ดั้น ดั้น เออ คั่น

5 6 7 8

คว่า เออ เทียว หา

9 10 11 12

น้อง ทุก ประเทศ เออ เดือน

13 14 15 16

ท้อง เออ พระ

17 18

บุ รั

นกขมิ้นมอญ

1 2 3 4

บัด เอย เอย บัดนั้น

5 6 7 8

พ นัก งาน รั บ สั ง เอย น วิ ศ ศร

9

เทียว 1

1 2 3 3 4

ครั้น ว่า ดาว ประ กาย เออ

5 6 7 8

(ยพฤกษ์) ขึ้น กอง ทัพ โห

9 10 11

ครั้น เออ ส นัน ป่า

เทียว 2

12 13 14 15

ให้ รับ ยก พ หล เออ

16 17 18 19

พล โย ธา ออกจาก ค่าย ชาย

20 21 22

ป่า พ นา ลัย

ท่อน 1

Measures 1-4 of the first section. The melody is in 2/4 time. Measure 1: Rest. Measure 2: Quarter note G4, eighth note A4, quarter note B4. Measure 3: Quarter note C5, eighth note B4, quarter note A4. Measure 4: Quarter note G4, eighth note F4, quarter note E4. The lyrics are: 1. ว่าง, 2. หอก, 3. พุง, 4. มุง.

Measures 5-8 of the first section. Measure 5: Quarter note D4, eighth note C4, quarter note B3. Measure 6: Quarter note A3, eighth note G3, quarter note F3. Measure 7: Quarter note E3, eighth note D3, quarter note C3. Measure 8: Quarter note B2, eighth note A2, quarter note G2. The lyrics are: 5. หมาย, 6. เออ, 7. (no lyrics), 8. ทะลาย.

Measure 9 of the first section. The melody is a whole note G2. The lyrics are: 9. ตาล.

ท่อน 2

1 2 3 4

Musical score for 'The Rose Tree' in 2/4 time. The score is divided into four measures, numbered 1 to 4. The melody is written on a treble clef staff, and the accompaniment is written on a bass clef staff. The melody consists of quarter notes and eighth notes, while the accompaniment consists of eighth notes and quarter notes.

ท่อน 3

1 มือ ขวา รับ หอก ชัด เออ

2

3

4

5

6 ด้วย บัด ดล

7

8 เออ

9

10

11 มือ ซ้าย

12 รับ จับ ผล

13 เออ

14

15

16 ลูก

17 ตาล

เที่ยว 1

1 2 3 4

จะเป็นข้า สอง เจ้า เออ บ่าว สอง

5 6 7 8

นาย คนทั้ง หลาย จะดำหนิ เออ ดี จีน

9 10 11 12

แล้ว หวน คิด ขึ้น ได้ เออ ถึง ไพ ริน

13 14 15 16

ยกล่วง ถิ่น ต่างประเทศ เออ ข้าม เขต

17

มา

เพ็ญว 2

1 2 3 4

แม่น ได้ กรุง อัง วะ จะ มี

5 6 7 8

หยุด คงรีบ รุด เลย ลง เออ ไปหงสา

9 10 11 12

รา ษ ฏร จะ ร้อน เออ ทั้งพา รา

13 14 15 16

ต้อง ตรึก ตรา คิด กำจัด เออ ตัด กำ

17

ลัง

เทียว 3

1 2 3 4

เหมือนกับอาสา เจ้า เออ ของ เรา

5 6 7 8

ด้วย จะจำ รวย หรือ หา ไม่ เออ มิ ได้ หวัง

9 10 11 12

จำ นง จิต คิด กำจัด เออ โดย สัจ จัง

13 14 15 16

ด้วยจิต ตั้ง กตัญญู เออ ต่อ ภู

17

๒๒

มอญชมจันทร์

เถา !

1 ขอ เชิญ

2 เจ้า ชม

3 จันทร์ เออ

4

5

6 เมื่อ วัน

7 เพ็ญ

8 ลอย

9 เด่น

10 เห็น กระจ่าง

11 เออ

12

13

14 กลาง เว

15 หา

เพ็ญว 2

1 2 3 4

รั ค มี นวล งาม เออ

5 6 7 8

อ ร่าม ตา พิศ พัก

9 10 11 12

ตรา 3 เจ้า นวล เออ

13 14 15

เหมือนนวล จันทร

1 แล้ว จัด 2 แฉง แต่ง 3 กาย เออ 4 พลาย ชุม

5 พล แล้ว จัด 6 แฉง แต่ง 7 กาย เออ 8 พลาย ชุม

9 พล ปลอม 10 ตน เป็น มอญ 11 ใหม่ ดู 12 คม สัน

13 เอย เอ้ย 14 โอ ละ 15 หน่าย โอ ละ 16 หน่าย อ้อย

17 เอย 18 3 19 20 เออ

21 เออ เออ 22 23 เอย

Detailed description: This is a musical score for a Thai song titled 'มอญดูดาว' (Monk Looking at Stars). The score is written on six systems of two staves each, using a treble and bass clef with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The lyrics are written in Thai script below the notes. The score is numbered 1 through 23. The lyrics are: 1 แล้ว จัด 2 แฉง แต่ง 3 กาย เออ 4 พลาย ชุม 5 พล แล้ว จัด 6 แฉง แต่ง 7 กาย เออ 8 พลาย ชุม 9 พล ปลอม 10 ตน เป็น มอญ 11 ใหม่ ดู 12 คม สัน 13 เอย เอ้ย 14 โอ ละ 15 หน่าย โอ ละ 16 หน่าย อ้อย 17 เอย 18 3 19 20 เออ 21 เออ เออ 22 23 เอย. The music features various melodic lines, rests, and a triplet marked '3' in measure 18.

24 25 26 27

นุ่ง ผ่า ตา หมากรุก รุก ของ รา

28 29 30 31

มัณญ์ นุ่ง ผ่า ตา หมากรุก รุก ของ รา มัณญ์

32 33 34 35

ใส เสื่อ ลง ยันต์ ย่อม ว่าน ยา

36 37 38 39

เอย เอ้ย โอ ละ หน่าย โอ ละ หน่าย อ้อย

40 41 42 43

เอย เอ้อ เอ้อ เอ้อ

44 45 46

เออ เอ้อ เอ้อ

มอญทำอิฐ

เพ็ญ 1

1 ว่า เหวย 2 เหวย เอ้ย เอ้ย เออ 3 ท่าน แม่ ทัพ 4

5 เต๊ะ 6 เอย นาย เอย 7 สิ้น ตำ 8 รับ เท่า นั้น

9 เออ เอย 10 หรือ จ ไน 11 เอย 12 โอ ละ น่าย

13 เอย

เทียว 2

1 2 3 4

แม่นมี อีกร แล้ว เอง เออ เร่ง ทำ

5 6 7 8

ไป เต๊ะ เอย นาย เอย ญ จะ ได้ ดู เล่น

9 10 11 12

เออ เป็นขวัญ ตา เออ โอ ละ หน่าย

13

เอย

Detailed description: The musical score is written for two staves in 2/4 time. It consists of 13 numbered measures. Measures 1-4 are grouped together, measures 5-8 are grouped, and measures 9-12 are grouped. Measure 13 is a final measure. The lyrics are in Thai and are placed below the notes. The melody is simple and rhythmic, with some measures containing rests or specific note values like eighth and sixteenth notes. The lyrics are: 'แม่นมี อีกร แล้ว เอง เออ เร่ง ทำ' (Meun mee ee-ka laao eng ao reang tha), 'ไป เต๊ะ เอย นาย เอย ญ จะ ได้ ดู เล่น' (Pai tet ae nai ae nyu ja dai du len), 'เออ เป็นขวัญ ตา เออ โอ ละ หน่าย' (Ao pen khwan ta ao o la naoy), and 'เอย' (ae) in the final measure.

เที่ยว 3

1 ว่า พลัง ทาง หัวเราะ เออ เยาะ เย้ย

2

3

4

5 เต๊ะ เอย นาย เอย ร้อง ผาย ไย ไย

6

7

8

9

10 แล้ว สาย หน้า เออ โอ ละ น่าย

11

12

13

1 2 3 4

ครา นั้น มะ กะ โท เจ้า หนุ่ม มอญ

5 6 7 8

ฟัง สุน ทร ช้อ เค้า ผู้ เฒ่า ว่า

9 10 11 12

รำ ลึก หวน ครวญ คิด พิ จา ร ณา

13 14 15 16

ด้วย ปัญ ญา ไว อยู่ จัง ู้ ดี

17 18 19

ท่อน 1

1 2 3 3 4

เออ ออก จาก พระ โง่

5 6 7 8

รัตน เออ ชั่ว (ข)

9 10 11 12

วาล เออ มา ขึ้น เออ อา ขา

13 14 15 16

ชาญ เออ ข มี ข

17

มัน

ท่อน 2

18 19 20 21

เออ ความ ม้า มา ตะ

22 23 24 25

ปิ้ง เออ ถึง บ้าน

26 27 28 29

พลัน เออ เข้า ใน เออ ห้อง สู่

30 31 32 33

วรรณ เออ ทัน

34

ใด

ล่องเรือ

ท่อน 1

1 2 3 4

ลม ใส พระ ก็

5 6 7 8

ใส เออ ไบ

9 10 11 12

เจ็ย ภา ตรา เล่น

13 14 15 16

เจ็ย เออ ไบ ผัน เออ

17

ผอน

ท่อน 2

1 2 3 4

ท่าน ขุน พล เออ ออก ผ่าว

5 6 7 8

เออ ราว ไฟ

9 10 11 12

ร้อน เสร้า เออ อุ ระ สะ

13 14 15 3 16

ท่อน เออ ถอน

17

ใจ

มอญอ้อยอิง

เที่ยวแรก

1 2 3 3 4

เออ อ นิจ จา จาก

This block contains the first four measures of the musical score. The melody is written on a treble clef staff with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. Measure 1 is a whole rest. Measures 2-4 contain the lyrics 'เออ', 'อ นิจ', and 'จา จาก' respectively. The accompaniment is on a bass clef staff, starting with a whole rest in measure 1 and then playing a steady eighth-note pattern.

5 6 7 8

ไป เออ ไม่ วาย

This block contains measures 5-8. The melody continues with the lyrics 'ไป', 'เออ', and 'ไม่ วาย'. The accompaniment maintains the eighth-note pattern.

9 10 11 12

หมอง 3 น้ำ ตา นอง น้ำ ตา นอง เหลือ จะ

This block contains measures 9-12. Measure 9 has the lyric 'หมอง' followed by a triplet '3'. Measures 10-12 have the lyrics 'น้ำ ตา', 'นอง น้ำ ตา', and 'นอง เหลือ จะ' respectively. The melody features some eighth-note runs.

13 14 15 16

กลั่น น้ำตา นองเหลือจะ กลั่น ไว้ ห้วน ไหว

This block contains measures 13-16. The lyrics are 'กลั่น', 'น้ำตา นองเหลือจะ', 'กลั่น ไว้', and 'ห้วน ไหว'. The melody continues with eighth-note patterns.

17

เออ

This block contains the final measure, measure 17, with the lyric 'เออ'. The melody and accompaniment conclude the piece.

เพียวหลัง

1 2 3 3 4

เออ อ้อ ออก ร้อน นอน

5 6 7 8

เดียว เออ เปลี่ยว ฤ

9 10 11 12

หัย มาจาก ไป มาจาก ไป นาน เช่น

13 14 15 16

นี้ มา จากไปนานเช่น นี้ พี่ ไม่เคย

17

เออ

ท่อน 1

1 2 3 4

ครา นั้น ยอด ชาย พลาย ชุ่ม พล

5 6 7 8

ทำ กล พุด เพี้ยน เป็น หง

9 10 11 12

สา ฤ หรือ ช้อ ส

13 14 15 16

มิง มัด ตรา บิดา ฤ ผู้

17 18 19

เรื่อง ฤ ธิ ไกร

ท่อน 2

1 2 3 4

ซื่อ ส มิ่ง แมง ตะ ยะ กะ ละออน

5 6 7 8

ในเมือง มอญ ใคร ไม่ รอ ต้อ เออ

9 10 11 12

ได้ เลื่อง ชื่อ ลือ

13 14 15 16

ฟัง ทุก กรุง ไกร แม่ ไซร์ ชื่อ

17 18 19

ม้าย แมง ตะ ยา

เที่ยวแรก

1 2 3 4

ถ้า พี่ เขอ ลวง

5 6 7 8

น้อง เขอ ให้ หมอง

9 10 11 12

สัต์ย เขอ

13 14 15 16

จง วิ บัฒิ เขอ เกิด

17 18 19 20

เชิญ เขอ

21 22 23 24

ให้

25 26

เป็นเนือง

เที่ยวหลัง

1 2 3 4

5 6 7 8

9 10 11 12

13 14 15 16

17 18 19 20

21 22 23 24

25 26

สา ร พัด เออ วิ

ชา เออ สง่า

เปลือง เออ

แม่ เนื้อ หลิ่ง เออ ดัง

ทอง เออ

มา

ทาบ ทับ

ท่อน 1

1 2 3 4

เออ ไชว้ มือ สอด สอด

5 6 7 8

ลง เออ ตรง ไหล่นั่น

9 10 11 12

ชัก ดาบ สั้น เออ แกว่ง

13 14 15 16

กราย เออ ทั้ง ช้าย

17

ชวา

ท่อน 2

1 2 3 4

เออ นิ่ง ดำรง เออ ทรง

5 6 7 8

กาย เออ ชาย หาง

9 10 11 12

ตา ทำ ท่วง ที่ เออ เงื่อ

13 14 15 16

ง่า เออ เป็น ท่า

17

พัน

มอญยาดเล้

ท่อน 1

1 2 3 4

เมื่อ เอย เอย เมื่อ นั้น จอมหง

5 6 7 8

สา ว ดี นุ เรศ เขต ชัณฑ์

ท่อน 2

1 2 3 4

ครอบ ครอง เออ น คร เออ

5 6 7 8

รา มัญ เออ เออ

9 10 11 12

ได้ทราบ ขาว เออ 3 โขะ จัน เออ

13 14 15 16

กัน มา

ท่อน 3

1 2 3 4

ว่า ม หา อรร ม ราช น รินทร์

This system contains the first four measures of the musical piece. The melody is written on a treble clef staff with a key signature of one flat (B-flat) and a 2/4 time signature. The lyrics are written below the staff. The accompaniment is written on a bass clef staff. Measure 1 starts with a whole rest. Measure 2 has a quarter note 'ว่า' and a quarter note 'ม'. Measure 3 has a quarter note 'หา', a quarter note 'อรร', and a quarter note 'ม'. Measure 4 has a quarter note 'ราช', a quarter note 'น', and a quarter note 'รินทร์'.

5 6 7 8

เอย เจ้า แผ่น ดิน กรุงไทย นา ถา

This system contains the last four measures of the musical piece. The melody continues on the treble clef staff. Measure 5 has a quarter note 'เอย', a quarter note 'เจ้า', and a quarter note 'แผ่น'. Measure 6 has a quarter note 'ดิน', a quarter note 'กรุง', and a quarter note 'ไทย'. Measure 7 has a quarter note 'นา' and a quarter note 'ถา'. Measure 8 ends with a whole rest. The accompaniment continues on the bass clef staff.

ท่อน 4

1 2 3 4

ผลัด เปลี่ยน ผู้ ครอง พา รา เออ

5 6 7 8

ณ กรุง ศรี อ ยุ ธ ยา เออ ธา นี

The musical score is written for two staves in 2/4 time, with a key signature of one flat (B-flat). The melody is on the upper staff, and the accompaniment is on the lower staff. The score is divided into eight measures, numbered 1 through 8. The lyrics are in Thai and are placed below the melody. Measures 1-4 are grouped together, and measures 5-8 are grouped together. The score ends with a double bar line after measure 8.

คู่มอญรำดาบ

ท่อน 1

1 2 3 4

เออ แล้ว ไส่ เสื่อ ปัก

5 6 7 8

ทอง เออ ของ ประ

9 10 11 12

ทาน อย่าง ท หาร เออ ห่วง ที่

13 14 15 16

เออ มี ล

17

ง่า

ท่อน 2

1 ชัก 2 ดาบ 3 สอง มือ 4 เดิน

5 เออ 6 7 ดำเนิน มา 8 เออ

9 3 ตรง ไป 10 11 ยัง นา 12 วา เออ

13 14 15 ท้น 16 ที่

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ - สกุล	นางณอมศรี แสงทอง
เกิด	25 ตุลาคม 2493
สถานที่เกิด	จ. นนทบุรี
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 77/10 ถ. ติวานนท์ ต. ตลาดขวัญ อ. เมือง จ. นนทบุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2506 จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 จากโรงเรียนติวานนท์ศึกษา อ. เมือง จ. นนทบุรี พ.ศ. 2510 จบชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 3 จากโรงเรียนสตรีวัดปลับ- ปลา อ. เมือง จ. นนทบุรี พ.ศ. 2512 จบประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นต้น จากวิทยาลัย- ครูพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2514 จบประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง จากวิทยาลัย- ครูพระนคร กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2518 จบการศึกษาระดับบัณฑิต จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทร- วิโรฒปทุมวัน กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2540 จบศิลปศาสตรมหาบัณฑิต จากมหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

อาจารย์ใหญ่ โรงเรียนติวานนท์ศึกษา อ. เมือง จ. นนทบุรี
กรรมการบริหาร บริษัท ศรีสมบุญณโฆษณาโปรดักชั่น จำกัด ผลิตราย
การทางโทรทัศน์สีช่อง 9 อ.ส.ม.ท.